

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Trendy ve vývoji protiprávního jednání a
kriminality studentů středních škol a odborných
učilišť v okrese Kladno**

**Trends in the Development of Illegal Conduct
and Delinquency of High School and Vocational
School Students in the Kladno District**

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Autor diplomové práce: Bc. Lucie Chocholová
Vedoucí diplomové práce: PhDr. Barbora Vegrichtová, Ph.D., MBA

Kladno 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Chocholová** Jméno: **Lucie** Osobní číslo: **456715**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Trendy ve vývoji protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno

Název diplomové práce anglicky:

Trends in the Development of Illegal Conduct and Delinquency of High School and Vocational School Students in the Kladno District

Pokyny pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude analýza vývoje protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno. V teoretické části práce budou vymezeny a popsány základní pojmy týkající se dané problematiky (protiprávního jednání a kriminality) obecně. Další kapitola bude věnována protiprávnímu jednání a kriminalitě mládeže. Taktéž budou zmíněny nejčastější protiprávní činy páchané mládeží. V neposlední řadě budou vymezeny příčiny a důsledky těchto činů a další související sociální patologické jevy. Praktická část práce bude obsahovat anonymní dotazníkové šetření mezi studenty středních škol a odborných učilišť s počtem 200 respondentů a dále pomocí statistických údajů bude provedena komparace kriminality mládeže v letech 2015 a 2018 v okrese Kladno. Výstupem této diplomové práce bude přinést ucelený pohled na problematiku protiprávního jednání studentů středních škol a odborných učilišť a tendenci vývoje kriminality.

Seznam doporučené literatury:

- [1] BRUCKNEROVÁ, Eva, Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář, Praha: Wolters Kluwer, 2015, ISBN 978-80-7478-848-2
- [2] FIRSTOVÁ, Jana, Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, ISBN 978-80-7380-521-0
- [3] MATOUŠEK, Oldřich, MATOUŠKOVÁ, Andrea, Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže, ed. 3. aktualiz., Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-825-8

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

PhDr. Barbora Vegrichová, Ph.D., MBA

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **23.09.2019**

Platnost zadání diplomové práce: **18.09.2021**

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Ivan Dylevský, DrSc.
podpis děkana(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Trendy ve vývoji protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 11.05.2020

.....
Bc. Lucie Chocholová
podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí práce PhDr. Barboře Vegrichtové, Ph.D., MBA za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala, za věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích.

Poděkování patří také mé rodině za jejich pomoc, podporu a trpělivost při studiu.

ABSTRAKT

Diplomová práce na téma Trendy ve vývoji protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno se zabývá problematikou protiprávního jednání a kriminality mládeže. Cílem práce je provést analýzu vývoje protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno, proto se práce zaměřuje především na osoby mladistvé.

V teoretické části je pozornost věnována kriminalitě jako takové a hlavním pojmům. Dále jsou vyjmenovány základní pojmy týkající problematiky protiprávního jednání mládeže. V práci je také objasněna právní úprava této problematiky, základní rysy a struktura činů páchaných mládeží. Také jsou zde vyjmenovány a popsány nejčastěji páchané činy. V neposlední řadě jsou v diplomové práci zmíněny možné příčiny vzniku kriminality mládeže a důsledky tohoto jednání, a to jak v rovině přestupkové, tak i v rovině trestněprávní.

Výzkumná část je rozdělena do tří částí. V první je provedeno anonymní dotazníkové šetření mezi studenty středních škol a středních odborných učilišť ve městě Kladno s počtem 207 respondentů. V druhé jsou pomocí přehledných grafů a tabulek srovnány statistické údaje protiprávního jednání a kriminality mládeže v letech 2015 a 2018 v okrese Kladno ze zdroje Policie ČR, Územní odbor Kladno a na základě zjištěných výsledků je v třetí části provedena samotná analýza protiprávního jednání a kriminality mladistvých. Stanovené hypotézy jsou verifikovány či falzifikovány na základě zjištěných výsledků dotazníkového šetření a komparace statistických údajů.

V kapitole Diskuze jsou zhodnoceny výsledky zkoumání a srovnány s jinými publikovanými pracemi, dostupnou literaturou a statistickými daty. Diplomová práce nabízí ucelený pohled na problematiku delikvence studentů středních škol a odborných učilišť a její vývoj.

Klíčová slova

Kriminalita, protiprávní jednání, mládež, příčiny, důsledky

ABSTRACT

This thesis on the topic of Trends in the Development of Crime and Misdemeanours by Secondary School and Vocational School Students in the District of Kladno deals with the issue of juvenile crime and delinquency. The aim of the work is to analyse trends in crime and misdemeanours by secondary school and vocational school students in the District of Kladno, whereby the work mainly focuses on juveniles.

The theoretical section examines crime as such and the main concepts. Basic concepts relating to the issue of juvenile delinquency are listed. The work also clarifies legislation governing this issue and the basic features and structure of unlawful acts committed by juveniles. The most frequently committed acts are also listed and described here. Last but not least, the thesis examines the possible causes of juvenile crime and the consequences of this behaviour, both at the level of misdemeanour and criminal law.

The research section is divided into three parts. The first part presents an anonymous questionnaire survey that was conducted among secondary school and vocational school students in the City of Kladno with 207 respondents. In the second part, statistical data on juvenile crime and misdemeanours in the District of Kladno in 2015 and 2018 from the Police of the Czech Republic and Kladno Territorial Department is compared with the help of clear graphs and tables. The presented hypotheses are then confirmed or dismissed on the basis of the results of the questionnaire survey and comparison of statistical data.

In the Discussion section, the research results are evaluated and compared with other published works, available literature and statistical data. The thesis offers a comprehensive view of the issue of delinquency among secondary school and vocational school students and its development.

Keywords

Crime, misdemeanours, juveniles, causes, consequences

OBSAH

1	Úvod.....	9
2	Cíle práce a hypotézy	11
2.1	Dílčí úkoly	11
2.2	Hypotézy.....	12
3	Přehled současného stavu.....	13
3.1	Kriminalita.....	13
3.1.1	Vysvětlení základních pojmů – obecně	13
3.2	Kriminalita mládeže	15
3.2.1	Vysvětlení základních pojmů	15
3.2.2	Zákon o soudnictví ve věcech mládeže.....	17
3.3	Trendy kriminality mládeže.....	18
3.3.1	Rysy kriminality mládeže.....	19
3.3.2	Trendy vývoje kriminality mládeže	19
3.3.3	Všeobecné členění kriminality	22
3.3.4	Struktura kriminality mládeže.....	22
3.4	Výčet nejčastěji páchaných protiprávních činů mládeže.....	25
3.4.1	Provinění a činy jinak trestné	25
3.4.2	Přestupky	28
3.5	Příčiny kriminality mládeže	30
3.5.1	Faktory	30
3.5.2	Rizikové chování.....	31
3.5.3	Vliv rodiny	32
3.5.4	Vliv školy	32
3.5.5	Vliv vrstevníků, kamarádů, part.....	33
3.5.6	Vliv médií.....	34
3.6	Důsledky kriminality mládeže.....	35
3.6.1	Orgán sociální právní ochrany dětí	36
3.6.2	Trestní řízení – osoby mladších 15 let	36
3.6.3	Trestní řízení – mladiství.....	37
3.6.4	Přestupkové řízení	41
4	Metodika	42

4.1	Analytická metoda.....	42
4.2	Dotazníkové šetření	42
4.2.1	Popis výzkumného vzorku	43
4.3	Komparativní metoda	43
4.3.1	Popis výzkumného vzorku	43
5	Výsledky	44
5.1	Dotazníkové šetření	44
5.2	Komparace statistických údajů páchané kriminality mládeže v okrese Kladno v letech 2015 a 2018	68
5.3	Samotná analýza protiprávního jednání a kriminality mladistvých	88
5.4	Vyhodnocení cíle práce.....	90
5.5	Vyhodnocení hypotéz	91
6	Diskuze.....	93
7	Závěr	104
8	Seznam použitých zkratk	106
9	Seznam použité literatury.....	107
10	Seznam použitých obrázků	112
11	Seznam použitých tabulek	114
12	Seznam příloh	116

1 ÚVOD

Kriminalita mládeže je téma, které je v současné době hodně diskutované a medializované. Je to fenomén, o který se zajímá celá řada odborníků, ale i veřejnost. Většina veřejnosti se domnívá, že kriminalita mládeže má vzrůstající tendenci a jednání mladých pachatelů je více brutálnější. Řada odborníků tvrdí a statistiky ukazují, že kriminalita mládeže má z dlouhodobého hlediska klesající tendenci.

Kriminalita mládeže je součástí kriminality jako takové. Je to patologický jev, velmi závažný a v případě, že je kriminalita páchaná mládeží, jde o závažnější problém, jelikož děti a mladiství nejsou dostatečně mravně a rozumově vyspělí jako dospělí jedinci a přebírají vzorce chování od svých rodičů, vrstevníků a spolužáků. Zažívají různé kritické situace, se kterými si nevědí rady, a ty mohou mít vliv na jejich psychiku a agresivita je jejich obranný mechanismus. Neustále se vyvíjí až do jejich dospělosti, a proto v případě jejich problémového chování či nezákonného jednání se zde vyskytuje prostor pro nápravu a jejich opětovné začlenění do společnosti a z tohoto důvodu postih za tyto činy není tak striktní.

Do roku 2003 byla problematika kriminality mládeže řešena v rámci trestního řízení. K 1.1.2004 vešel v účinnost zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, který speciálně právně ukotvuje problematiku kriminality páchanou dětmi. K 1.9.2019 byl tento zákon novelizován zákonem č. 203/2019 Sb., do kterého byla zakomponována Směrnice Evropského parlamentu a rady 2016/800 ze dne 11.5.2016, která podporuje práva mládeže.

Toto téma bylo autorkou diplomové práce vybráno, jelikož pracuje u Policii ČR na základním útvaru, kde se s problémovou mládeží setkává. Dle dostupných statistik, evidovaných trestných činů v rámci Policie ČR, má kriminalita mládeže z dlouhodobého hlediska klesající charakter, i když v posledních třech letech došlo k mírnému nárůstu. Zda obdobný charakter bude mít i kriminalita mládeže páchaná v okrese Kladno bude součástí výzkumu této práce, kdy bude provedena komparace statistických údajů získaných z evidence Policie ČR v okrese Kladno v letech 2015 a 2018 a dále údajů získaných z anonymního dotazníkového šetření mezi studenty středních škol a učilišť v okrese Kladno a na základě výsledků bude provedena analýza vývoje protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno.

Základem teoretické části diplomové práce je studium odborných knih zabývajících se daným tématem a vytvoření uceleného pohledu na danou problematiku. V teoretické části budou popsány základní pojmy týkající se kriminality obecně, v další kapitole se autorka bude zabývat kriminalitou mládeže, kde vysvětlí pojmy týkající se mládeže, zmíní se o zákoně, který upravuje hmotněprávní i procesní hledisko trestání dětí a mladistvých a trendech ve vývoji protiprávního jednání. Dále budou vyjmenovány nejčastější protiprávní činy páchané mládeží, příčiny a důsledky těchto činů.

Výstupem této diplomové práce bude přinést ucelený pohled na problematiku protiprávního jednání studentů středních škol a odborných učilišť a tendenci vývoje kriminality

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem diplomové práce je analýza vývoje protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno.

V teoretické části bude popsán vývoj protiprávního jednání a kriminality mládeže, který přinese ucelený přehled o právní úpravě, nejčastěji páchaných činech, příčinách a důsledcích těchto činů.

V praktické části bude provedeno anonymní dotazníkové šetření mezi studenty středních škol a středních odborných učilišť ve městě Kladno s minimálním počtem 200 respondentů a dále pomocí statistických údajů bude provedena komparace protiprávního jednání a kriminality mládeže v letech 2015 a 2018 v okrese Kladno.

Výstupem této diplomové práce bude přinést ucelený pohled na problematiku protiprávního jednání studentů středních škol a odborných učilišť a tendenci vývoje kriminality.

2.1 Dílčí úkoly

- přinést ucelený pohled na problematiku kriminality mládeže;
- stanovení hypotéz a jejich následné potvrzení nebo vyvrácení;
- provést anonymní dotazníkové šetření;
- povést komparaci pomocí statistických údajů protiprávního jednání a kriminality mládeže v letech 2015 a 2018 v okrese Kladno.

2.2 Hypotézy

V diplomové práci byly stanoveny následující hypotézy:

- Hypotéza č. 1** *Lze předpokládat, že více se v okrese Kladno dopouštějí protiprávního jednání studenti středních odborných učilišť než studenti středních škol.*
- Hypotéza č. 2** *Lze předpokládat, že přehled o věkové hranici trestní odpovědnosti má více jak 50 % studentů středních škol i odborných učilišť v okrese Kladno.*
- Hypotéza č. 3** *Lze předpokládat, že kriminalita mládeže v okrese Kladno má vrůstající tendenci.*
- Hypotéza č. 4** *Lze předpokládat, že více jak 50 % protiprávního jednání mladistvých v okrese Kladno tvoří majetkové činy.*

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Kriminalita

Kriminologie

Kriminalita je sociálně patologický jev. Vědním oborem, který se kriminalitou zabývá je kriminologie. Název této vědy je odvozen od „*latinského slova **crimen** (zločin) a řeckého slova **logos** (věda), tedy učení o zločinu.*“ [1, str. 9] Význam slova kriminologie je tedy věda o kriminalitě. Kriminologii se zabývá řada autorů a každý z nich kriminologii definuje mírně odlišně, přesto se však shodují v tom, že se tato věda „*zabývá zločinem, zločincem a obětí zločinu*“ [1, str. 9]. Souhrnně však můžeme říci, že se jedná o samostatnou vědu zkoumající „*kriminalitu (zločinnost), její stav, strukturu a dynamiku a její příčiny a predikci jejich pachatelů, jejich obětí, vzájemný vztah mezi pachateli a oběťmi a její kontrolu, tedy sankční systém – jeho účinnost a prevenci.*“ [1, str. 10]

3.1.1 Vysvětlení základních pojmů – obecně

Protiprávní jednání

Protiprávní jednání neboli delikt je jakékoliv porušení práva, lze ho rozdělit do dvou kategorií: 1) trestné činy a provinění a 2) správní delikty fyzických osob, mezi které řadíme převážně přestupky, disciplinární a pořádkové delikty a občanskoprávní delikty. [5]

Delikvence

Delikvenci lze definovat jako závažné, společensky nepřijatelné chování, které má negativní dopad na společnost. Jedná se o chování, které je společensky nepřijatelné, porušuje právní normy daného státu a musí být následně sankcionováno. Sankce vyplývající z porušených norem se mohou pohybovat od „*pouhého napomenutí či přestupkového řízení až po trest daný trestně právními předpisy.*“ [2, str. 14] Osobu, která se tohoto jednání dopustila nebo se právě dopouští, pojmenováváme delikventem.

Delikvence na rozdíl od kriminality zahrnuje širší spektrum chování, jelikož zahrnuje činnosti, které porušují nejen právní normy a dosahují vysokého stupně nebezpečnosti, ale také společenské normy, jejichž porušení nedosahuje takové míry

nebezpečnosti jako trestný čin, čili do této kategorie spadá i závadové chování dětí. Pojem delikvence se tedy nejčastěji používá při trestné činnosti mládeže. [2]

Kriminalita

Delikvencí označujeme i kriminalitu, jedná se však o pojem s významem v užším slova smyslu. Kriminalita je vlastně chování či jednání, které je trestné.

Obecně lze říci, že kriminalita je veškeré protiprávní jednání, tedy páchaní přestupků či trestných činů. Odborně se však jedná o trestné neboli kriminální jednání, které je vyjádřeno jako souhrn trestných činů páchaných ve společnosti. V platném trestním právu je stanoveno, co je považováno za trestný čin. [3]

Rozsah kriminality je důležitý pojem při získávání informací o kriminalitě, kterým se rozumí „*počet činů, které lze z hlediska trestního práva definovat jako trestné činy, případně činy jinak trestné, za předpokladu, že osoba, která je spáchala, není trestně odpovědná, spáchaných na vymezeném území, za určité časové období.*“ [4, str. 141]

Trestný čin

Trestný čin je zaviněné jednání nebo skutek, který je pro společnost nebezpečný. Všechny trestné činy jsou vymezeny v trestním zákoníku. Aby se jednalo o trestný čin a nikoli jen správní delikt, je potřeba úmyslné zavinění, v některých případech však stačí i zavinění z nedbalosti, tyto případy musí být výslovně označeny v trestním zákoníku. [6] Trestní zákoník za tyto trestné činy stanovuje tresty odnětí svobody s horní hranicí do 5 let a tyto se nazývají přečiny např. krádež, ublížení na zdraví, rvačka. Trestné činy, kde je horní hranicí odnětí svobody do 10 let se nazývají zločiny a jedná se o zvlášť závažné činy např. loupež, vražda, pohlavní zneužívání. [6]

Přestupek

Přestupek neboli správní delikt je protiprávní jednání, které má však nižší stupeň nebezpečnosti než trestný čin, ale je škodlivý pro společnost. Veškeré přestupkové činy jsou označeny v právních předpisech např. zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Za přestupek jsou odpovědné osoby mladistvé a dospělé, které jsou přičetné. Ke spáchání přestupku stačí zavinění z nedbalosti, pokud není zákonem uvedeno, že je třeba zavinění úmyslné. [7]

3.2 Kriminalita mládeže

Protiprávní jednání osob do věku 18 let, tedy porušení právních i společenských norem a je součástí celkové kriminality.

3.2.1 Vysvětlení základních pojmů

Dítě

Podle trestního zákoníku je dítětem myšlena osoba mladší 18 let, pokud není zákonem stanoveno jinak. [6]

Mládež

Mládež je pojem podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, který zahrnuje dvě skupiny osob – děti (osoby ve věku do 15 let) a mladistvé (osoby ve věku 15 až nedovršených 18 let). [8]

Nezletilý

Jedná se o pojem užívaný v občanském právu, kdy osobou nezletilou je myšlena osoba, která nedovršila osmnáctého roku věku, a tedy nenabyla plné svéprávnosti a rozumové vyspělosti. V trestním právu se tento pojem neužívá. [9]

Mladistvý

Mladistvým je podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže ta osoba, která „*v době spáchání provinění dovršila patnáctý rok věku a nepřekročila osmnáctý rok svého věku*“. [8, str. 6] Podle trestního zákoníku je tento pojem spjat s trestní odpovědností osoby. Osoba začíná být trestně odpovědná den po dni svých patnáctých narozeninách, nikoli v den jejich narozenin, naopak v den osmnáctých narozenin se stále pokládá za mladistvou. [6]

Osoba blízka věku mladistvému

Trestní zákoník dále používá pojem osoba blízka věku mladistvému. Definice tohoto pojmu však není nikde uzákoněna, používá se převážně v soudní praxi. Jedná se o věk mezi 18. – 20. rokem věku člověka výjimečně do 21 let. V případě spáchání trestného činu ve věku blízkém věku mladistvému, přihlédnou soud k této skutečnosti

jako k polehčující okolnosti, jak je uvedeno v § 41 trestního zákoníku. [6] Tento pojem se používá převážně z důvodu, že každý mladistvý v době dovršení své dospělosti nemusí být dostatečně vyspělý, a to jak rozumově, tak mravnostně. Nevyzrállost této osoby však neznamená, že je zbaven trestní odpovědnosti. [11]

Provinění

Provinění je pojem, který je zakotven v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže a používá ho trestní zákoník. Jedná se o trestný čin spáchaný mladistvým. Pro posouzení, zda mladistvý spáchal provinění, je určen trestní zákoník. [8]

Čin jinak trestný

Jedná se o čin spáchaný osobou mladší patnácti let, která není trestně odpovědná.

Přestupek

Přestupek, jak už bylo vysvětleno v přechodí kapitole, je zaviněný protiprávní čin, který je škodlivý pro společnost, není však tolik závažný jako trestný čin. Za přestupek může být zodpovědná osoba mladistvá. Osoba, která nedovršila 15 rok věku není za přestupek odpovědná. [7]

Opatření

Opatření je právní důsledek provinění, které spáchala osoba mladistvá nebo činu jinak trestného, který spáchala osoba mladší 15 let, je-li soudem uznána vinnou. U osob mladistvých jsou ukládána opatření trojího druhu: výchovná, ochranná a trestní. U dětí do 15 let jsou ukládána opatření, která jsou taxativně vymezena v § 93 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. [8]

Probační a mediální služba

Jedná se o státní instituci, která zajišťuje dohled a kontrolu nad odsouzenými osobami. Mezi pracovníky jsou vyčleněni specialisté na mládež, kteří dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže zajišťují výkon opatření uložených soudem mladistvým. [10]

3.2.2 Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů neboli zákon o soudnictví ve věcech mládeže je zákon, který upravuje trestní odpovědnost mládeže „za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku, opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže.“ [8, str. 1]

Do roku 2004 byla problematika stíhání mladistvých pachatelů ukotvena v zákoně č. 140/1961 Sb. trestní zákon v obecné části v VII. hlavě § 74-87.

- § 74 obecná ustanovení
- § 75 trestní odpovědnost
- § 76 účel trestu
- § 77 upuštění od potrestání
- § 78, 79 ukládání trestu
- § 80 úhrnný a souhrnný trest
- § 81 výkon trestu odnětí svobody
- § 82 podmíněné odsouzení
- § 84-86 ochranná výchova
- § 87 zahlazení odsouzení [12]

Ustanovení týkající se mladistvých uvedená v trestním zákoně byla s platností zákona o soudnictví ve věcech mládeže zrušena s výjimkou obecných ustanovení. Zákon č. 218/2003 Sb. nabyl účinnosti 1. ledna 2004.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže je pramen trestního práva, který zahrnuje hmotnou i procesní stránku upravující protiprávní jednání mládeže – dětí mladších patnácti let a mladistvých. Pokud není v zákoně uvedeno jinak, postupuje se podle této právní normy. [12]

Zákon je rozdělen do sedmi částí, kdy první část je rozdělena do IV. hlav. Nejrozsáhlejší je hlava II., která pojednává o mladistvých § 5 – § 88a. Ustanovení upravují trestní odpovědnost, zánik trestnosti, opatření ukládaná mladistvým, výchovná opatření, ochranná opatření, trestní opatření, řízení v trestních věcech mladistvých, a mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech mladistvých. Hlava III. Pojednává o řízení ve věcech dětí mladších patnácti let. [12]

K 1.9.2019 nabyl účinnosti zákon č. 203/2019 Sb., kterým se mění zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Do tohoto zákona byla zakomponována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2016/800 ze dne 11. května 2016 o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, kdy byl upraven § 42 Práva mladistvého a dále za tento paragraf byl nově vložen § 42a Nutná obhajoba mladistvého. [13]

3.3 Trendy kriminality mládeže

S kriminalitou mládeže či jiným závadovým chováním se setkáváme denně a naše společnost tuto problematiku vnímá velmi citlivě, a tudíž se nesmí podceňovat.

Problematikou mládeže se zabývá celá řada vědních oborů a v neposlední řadě i právní disciplína. V případě, že se mládež dopouští delikventního jednání a porušuje právní normy, přichází na řadu právní disciplína.

Kriminalita neboli zločinnost je jednání, při kterém jsou porušovány právní normy. V případě mládeže je však přesnější používání pojmu delikvence, jelikož zahrnuje i skutky, které nejsou trestnými činy, lze sem zařadit i další činy, které porušují společenské normy chráněné právními předpisy jako jsou např. přestupky. K delikvenci lze zařadit i jednání, které nenaplnuje znaky trestného činu či přestupku, nejde postihnout podle právní normy, ale jedná se o závadové chování jako je záškoláctví, šikana, úteky z domova. Jedná se o aktuální fenomén, který postupem času může přerůst v trestnou činnost. [15]

Kriminalita je pro potřebu vykazování v policejních statistikách „*hromadný protisociální jev, který je vyjádřen souhrnem zjevných, statisticky evidovaných protiprávních jednání různých pachatelů, která jsou uvedena ve zvláštní části trestního zákoníku.*“ [14, str. 15]. Rozsah kriminality se formuluje jako vyčíslitelný údaj o kriminalitě a každoročně Policie ČR uvádí celkový počet spáchaných činů, které eviduje a počet činů, u kterých byl pachatel zjištěn dle věku, pohlaví atd. [14]

Registrovaná kriminalita mládeže však nezahrnuje veškeré spáchané protiprávní jednání mládeže, jelikož spousta skutků není orgánům činným v trestním řízení ohlášena, a to například z důvodu, že skutek je zlehčován, přehlížen, oběť jej nechce hlásit, či se necítí být osobou poškozenou, takovou kriminalitu označujeme jako **latentní** neboli skrytou a tento pojem se týká velice často kriminality mládeže. Jedná se o zásadní problém statistik, jelikož oficiální součty trestné činnosti z uvedeného důvodu nejsou

přesné. Míra latence se liší dle druhu kriminality. U drobné majetkové kriminality bývá latence nejvyšší. [18, 24]

3.3.1 Rysy kriminality mládeže

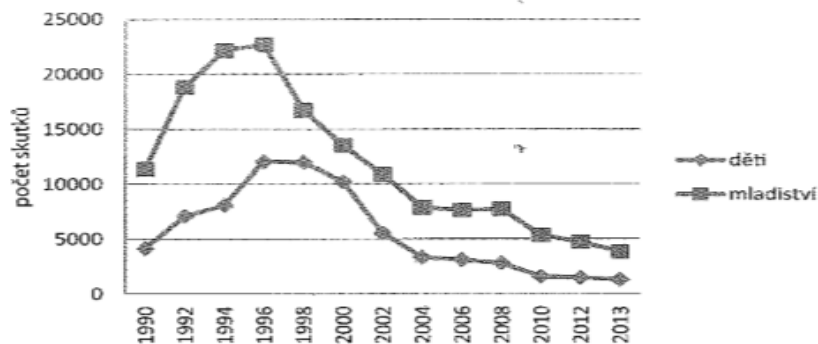
Kriminalita mládeže se svými znaky odlišuje od kriminality dospělých. Mezi typické rysy kriminality mládeže patří:

- a) vysoká míra latence – týká se méně závažných jednání
- b) dívky se na kriminalitě podílejí méně než chlapci
- c) zastoupení národních menšin ve společnosti
- d) páchání méně závažné kriminality (např. krádeže)
- e) páchání kriminality formou spolupachatelství tedy ve skupinách
- f) způsob spáchání – bez přípravy, nepromyšleně, málo zkušeností, svěřují se o spáchání protiprávního jednání jiným
- g) větší část kriminality páchána chronickými pachateli
- h) kriminalitu páchají pouze v určitém období, které je spjata s vývojem dítěte (v dospělosti většinou s kriminalitou skončí) [4]

3.3.2 Trendy vývoje kriminality mládeže

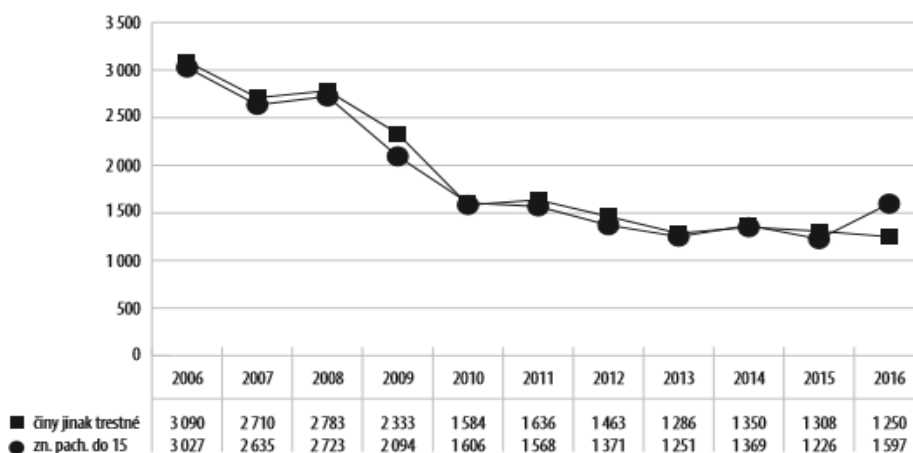
V současné době má kriminalita mládeže z dlouhodobého hlediska klesající tendenci, což je velmi příznivé. Bodem, kdy došlo ke zlomu a kriminalita začala klesat je označován rok 1997. [15]

Po roce 1989, což bylo období nástupu svobody a demokracie, kriminalita, kterou páchali naši nejmladší, začala rapidně růst, kdy v roce 1996 se počet skutků spáchaných osobou mladších 15 let pohyboval kolem počtu 12 000 a u mladistvých, tedy osob ve věku 15 - nedovršených 18 let, kolem 22 500. Po tomto roce začala kriminalita mládeže postupně klesat, jak lze vidět na grafu níže. [15]

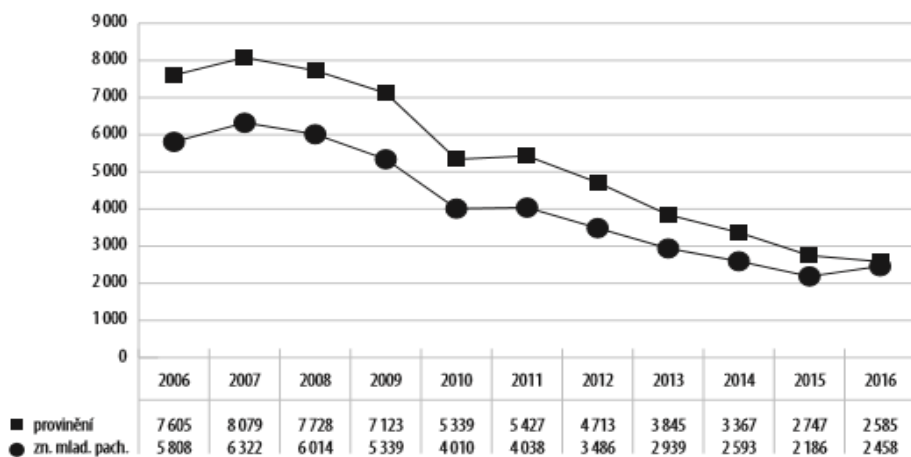

Obrázek 1 Vývoj kriminality mládeže na území ČR od roku 1990[15, str. 41]

Klesající trend kriminality mládeže i v následujících letech zobrazují i grafy níže.

Obrázek 2 Vývoj kriminality osob do 15 let na území ČR [17, str. 44]

Obrázek 3 Vývoj kriminality osob mladistvých na území ČR [17, str. 44]

V roce 2005 bylo osobami mladšími 18 let spácháno celkem 8.995 skutků, z toho 3 341 skutků osobami mladšími 15 let a 5.654 skutků mladistvými, což je k roku 2016 snížení u osob mladších 15 let o 58 % absolutního počtu stíhaných pachatelů a u mladistvých osob se jedná o číslo 57 %. [16, 17]

Zda je příčinou poklesu demografický vývoj, tedy nižší porodnost, je však otázkou. Vliv na razantním poklesu kriminality mládeže může mít také přijetí zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže, ale také morální vývoj společnosti. [17]

Velký pokles je vnímá, u majetkové kriminality mládeže, u násilné je to již o něco méně. Jak zobrazuje tabulka níže, pokles za polední roky je oproti roku 2005 razantní a současné počty registrovaných skutků krádeží se snížili o dvě třetiny.

Pachatelé v roce	2005	2014	2015	2016	Průměrné počty za roky 2014–2016	Porovnání v % s rokem 2005
mladiství						
krádež vloupáním	1 168	459	342	327	376,0	32,2 %
krádež prostá	1 859	595	476	604	558,3	30,0 %
majetková kriminalita – celkem	3 251	1 215	945	1 042	1 067,3	32,8 %
děti do 15 let						
krádež vloupáním	894	227	188	205	206,7	23,1 %
krádež prostá	944	218	191	253	220,7	23,4 %
majetková kriminalita – celkem	1 990	581	519	586	562,0	28,2 %

Obrázek 4 Porovnání počtu skutků krádeží mladistvých a dětí do 15 let s rokem 2005 [17, str. 46]

Důvodů snižování majetkové kriminality může být několik. Obyvatelé lépe střeží a zabezpečují svůj majetek nebo oběti krádeží tyto skutky nehlásí, jelikož se může jednat o materiální ztrátu nižší hodnoty a nechtějí s oznamováním činu na policii ztrácet čas.

Naopak je to v současné době u mravnostní kriminality, která má za poslední roky mírně vzrůstající tendenci, razantnější rozdíl je u osob mladších 15 let. Jedná se především o čin pohlavního zneužívání. [17]

Pachatelé v roce	2005	2014	2015	2016	Průměrné počty za roky 2014–2016	Porovnání v % s rokem 2005
mladiství						
násilná kriminalita	1 027	529	443	532	501,3	48,8 %
mravnostní kriminalita	172	189	186	229	201,3	117,0 %
děti do 15 let						
násilná kriminalita	700	310	276	385	323,7	46,2 %
mravnostní kriminalita	85	98	103	177	126,0	148,2 %

Obrázek 5 Porovnání počtu skutků násilné a mravnostní kriminality mladistvých a dětí do 15 let s rokem 2005 [17, str. 47]

Níže vytvořená tabulka zobrazuje celkový počet provinění a činů jinak trestných, spáchaných mládeží od roku 2010 do roku 2018, kdy data byla čerpána z veřejně přístupných statistik Policie ČR na internetu. Zde je patrná dlouhodobá klesající tendence kriminality mládeže. V letech 2017 a 2018 došlo k mírnému nárůstu celkové kriminality mládeže oproti roku 2016, ovšem u činů spáchaných nezletilými v roce 2017, došlo k poklesu oproti roku 2016. Zatímco v roce 2018 došlo zase k nárůstu kriminality u nezletilých a k poklesu kriminality mladistvých.

Tabulka 1 Celkový počet trestných činů mládeže v ČR za roky 2010-2018 [[20], vlastní zpracování]

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
nezletilí	1584	1636	1463	1286	1350	1308	1072	1062	1122
mladiství	5339	5427	4713	3845	3367	2747	2111	2140	2138
celkem	6698	6810	5963	4937	4566	3944	3059	3088	3166

3.3.3 Všeobecné členění kriminality

1. **Obecná** – do této kategorie se řadí *kriminalita násilná* (např. vražda, loupež, úmyslné ublížení na zdraví); *mravnostní* (např. znásilnění, pohlavní zneužívání), *majetková* (např. krádeže vloupáním, krádeže prosté, ostatní majetkové trestné činy)
2. **Zbývající** (např. šíření poplašné zprávy, zanedbání povinné výživy)
3. **Ostatní** (např. sprejství, výtržnictví)
4. **Vojenské TČ**
5. **Hospodářská** (např. zpronevěra, podvod, pojistný podvod) [14]

3.3.4 Struktura kriminality mládeže

Mezi nejčastěji páchanou kriminalitu, ať už osobami mladšími 15 let nebo mladistvými, patří méně závažná majetková kriminalita, převážně vloupání do ostatních objektů a krádeže prosté v jiných objektech či na osobách.

V případě násilné kriminality u osob mladších 15 let převažují loupeže, úmyslné ublížení na zdraví a vydírání. U mladistvých osob je to úmyslné ublížení na zdraví a loupeže. Vraždy jsou u osob mladších 15 let jev, který se vyskytuje výjimečně oproti mladistvým.

Mravnostní kriminalita u osob mladších 15 let má zastoupení převážně u činů pohlavního zneužití, které se vyskytuje ve více jak 50 %, znásilnění tvoří jen malou část, u mladistvých se jedná o dvě třetiny skutků pohlavního zneužívání.

Ostatní kriminalita u osob mladších 15 let je zastoupena činy sprejerství a výtržnictví, v případě mladistvých se jedná o maření výkonu úředního rozhodnutí (útěky z ochranné výchovy) a taktéž o sprejerství a výtržnictví.

Osoby mladší 15 let se dále dopouští silničních dopravních nehod a šíření poplašné zprávy, které se řadí do zbývající kriminality. U osob mladistvých to jsou činy ohrožení pod vlivem návykové látky a silniční dopravní nehody.

Co se týká hospodářské kriminality, tak osoby mladší 15 let se dopouští především činu Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, mladiství mimo uvedeného také podvodů.

Dále se rozšiřuje páčání protiprávních činů prostřednictvím internetu např. šíření pornografie. Jelikož je mládež v posledních letech více aktivní v kyberprostoru, dopouští se sextingu nebo kybershikany. [4]

Tabulky vložené níže porovnávají nárůst či pokles jednotlivých druhů kriminality mládeže v letech 2015–2017 a je patrné, že struktura kriminality se moc neliší. Nejvíce je páčána majetková kriminalita (krádeže a poškozování cizí věci).

druh kriminality	2015	2016	2017	rozdíl		rozdíl	
				2016-2015	tj. %	2017-2016	tj. %
100-999 celková kriminalita	1 308	1 250	1 273	-58	-4,4%	23	1,8%
100-699 obecná kriminalita	1 225	1 173	1 196	-52	-4,2%	23	2,0%
100-199 násilná kriminalita	271	283	273	12	4,4%	-10	-3,5%
100-106 vraždy	0	2	0	2		-2	- 100,0 %
200-299 mravnostní kriminalita	133	147	155	14	10,5%	8	5,4%
300-599 majetková kriminalita	536	446	491	-90	16,8%	45	10,1%
300-399 krádeže vloupáním	179	141	145	-38	21,2%	4	2,8%
400-499 krádeže prosté	250	231	229	-19	-7,6%	-2	-0,9%
500-599 ostatní majetkové skutky	107	74	117	-33	30,8%	43	58,1%
600-699 ostatní kriminalita	285	297	277	12	4,2%	-20	-6,7%
700-799 zbývající kriminalita	35	35	36	0	0,0%	1	2,9%
800-899 hospodářská kriminalita	48	42	41	-6	12,5%	-1	-2,4%
900-999 vojenská a protiústavní kriminalita	0	0	0	0		0	

Obrázek 6 Objasněné skutky v ČR spáchané dětmi do 15 let [19]

druh kriminality	2015	2016	2017	rozdíl		rozdíl	
				2016-2015	tj. %	2017-2016	tj. %
100-999 celková kriminalita	2 288	2 111	2 140	-177	-7,7%	29	1,4%
100-699 obecná kriminalita	2 116	1 977	1 985	-139	-6,6%	8	0,4%
100-199 násilná kriminalita	402	388	379	-14	-3,5%	-9	-2,3%
100-106 vraždy	3	4	7	1		3	75,0%
200-299 mravnostní kriminalita	173	206	223	33	19,1%	17	8,3%
300-599 majetková kriminalita	1025	851	889	-174	17,0%	38	4,5%
300-399 krádeže vloupáním	369	266	310	-103	27,9%	44	16,5%
400-499 krádeže prosté	527	490	464	-37	-7,0%	-26	-5,3%
500-599 ostatní majetkové skutky	129	95	115	-34	26,4%	20	21,1%
600-699 ostatní kriminalita	516	532	494	16	3,1%	-38	-7,1%
700-799 zbývající kriminalita	83	59	57	-24	28,9%	-2	-3,4%
800-899 hospodářská kriminalita	89	75	98	-14	15,7%	23	30,7%
900-999 vojenská a protiústavní kriminalita	0	0	0	0		0	

Obrázek 7 Objasněné skutky v ČR spáchané mladistvými [19]

3.4 Výčet nejčastěji páchaných protiprávních činů mládeže

Kriminalita mládeže, tedy mladistvých, a osob do 15 let věku je ve své podstatě stejná, převyšuje majetková trestná činnost, a to krádeže prosté v objektech nebo na osobách a krádeže vloupáním. Mladiství se na rozdíl od osob do 15 let věku pouští do komplikovanějších forem kriminality. Mezi nejčastěji páchanou kriminalitu mládeže patří níže uvedený výčet činů.

3.4.1 Provinění a činy jinak trestné

Majetkové činy

Krádež - § 205 trestního zákoníku

Je to čin, kterého se dopustí pachatel v případě, že si přisvojí cizí věc. Hodnota odcizené věci musí být vyšší jak 5.000, Kč, čímž způsobí škodu nikoli nepatrnou a jedná se o krádež prostou.

V případě, že si přisvojí věc vloupáním, tzn. překoná nějakou jistící překážku pomocí síly či lstí, vnikne do prostoru, který je uzavřený, dopustí se krádeže vloupáním, v tomto případě nehraje škoda odcizené věci roli.

V případě, že odcizí věc, kterou má poškozený u sebe, jedná se o kapesní krádež, a tudíž se nemusí jednat o škodu vyšší jak 5.000, - Kč. [21]

V případě krádeže je trestná i příprava.

Ostatní majetkové činy

Podvod - § 209 trestního zákoníku

Jedná se o čin, kterého se dopustí pachatel v případě, že „někoho uvede v omyl, využije něčího omylu, nebo zamlčí podstatné okolnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou“, [21, str. 93] tzn. musí způsobit škodu vyšší jak 5.000, - Kč.

Poškození cizí věci - § 228 trestního zákoníku

Jedná se o čin, který pachatel spáchá, když „zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou“. [21, str. 101] Opět musí být škoda vyšší jak 5.000, - Kč.

Mravnostní činy

Pohlavní zneužití - § 187 trestního zákoníku

Činu se dopustí ten, „*kdo vykoná soulož s dítětem mladším 15 let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije.*“ [21, str. 85] Jiný způsob pohlavního zneužití je myšleno osahávání prsou či jiných pohlavních orgánů, líbání na intimních místech, kdy tyto aktivity vedou ke vzrušení pachatele. [6]

Pohlavní zneužití patří mezi činy, které můžeme zařadit mezi latentní, jelikož se o nich orgány trestního řízení z velké většiny nedozví, ale i přes tuto skutečnost patří tento čin mezi nejčastější činy páchané mládeží.

Ostatní kriminalita

Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů - § 283 trestního zákoníku

Uvedeného činu se dopustí ten, „*kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu.*“ [21, str. 122] Aby se jednalo o omamnou nebo psychotropní látku, musí být tato látka vedena v příloze zákona o psychotropních látkách. [6]

Používání drog pro svou potřebu není trestné.

Maření výkonu úředního rozhodnutí - § 337 trestního zákoníku

Maření výkonu úředního rozhodnutí se dopustí ten, „*kdo maří nebo podstatně stěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci.*“ [21, str. 146] V případě mládeže se jedná převážně o porušení písm. j) a to, „*že se dopustí závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel ochranného léčení nebo ochranné výchovy*“, [21, str. 147] o kterém rozhodl soud, nebo v případě útěku ze zřízení, pomoci při útěku, nebo kdo ztěžuje vykonání rozhodnutí vydané soudem či maří dohled, který byl uložen po ukončení ochranného léčení u mládeže.

Výtržnictví - § 358 trestního zákoníku

Tohoto činu se dopustí ten, „*kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupné hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu, průběh, nebo*

zakončení organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí.“ [21, str. 157] Musí se jednat o místo, kam má přístup více lidí, je veřejně přístupné např. ulice, kina, obchodní domy, restaurace. Musí to být jednání, které pohoršuje přítomné osoby, násilné, hrubé jednání. Ne vždy každé fyzické napadení na veřejnosti musí být kvalifikováno jako čin dle § 358 trestního zákoníku. [6]

Sprejství - § 228 odst. 2 trestního zákoníku

Čin sprejství je dle policejních statistik řazen mezi ostatní kriminalitu. Tento skutek je však uzákoněn v § 228 trestního zákoníku Poškození cizí věci v odstavci 2. Uvedeného činu se dopustí ten, *„kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.*“ [21, str. 101] V tomto případě, není rozhodující výše škody a věc musí být poškozena specificky, a to pomalována, popsána případně postříkána barvou. [6]

Násilné činy

Nejzávažnějším typem kriminality je kriminalita násilná, jelikož útoky jsou vedeny proti životu, zdraví, lidské důstojnosti a svobodě člověka. Jedná se o činy, které obsahují znak násilí, pohrůžky násilím např. loupež, vydírání. Některé násilné činy však přímo nepotřebují naplnění znaku násilí, přesto jsou typickým násilným jednáním pachatele a to např. činy vražda, ublížení na zdraví. Dále do této kategorie řadíme činy, pro které není násilí, či pohrůžka násilí typické, přesto se jedná o násilné trestné činy např. omezování osobní svobody. [21] Mezi nejčastější násilné činy páchané mládeží patří:

Loupež - § 173 trestního zákoníku

Čin loupeže spáchá ten, *„kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci“*, [21, str. 79]

U tohoto činu je trestná i příprava.

Vydírání - § 175 trestního zákoníku

Čin spáchá osoba, která *„jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl,*“ [21, str. 80]

Trestná je také příprava.

Ublížení na zdraví - § 146 trestního zákoníku

Úmyslného činu ublížení na zdraví se dopustí ten, „*kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví*“. [21, str. 68] Jedná se o takové ublížení, které vyžaduje lékařské ošetření a nejméně 7 dní léčení. [6]

3.4.2 Přestupky

V případě, že činy spáchané mládeží porušují právní normy, ale nedosahují takové nebezpečnosti, výše vzniklé škody je do 5.000, - Kč, jsou tyto skutky kvalifikovány jako přestupky.

Do 30.6. 2017 byly veškeré přestupky zakotveny v zákoně č. 200/1990 Sb. o přestupcích, kterých se mohla dopustit pouze fyzická osoba. Tento právní předpis byl zrušen k 1.7.2017 a od 1.7.2017 je účinný nový přestupkový zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který sjednocuje právní úpravy správněprávní odpovědnosti a přestupku se může dopustit taktéž právnická osoba nebo fyzická podnikající osoba. Zároveň s účinností od 1.7.2017 začal souběžně se zákonem č. 250/2016 Sb. platit i zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích, který obsahuje pouze některé přestupky. Zbylé přestupky jsou v současné době upravovány řadou dalších zákonů. Záleží na charakteru přestupku. Mezi nejčastěji páchané přestupky mládeží jsou přestupky popsáné v zákonech:

- Zákon č. 251/2016 Sb., který upravuje pouze některé přestupky na úseku veřejné správy,
- Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách,
- Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích.

Přestupky proti majetku - § 8 zákona č. 251/2016 Sb.

Uvedeného přestupku se dopustí ten, kdo svým úmyslným jednáním:

- a) způsobí škodu na cizím majetku – a to krádeží, podvodem, poškozením cizí věci, zpronevěrou,
- b) neoprávněně užívá cizí věci,
- c) přisvojují si věc jiné osoby nálezem nebo jiným způsobem bez souhlasu majitele,
- d) ukryje, užívá nebo na sebe nebo jinou osobu převede věc nabytou přestupkovým jednáním jiné fyzické osoby. [7]

Pokus u bodu a) je taktéž trestný. Veškeré přestupky proti majetku jsou souhrnně ukotveny do jednoho paragrafu, oproti trestnímu zákoníku, kde jednotlivé majetkové trestné činy jsou rozděleny do více paragrafů.

Přestupky proti občanskému soužití - § 7 zákona č. 251/2016 Sb.

Uvedeného přestupku se dopustí osoba, která jinému ublíží na cti, zesměšní ho, jinak ho hrubě urazí, ublíží jiné osobě na zdraví, úmyslně jinému vyhrožuje újmou na zdraví nebo jiného nepravdivě obviní z přestupkového jednání, spáchá nějakou schválnost nebo se chová hrubě vůči jinému. [7]

Přestupky proti veřejnému pořádku - § 5 zákona č. 251/2016 Sb.

Takovéhoto přestupku se dopustí osoba, která neuposlechne výzvy nebo zneváží postavení úřední osoby při prováděném úkonu, maří vykazání z obydlí nařízené Policií ČR, ruší noční klid, vzbudí veřejné pohoršení, znečistí veřejné prostory, objekt nebo zařízení, zničí, přemístí, poškodí, zakryje dopravní značku, neoprávněně zabere, poškodí veřejný objekt, porušuje stanovené podmínky při veřejných akcích (kulturních, sportovních, jiných společenských) nebo má-li obličej zakrytý při sportovním utkání nebo cestě tam, zpět a znemožňujeme tak jeho identifikaci.

Přestupky - § 39/2 zákona č. 167/1998 Sb.

Přestupek osoba spáchá tím, že

„a) neoprávněně přechovává návykovou látku v malém množství pro vlastní potřebu,

b) neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující návykovou látku“ [22]

Toto přestupkové jednání je v dnešní době velice časté u mládeže.

Přestupky fyzických osob - § 125c zákona č. 361/200 Sb.

V tomto ustanovení paragrafu jsou vyčteny přestupky, kterými byla porušena pravidla silničního provozu. V případě mládeže se porušení týká většinou řízení bez řidičského oprávnění, řízení vozidla se špatným technickým stavem, řízení pod vlivem návykové látky či alkoholu (v případě hladiny alkoholu v krvi vyšší jak 1 promile – jde o trestný čin), překročení rychlosti nebo jiné menší prohřešky v dopravě anebo způsobení dopravní nehody. [23]

3.5 Příčiny kriminality mládeže

„Od nepaměti v oblasti boje proti kriminalitě platí, že pokud známe její příčiny, můžeme kriminalitu snížit.“ [25, str. 693] (vlastní překlad) Toto platí i v případě kriminality mládeže.

Otázka tedy zní, známe skutečné příčiny kriminality mládeže? Co vlastně může být její příčinou? Jaké faktory mohou ovlivnit delikventní chování mládeže?

3.5.1 Faktory

Příčiny vzniku závadového chování jsou ovlivněny řadou faktorů. Tyto faktory můžeme rozdělit do skupin a to biologické, psychické a sociální faktory. [2]

a) **Biologické faktory**, které poruchové chování negativně ovlivňují jsou převážně *pohlaví, věk, temperament*.

U mužů dochází častěji k rozvoji poruch chování než u žen, jelikož mají větší sklony k agresivitě. V případě věku se poruchy v chování objevují již v pěti letech a poté v období puberty a dospívání. Vyšší sklon k poruchovému chování mají osoby jednající bez rozumové úvahy, podrážděně. [2]

b) **Psychické faktory** – *úroveň mentálních schopností, motivace, seberealizace, poruchy osobnosti*.

Zavadoví jedinci jsou většinou méně inteligentní a tato skutečnost souvisí i s jejich neúspěchem v životě. Občas se mezi těmito osobami vyskytují jednotlivci, kteří jsou velmi rozumově vyspělí, důvodem však není mentální úroveň jeho schopností, ale důvod může být např. v negativním vlivu rodiny. Motivací ke vzniku závadového chování může být také nuda či neuspokojení jiných potřeb. Dalším faktorem, který může podpořit vznik poruchového chování je kolektiv, který jedince namotivuje, že někam patří, že něco znamená. Poruchy osobnosti se u těchto závadových osob vyskytují ve velkém počtu. [2]

c) **Sociální faktory** – *rodina, vliv vrstevníků, part a prostředí*.

Rodina je velice důležitá pro rozvoj osobnosti, děti přebírají vzorce chování po rodičích. Pokud se v rodině vyskytuje chování zaměřené proti společenským normám nebo nezákonné chování, má to vliv na vývoj jejich chování. Ke vzniku závadového

chování mají přispět mnohokrát vrstevníci či party, kteří jedince dokáží ovlivnit natolik, že v důsledku negativního působení rodiny na jeho osobu, neúspěchu při studiu se začnou chovat asociálně až antisociálně, začnou brát drogy, pít alkohol a páchat kriminalitu. Velký vliv na vznik závadového chování má i pobyt jedince ve městě, kde je vyšší anonymita, menší kontrola než na vesnici. [2]

3.5.2 Rizikové chování

Delikventnímu chování mládeže předchází rizikové chování a toto chování bývá s kriminalitou často spojeno.

Za rizikové chování lze označit takové chování, které neporušuje právo, ale jedná se o patologický jev, kdy jsou porušovány společenské normy a pravidla. Nejrizikovějším obdobím ke vzniku takového chování je období dospívání, věk od 11 do 15 let. Někteří mladí jedinci zůstanou pouze u rizikového chování až do doby dospělosti, jiní však od rizikového chování přejdou k páchání kriminality. [26]

Mezi rizikové aktivity patří převážně **konzumace alkoholu, kouření cigaret, záškoláctví, lhaní, užívání měkkých drog.**

V české společnosti je konzumace alkoholu zcela běžná již u dětí, které navštěvují 7. – 9. třídu základní školy. Převažuje pití piva, následuje víno a tvrdý alkohol. Více alkohol konzumují chlapci než dívky. Četnost požívání alkoholu se zvyšuje s věkem. Více tíhnou k alkoholu děti, které žijí s jedním rodičem, vyskytují-li se v jejich rodině problémy a samozřejmě děti, které většinu času tráví s kamarády a jsou ovlivněni jejich chováním. [26]

Obdobné je to i s měkkými drogami, mezi které se řadí např. marihuana, kdy tzv. trávu vyzkoušeli již žáci základních škol ve věku kolem 13 let. I dopouštění se tohoto rizikového chování má kořeny v rodině. K užívání drog tíhnou většinou děti, které prožili nějakou těžkou životní situaci, rodiče se jim málo věnují nebo nemají jejich dostatečnou podporu.

Děti, které zkusili jednu formu rizikového chování, většinou zkusí i další. Jedinci, kteří užívají měkké drogy, více chodí tzv. za školu. Tato mládež se také v důsledku užití alkoholu či drog dopouští následně delikvence. [26]

3.5.3 Vliv rodiny

Rodina je základ všeho. Jedná se o základní faktor, který ovlivňuje vývoj a chování člověka. Rodina je velmi důležitá pro rozvoj dítěte, jeho socializaci. Velmi důležité jsou citové vazby a alespoň uspokojující základní potřeby člověka. Pokud se dítě cítí doma bezpečně, vidí v domově zázemí, cítí se být milováno svými rodiči, má koníčky, které ho baví, nemá potřebu dopouštět se delikventního chování. [28]

Rodiny, ve kterých dochází ke konfliktům, stresovým situacím, vč. rozchodů rodičů, v neúplných rodinách, v rodinách se špatnou ekonomickou situací, se kterou je spojená i špatná bytová situace nebo v rodinách, kde jeden či oba rodiče trpí nějakou závislostí, ať už na alkoholu, drogách, hracích automatech, případně psychické nemoci otce nebo matky, představují rizikové prostředí v tom, že se jejich děti v budoucnosti budou dopouštět kriminálního jednání. Velmi výrazným faktorem, který má vliv na rozvoj kriminálního chování mládeže, je zanedbávání jejich péče, kdy mají děti velkou volnost, nemají žádnou disciplínu, žádné koníčky či povinnosti, rodiče o ně nejeví zájem nebo na ně nemají čas nebo mají mezi sebou vzájemně špatné vztahy, což má negativní dopad na děti a ty poté tíhnou k delikventnímu chování. [27]

Rizikovou skupinou jsou především děti ve věku 12-16 let. S rostoucím věkem jedince působení rodiny slábne a důležitou roli a pozici v životě adolescenta hrají vrstevníci. [26]

Samozřejmě všechno není pouze černé nebo bílé a v případě, že předchozí socializace a vštěpování základních norem, pravidel a správného chování mohou vést k tomu, že období dospívání, kdy mladí páchají kriminalitu, je přechodné a poté co dospějí, vrátí se do správných kolejí. [34]

3.5.4 Vliv školy

Škola vstupuje do života dítěte mezi 6. – 7. rokem jeho věku. Je to instituce, která dítěti přináší vzdělání, rozvíjí jeho osobnost a také přináší určitý sociální dohled nad žáky. Do této doby bylo vychováváno pouze rodiči a nyní přichází nová autorita, která napomáhá dalšímu rozvoji dítěte a poznávání společenských norem. Ve škole se vytváří nové vztahy mezi žákem a učitelem, mezi žákem a spolužáky. Učitel je osoba, která provází žáka celou školní docházkou. Je potřeba, aby si učitel uměl získat důvěru žáka a uměl podat i pomocnou ruku, kterou mnohdy žáci z nefunkčních rodin potřebují. [15]

Tyto vztahy mohou být jak pozitivního charakteru, tak mohou mít i negativní vliv na žáka. Může zde vzniknout ne příliš dobrý vztah mezi žákem a učitelem, ale i negativní vztah ke škole. Ve většině případů to bývá z důvodu, že dítě vyrušuje, neposlouchá, nedokáže sedět v lavici, což učiteli vadí. Ve většině případů se zjistí, že dítě trpí nějakou poruchou, o které učitel neví a toto chování dítěte se jeví jako nevhodné a vytvoří si k žákovi záporný vztah, což dítě většinou vycítí. Může být také ze strany učitele zavržováno, oproti ostatním dětem, které budou chváleny, tím může dojít k negativním vztahům mezi spolužáky, kteří tohoto jedince budou přehlížet a odstrkávat. Toto všechno může mít za následek to, že dítě se přestane učit, bude odmítat chodit do školy, bude lhát, začne chodit za školu, připojí se k delikventní partě, a protože se bude chtít určitým způsobem realizovat, zapojí se do kriminálních aktivit. [15]

Záškoláctví ovšem není dáno pouze problémy s učitelem či spolužáky. Vliv může mít i postoj rodičů ke škole, nízká sebedůvěra, určitá omezení ve výuce.

Již ve školách se vytváří různé skupinky kamarádů, z počátku jsou to partičky dívek a chlapců a s přibývajícím věkem se tvoří skupinky jedinců, které něco spojuje, mají k sobě blízko, ať už povahově nebo sebevědomím. Již zde se objevuje prostor pro delikventní chování a silnější jedinci začnou obtěžovat jedince slabší a tento typ rizikového chování se velmi často dostává do stádia šikany. Šikana může mít znaky přestupku nebo i trestného činu. Jde o jednání, kdy *„jeden nebo více žáků úmyslně a většinou opakovaně týrá spolužáka nebo spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci.“* [28, str. 22]

Základní znaky šikany:

- převaha síly pachatele nad obětí
- jde o útok, který je pro oběť nepříjemný
- útok může být dlouhodobý, ale i krátkodobý [28]

Bohužel toto chování je ve školách často přehlíženo a může se jednat o prvopočátek kriminálního chování mládeže.

3.5.5 Vliv vrstevníků, kamarádů, part

V období dospívání dochází k zeslabování pout mezi rodiči a dětmi. Mladí mají potřebu vytvářet si nové vztahy mezi svými vrstevníky, spolužáky ve škole nebo v zájmovém kroužku. V tomto období děti hledají sami sebe, *„utváří si svou osobní*

identitu“. [26, str. 113] Potřebují mít nějaký svůj idol, autoritu. Vrstevníci však mohou působit na jedince jak pozitivně, tak i negativně.

Existují vrstevnické skupiny, které nepáchají žádnou trestnou činnost, fungují mezi nimi kamarádské vztahy a na rozvoj jedince to má převážně kladný vliv. Existují také skupiny – party, které vyžadují po svých členech určité standardy, aby je mohli mezi sebe přijmout. Nepřijetí však může dítě nést psychicky špatně, a proto začne inklinovat ke skupinám se závadovým chováním, kde většinou je přijato. [29]

Vrstevnické delikventní party jsou rizikovou skupinou především pro mládež, která pochází z nefungujících rodin. Aby byli přijati do této party, musí splnit nějaký úkol a většinou se jedná o nějaký protiprávní čin. Samozřejmě i pro dítě, které žije v harmonické rodině, tyto skupiny představují určité riziko. Mnohdy se děti chtějí jen zalíbit, zapadnout. Aby mohli být členy této party musí však přizpůsobit své chování, oblékání, svůj hudební styl, změnit postoj k rodičům, začínají kouřit, pít alkohol a brát drogy. [25]

Kriminální skupiny se vytváří z více podskupin dětí. Tyto podskupiny jsou tvořeny mladými lidmi, kteří pocházejí z jednoho zařízení např. školy. Ke kriminalitě je přivede potřeba finančních prostředků, kterých se jim nedostává a většinu svých peněz utratí po hernách a diskotékách. Některé party začnou páchat kriminalitu z nudy, jelikož děti mají dostatek volného času. Jedná se o čas, který může využít jen pro svou potřebu, tedy čas po škole či o víkendech a jelikož mnohé z těchto dětí nemají žádné koníčky, žádné zájmové činnosti, tak tento čas tráví mimo domov s vrstevníky a mají příležitosti páchat trestnou činnost. [15]

3.5.6 Vliv médií

Média – televize, rádio, internet jsou nepostradatelnou součástí dnešního života a používá během je dne téměř každý jedinec. Před zpřístupněním internetu široké veřejnosti bylo nutné získávat informace z knih či časopisů. V současnosti lze vše zjistit pomocí elektronických médií a už od útlého věku svým dětem z důvodu zábavy umožňujeme přístup k mobilním telefonům či tabletům.

Se začátkem povinné školní docházky děti vlastní svůj mobilní telefon a s připojením na Wifi. Bez sociálních sítí jako je YouTube, Facebook, Instagram, Twitter, komunikačních aplikací What`s app, Messenger si nedovedou představit svůj volný čas.

YouTube je největší server, na kterém lze sdílet nejrůznější videa, která mládež ovlivňují. Tráví na internetu většinu volného času.

Sledování televizních pořadů má taktéž vliv na mládež. Děti mají pocit, že jsou starší. Na obrazovkách se vyskytují pořady od vhodných až po zcela nevhodné. Bylo prokázáno, že děti, které televizní pořady nesledují, se vyvíjejí pomaleji. Samozřejmě menší děti některým informacím, odvysílaným v televizi, mohou špatně porozumět, jelikož nemají dostatek zkušeností. I z tohoto důvodu zavádí česká veřejnoprávní televize nové piktogramy, které upozorňují rodiče o vhodnosti některých pořadů a tím predikuje obsah následujícího vysílání. [30] [45]

Násilí se v současnosti objevuje v různých příbězích, internetových hrách, dětských filmech i pohádkách a mohou u mládeže vyvolat násilné chování. I když jde o kladného hrdinu, který brání bezmocné jedince, vždy k tomu musí užít násilí, agresivitu. Již malé děti jsou schopny napodobit scény z pohádky či filmu a pokud nemají určitou zpětnou vazbu, řádné vysvětlení, domnívají se, že takového chování je normální a poté se takto agresivně chovají vůči jiným dětem. [33]

Média neprezentují pouze agresivitu, ale také poskytují náhled na různé životní styly, lze se inspirovat zdravým životním stylem, ale také seznamuje diváky s návykovými látkami, alkoholem či jinými závislostmi. [15]

Stejně tak jako média, mají obdobný vliv i počítačové hry, jelikož děti se ztotožňují s hlavní postavou, kdy se většinou jedná o agresory a toto násilné chování začne brát jako běžné a normální.

Celkově lze říci, že média přináší pozitivní prospěch, ale pro určitou věkovou kategorii, především děti, představují velké riziko, jelikož dokáží manipulovat s myšlením a chováním. [33]

3.6 Důsledky kriminality mládeže

V České republice je zákonem stanoveno, že trestní odpovědnost osoby je dána dovršením 15. roku věku viz. § 25 trestního zákona. Za trestně odpovědnou mladistvou osobu je považována taková, která je v době spáchání činu rozumově a mravnostně vyspělá tak, aby dokázala rozpoznat nebezpečnost svého jednání. Již několikrát se zvažovalo o snížení věkové hranice trestní odpovědnosti na 14 let, avšak nikdy tento záměr nebyl schválen. [31]

Děti mladší 15 let *nejsou* za své činy *trestně odpovědné* s výjimkou, kdy se protiprávního jednání dopustí osoba ve věku 12-15 let a za tento čin trestní zákoník ukládá až výjimečný trest, v tomto případě lze v občanskoprávním řízení uložit ochranou výchovu.

3.6.1 Orgán sociální právní ochrany dětí

Orgán sociálně právní ochrany dětí je instituce, která zajišťuje dohled a ochranu dětí. Spolupracuje se školskými zařízeními, policií, soudy. V případě rizikového chování mládeže, kdy chodí za školu, požívá alkohol a drogy, utíká z domova či jiných zařízení, dopouští se trestní činnosti či páchají přestupky, se pracovníci OSPOD snaží s dětmi pracovat a „*činí opatření k nápravě situace dítěte.*“ [31, str. 13] Cílem je zajistit správný rozvoj jedince.

3.6.2 Trestní řízení – osoby mladších 15 let

Spáchá-li dítě mladší 15 let čin jinak trestný, je dostatečně zjištěn a prokázán, policie po provedení všech výslechů, zajištění důkazů, věc odloží ve smyslu ust. § 159a odst. 2 trestního řádu, jelikož je trestí stíhání nepřípustné. Státní zástupce, který dohlíží na trestní řízení, v tomto případě nesmí provádět úkony dle trestního řádu. Podá však podnět na soud pro mládež k zahájení řízení. „*Řízení ve věcech dětí mladší 15 let je specifickým občanskoprávním řízením,*“ [8, str. 232] jelikož jeho cílem je především působit výchovně, protože u takto mladých osob je velká šance na napravení, zajistit odčinění vzniklé újmy a zamezit opakování trestné činnosti.

Soud na základě rozhodnutí může dítěti mladšímu 15 let uložit opatření ve smyslu ust. § 93 zákona o soudnictví ve věcech mládeže:

- a) „*výchovnou povinnost*“
- b) *výchovné omezení*
- c) *napomenutí s výstrahou*
- d) *zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče*
- e) *dohled probačního úředníka*
- f) *ochranou výchovu*
- g) *ochranné léčení.*“ [8, str. 249]

První tři opatření patří mezi nejmírnější, ale mají zásadní význam, většinou ovlivní efektivně život dítěte tím, že mu nařídí léčení jeho závislosti nebo je mu nařízen zákaz kontaktu s konkrétními lidmi nebo zákaz vstupu na určitá místa, což má na mládež větší účinek než podmíněný trest.

Ochranná výchova bývá dětem nařízena k výkonu v dětských domovech se školou. Děti starší 12 let, pokud jejich chování vykazuje závažné poruchy v chování, mohou být umístěny do:

„a) diagnostického ústavu

b) dětského domova

c) dětského domova se školou

d) výchovného ústavu,“ [8, str. 67] což jsou výchovná zařízení zřizovaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Ochrannou výchovu lze uložit do 18 let věku dítěte, soud může výchovu prodloužit max. do 19 let věku jedince.

Ochranné léčení bývá soudem ukládáno v případě, že pobyt dítěte mladšího 15 let na svobodě bez léčení by bylo nebezpečné pro okolí, protože trpí duševní poruchou a v důsledku této choroby spáchal trestnou činnost nebo je závislý na návykových látkách. Ochranné léčení lze nařídit buď ústavní nebo ambulantní u méně závažných případů. [8]

Jeden z důležitých prostředků dodržování uložených opatření dětem je dohled pracovníka probační a mediační služby, který kontroluje chování dítěte a plnění „uloženého probačního programu.“ [8, str. 46]

Dítě mladší 15 let musí mít při řízení u soudu ustanoveného opatrovníka, kterým je advokát.

Náklady za řízení jsou hrazeny státem.

3.6.3 Trestní řízení – mladiství

Mladiství jsou již za své jednání trestně odpovědní, ale s určitým omezením. Spáchá-li osoba mladistvá provinění a je soudem odsouzena, místo trestu soud ukládá mladistvému opatření. Tato opatření mají především působit preventivně, výchovně a zabránit opakování kriminálního jednání. V případě, že mladistvý projeví lítost, uhradí vzniklou škodu, snaží se o nápravu, tak trestnost činu, u kterého nepřevyšuje horní hranice trestu odnětí svobody pět let, zaniká. [8]

Soud pro mládež může uložit tři druhy **opatření**:

- **výchovná**
- **ochranná**
- **trestní.**

a) Výchovná opatření jsou:

- dohled probačního úředníka – pravidelná kontrola chování mladistvého úředníkem z probační a mediační služby,
- probační program – speciální programy sociální, psychologické, vzdělávací, terapeutické,
- výchovné povinnosti – soud nařídí mladistvému určitou povinnost např. náhradu škody, bydlet u svých rodičů, povinnost léčení drogové závislosti,
- výchovná omezení – např. zákaz vstupu na společenské, kulturní, sportovní akce, zákaz kontaktu s některými osobami,
- napomenutí s výstrahou – jedná se o výtku proti jeho kriminální činnosti a jaké by ho čekali následky, kdyby v této činnosti pokračoval. [8]

Tato opatření mohou být uložena samostatně, ale v případě upuštění od uložení trestního opatření z důvodu projevení lítosti a snahy o nápravu u méně závažných činů s horní hranicí sazby odnětí svobody max. 5 let, jsou ukládána po dobu zkušební lhůty, max. 1 rok. [8]

b) Ochranná opatření jsou:

- ochranné léčení – léčení závislostí na alkoholu, návykových látkách, léčení v psychiatrické léčebně,
- zabezpečovací detence – léčení, které není vykonáváno v lékařských zařízeních, ale v zařízeních vedených vězeňskou službou,
- zabránění věci – zabránění věci pocházející z trestné činnosti,
- ochranná výchova – výchova vykonávána v diagnostickém zařízení, dětských domovech. [8]

Cílem ochranných opatření je v první řadě zabezpečit ochranu obyvatelstva. Jedná se o sankci, která je ukládána podle trestního zákoníku s výjimkou ochranné výchovy, která je ukládána podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Uložení výše uvedených opatření způsobují omezení práv a svobody pachatele a způsobují mu i určitou újmu.

Ochranná opatření mají především preventivní charakter. Ochranná opatření lze uložit společně s trestními opatřeními nebo samostatně. [8]

Ochranná výchova se ukládá podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže v případech, že mladistvý nebyl řádně vychováván jeho rodinou, žil v nevyhovujících podmínkách, které mu nezajišťují správnou výchovu. Ochrannou výchovu mladistvému nařizuje soud k vykonání v dětském domově se školou, diagnostickém ústavu, dětském domově nebo výchovném ústavu, což jsou zařízení zřizovaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. [8]

Výchovná opatření	Ochranná opatření
<ul style="list-style-type: none"> - lze je ukládat samostatně i v kombinaci s upuštěním od potrestání - se souhlasem mladistvého je lze ukládat i v průběhu řízení před rozhodnutím ve věci - tam, kde je to možné, je možné je ukládat i v rámci odklonů či při uložení ochranných opatření • dohled probačního úředníka • probační program • výchovné povinnosti • výchovná omezení • napomenutí s výstrahou 	<ul style="list-style-type: none"> • ochranné léčení <ul style="list-style-type: none"> - za stejných podmínek jako dospělí • zabrání věci či jiné majetkové hodnoty <ul style="list-style-type: none"> - za stejných podmínek jako dospělí • ochranná výchova <ul style="list-style-type: none"> - výkon v zařízeních ministerstva školství - max. do 19 let - jen u mladistvých či dětí ml. 15 let, které se dopustily činu jinak trestného • zabezpečovací detence <ul style="list-style-type: none"> - za stejných podmínek jako u dospělých, pouze krácená doba přezkumu 6 měsíců

Obrázek 8 Výčet výchovných a ochranných opatření [32, str. 41]

c) Trestní opatření jsou:

- obecně prospěšné práce,
- peněžitá opatření,
- peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu,
- propadnutí věci,
- zákaz činnosti,
- vyhoštění,
- domácí vězení,
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu,
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu dohledem,
- odnětí svobody nepodmíněně. [8]

Výše vyjmenovaná opatření jsou ukotvena v trestním zákoníku. Jsou seřazena vzestupně od nejméně vážných až po ta nejvíce závažná opatření. Většina opatření je identická s tresty, které jsou ukládány dospělým odsouzeným osobám. [8]

Trestní opatření
<i>subsidiární vzhledem k výchovným a ochranným opatřením a odklonům v trestním řízení</i>
• obecně prospěšné práce – rozsah 50–150 hodin, nesmí ohrožovat zdraví, bezpečnost nebo mravní vývoj mladistvých
• peněžité opatření – formou denních sazeb v rozmezí od 10 do 365 denních sazeb ve výši od 100 Kč do 5 000 Kč, jen pokud je mladistvý výdělečně činný, či to umožňují jeho majetkové poměry
• peněžité opatření s podmíněným odkladem – zkušební doba až 3 roky
• propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty – za stejných podmínek jako u dospělých
• zákaz činnosti – nelze v případě, že by to narušilo přípravu mladistvého na zaměstnání, max. 5 let
• domácí vězení (horní hranice max. 1 rok)
• zákaz vstupu na sportovní kulturní a jiné společenské akce (zkušební doba max. 5 let)
• vyhoštění – 1–5 let, nelze, pokud by tím mladistvý byl vydán nebezpečí zpustnutí
• podmíněné odsouzení – u trestního opatření odnětí svobody nepřevyšujícího 3 roky, zkušební doba 1–3 roky
• podmíněné odsouzení s dohledem – u trestního opatření odnětí svobody nepřevyšujícího 3 roky, zkušební doba 1–3 roky
• odnětí svobody nepodmíněné – horní a dolní hranice trestní sazby stanovené v TrZ se snižují na polovinu, dolní hranice však max. 1 rok a horní 5 let, a v případě provinění, kde lze u dospělých uložit výjimečný trest a povaha a závažnost provinění je mimořádně vysoká, lze fakultativně uložit v rozmezí 5 až 10 let; výkon odděleně od dospělých

Obrázek 9 Výchet trestních opatření [32, str. 42]

Mladistvý musí mít v trestním řízení svého obhájce, který je ustanoven soudem nebo si může zvolit svého, musí jím být pouze advokát. U mladistvého může být užit institut vazby pouze v ojedinělých případech. [8]

3.6.4 Přestupkové řízení

Děti do 15 let věku nejsou odpovědné za přestupky. Za přestupek je odpovědná osoba, která dovršila 15 rok věku.

Za přestupek může správní orgán uložit:

- napomenutí,
- pokutu,
- zákaz činnosti,
- propadnutí věci nebo náhradní hodnoty,
- zveřejnění rozhodnutí o přestupku. [7]

U osoby mladistvé správní orgán při rozhodování o trestu přihlíží k vyspělosti dítěte a jeho poměrům.

V případě ukládání správního trestu pokuty, lze mladistvému uložit pouze polovinu sankce, kterou ukládá zákon plnoletému přestupci, avšak částka nesmí překročit výši 5.000, - Kč, což neplatí v případě, že mladistvý podniká.

Zákaz činnosti lze uložit pouze v případě, že by tento trest nebránil jeho přípravě na povolání a lze uložit maximálně na 1 rok.

Správní orgán taktéž může přistoupit k upuštění od uložení trestu a nařídit pouze omezující opatření např. zákaz vstupu na místa veřejnosti přístupná či sportovní nebo jiné akce, jelikož toto opatření bude mít větší vliv na jeho napravení. [7]

4 METODIKA

Teoretická část diplomové práce byla zpracována na základě studia české i zahraniční odborné literatury, legislativních dokumentů a internetových zdrojů týkajících se problematiky protiprávního jednání a kriminality mládeže. Při zpracování literární rešerše k danému tématu byla použita metoda analýzy.

Ve výzkumné části diplomové práce byly zvoleny následující metody:

4.1 Analytická metoda

Jedná se o vědeckou metodu, na základě které dojde k rozdělení jednotlivých fenoménů na složky či části za účelem odkrýt jejich vzájemné spojitosti.

4.2 Dotazníkové šetření

Jedná se o kvantitativní výzkumnou metodu, která je založena na dedukci. Z tohoto důvodu je nutné předem si stanovit vlastní hypotézy na základě teorie či vlastních znalostí a tyto poté ověřit. Základem je terénní sběr informací, kdy je nutné nasbírat dostatečné množství údajů od zkoumaných osob, které budou následně analyzovány.

Za účelem dotazníkového šetření a získání potřebného množství dat byl vytvořen nestandardizovaný anonymní dotazník (příloha č. 1), který obsahoval 20 otázek, z toho 18 uzavřených a 2 polootevřené. Otázky č. 1–8 byly věnovány získání základních informací o respondentech, otázky č. 9–20 zjišťovaly údaje o informovanosti v problematice protiprávního jednání a kriminality mládeže, jeho příčinách, důsledcích a páchaných činech.

Dotazníkové šetření probíhalo v období od 12.12.2019 do 10.1.2020. Minimální počet respondentů měl být 200. Celkově bylo rozdáno 250 dotazníků, 125 dotazníků pro studenty středních škol a 125 dotazníků pro studenty odborných učilišť. Dotazníky studentům byly distribuovány prostřednictvím jejich třídních učitelů v písemné podobě. Validně vyplněných dotazníků bylo celkově získáno 207, 121 od studentů středních škol a 86 od studentů středních odborných učilišť, kdy z uvedeného počtu byla následně prováděna analýza zjištěných dat.

Získaná data byla zpracována do přehledných grafů a tabulek, poté byla analyzována a stanovené hypotézy byly následně verifikovány nebo falzifikovány.

4.2.1 Popis výzkumného vzorku

Pro kvantitativní výzkum byli vybráni studenti středních škol a středních odborných učilišť ve městě Kladno. Jednalo se o studenty ve věku od 15 do 19 let věku, obou pohlaví, různých studijních oborů.

4.3 Komparativní metoda

Komparace neboli porovnávání se používá při zjišťování shody či odlišnosti u zkoumaných případů. Komparace je v práci použita při porovnávání statistických údajů protiprávního jednání a kriminality mládeže v letech 2015 a 2018 v okrese Kladno, která byla získána z neveřejného informačního systému ETR Policie ČR, Územního odboru Kladno.

4.3.1 Popis výzkumného vzorku

Pro výzkum byla vybrána mládež páchající protiprávní jednání v okrese Kladno.

5 VÝSLEDKY

5.1 Dotazníkové šetření

Tato podkapitola diplomové práce je věnována analýze odpovědí anonymních respondentů dopředu vytyčených otázek v písemném dotazníku. Každá dotazníková otázka je zpracována jednotlivě jak v tabulkové formě, tak v grafické podobě. Dotazník byl tvořen 20 otázkami, kdy 18 otázek bylo uzavřených a 2 otázky byly polootevřené.

Otázka č. 1 - Jaké je Vaše pohlaví?

Dívka

Chlapec

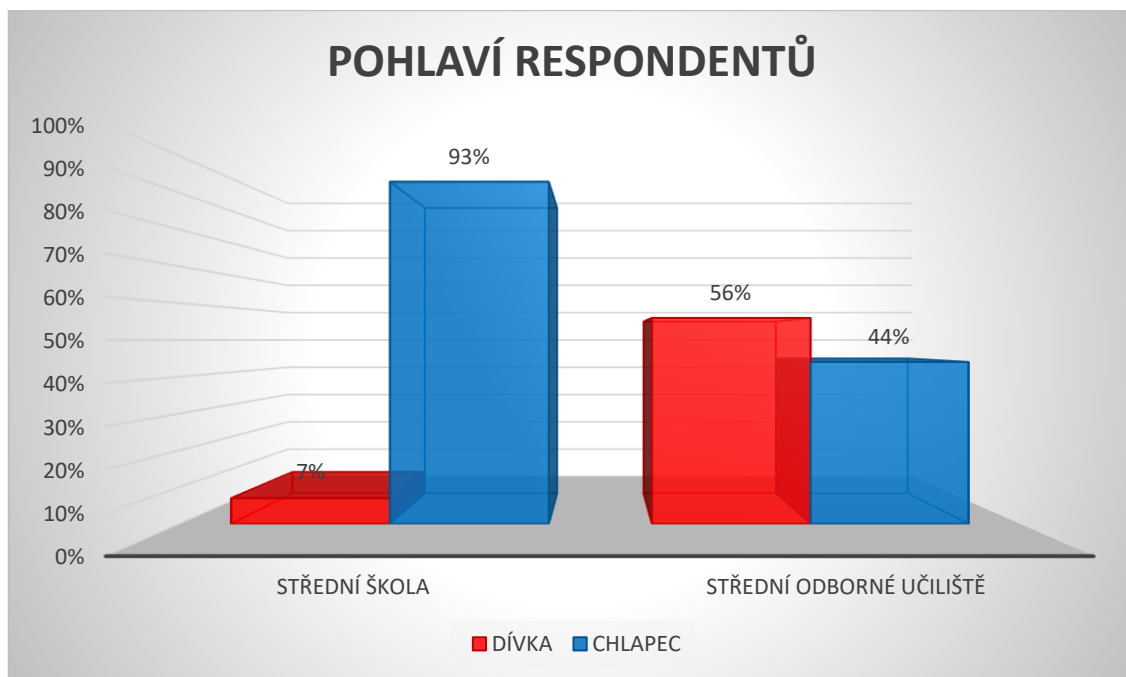
Tabulka 2 Dělení respondentů dle pohlaví

RESPONDENTI	DÍVKA		CHLAPEC		CELKEM	
	n_i	v_i	n_i	v_i	n_i	v_i
STŘEDNÍ ŠKOLA	9	7 %	112	93 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	48	56 %	38	44 %	86	100 %

Pozn.: n_i – absolutní četnost

v_i – relativní četnost

Z celkového počtu 207 respondentů, byl průzkum proveden u 57 dívek a 150 chlapců.

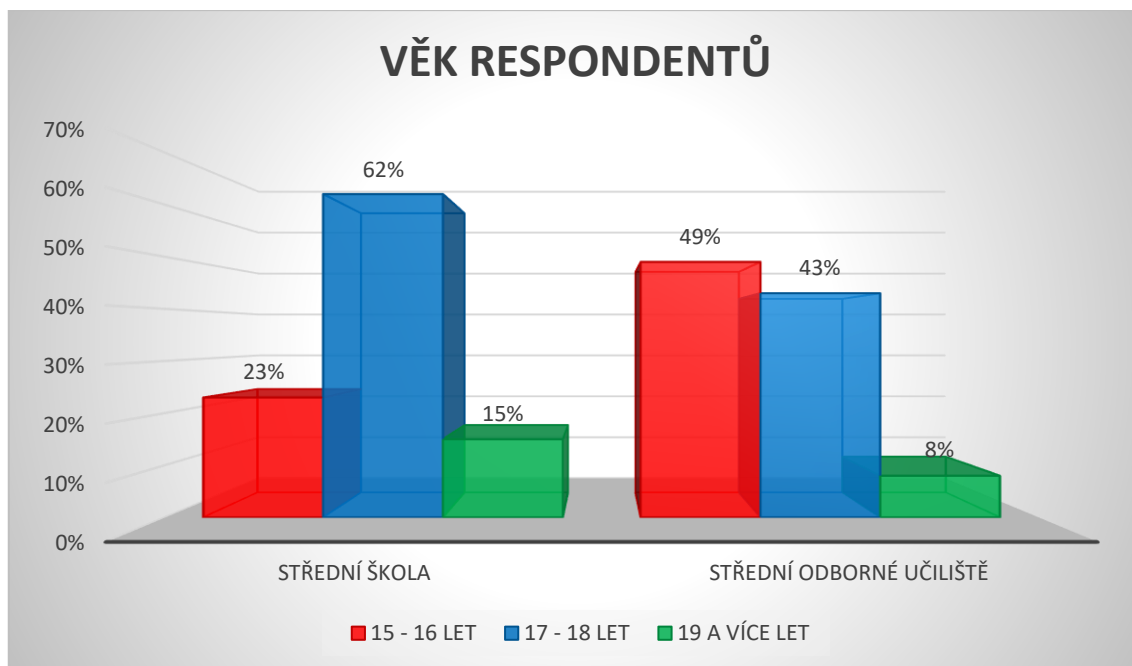
Obrázek 10 Dělení respondentů dle pohlaví

Otázka č. 2 - Jaký je váš věk?

- 15-16
- 17-18
- 19 a více

Tabulka 3 Dělení respondentů dle věku

RESPONDENTI	15-16 LET		17-18 LET		19 a více LET		CELKEM	
	n_i	v_i	n_i	v_i	n_i	v_i	n_i	v_i
STŘEDNÍ ŠKOLA	28	23 %	75	62 %	18	15 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	42	49 %	37	43 %	7	8 %	86	100 %

Obrázek 11 Dělení respondentů dle věku

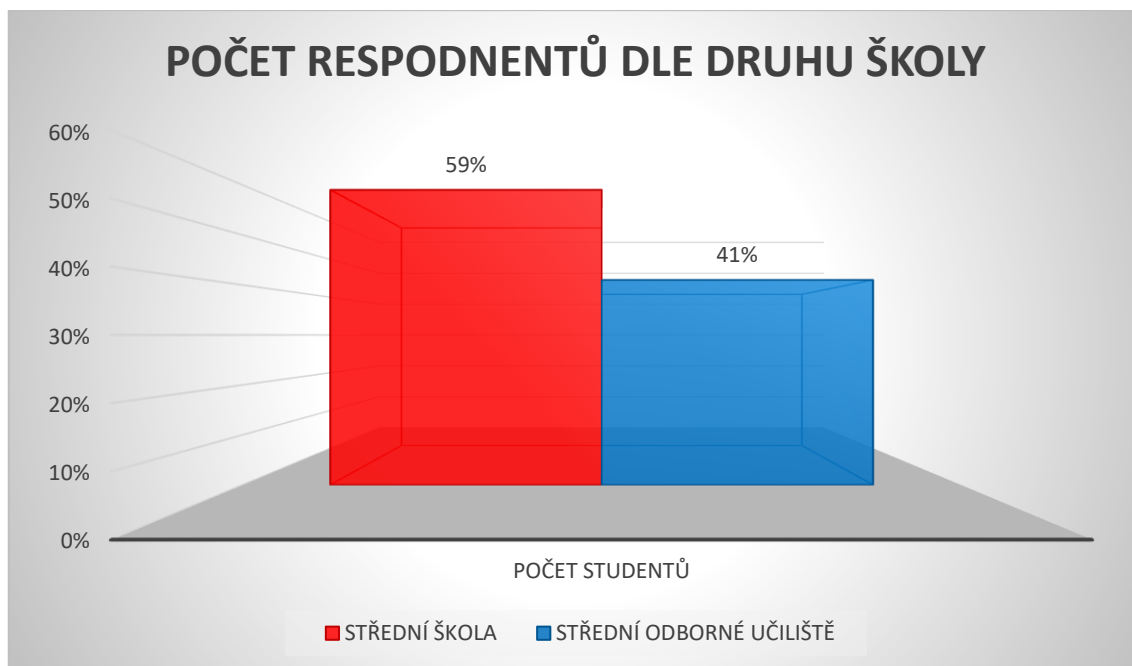
Otázka č. 3 - Jakou školu studujete?

Sřední školu

Odborné učiliště

Tabulka 4 Dělení respondentů dle studované školy

RESPONDENTI	POČET STUDENDŮ	
	n_i	V_i
STŘEDNÍ ŠKOLA	121	59 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	86	41 %
CELKEM	207	100 %

Obrázek 12 Počet respondentů dle studované školy

Průzkum byl proveden u 59 % studentů středních škol a 41 % studentů středních učilišť.

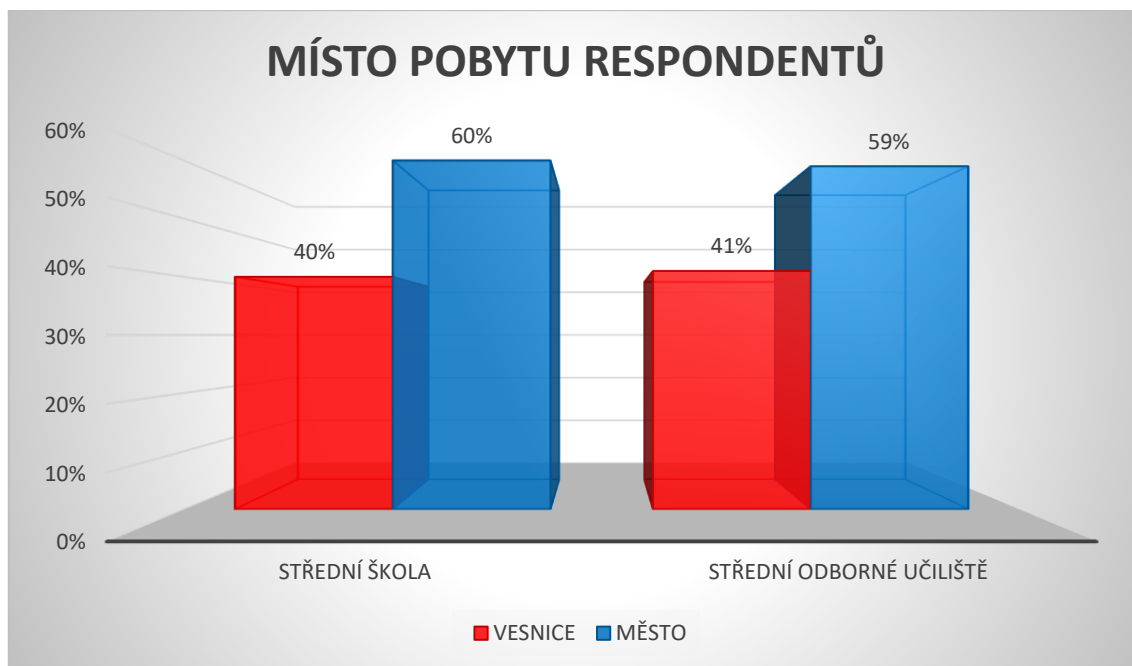
Otázka č. 4 - Kde žijete?

Vesnice

Město

Tabulka 5 Dělení respondentů dle místa pobytu

RESPONDENTI	VESNICE		MĚSTO		CELKEM	
	n_i	v_i	n_i	v_i	n_i	v_i
STŘEDNÍ ŠKOLA	48	40 %	73	60 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	35	41 %	51	59 %	86	100 %

Obrázek 13 Dělení respondentů dle místa pobytu

Z dané otázky bylo zjištěno, že nadpoloviční většina respondentů, a to jak u studentů středních škol (60 %), tak studentů odborných učilišť (59 %) žije ve městě.

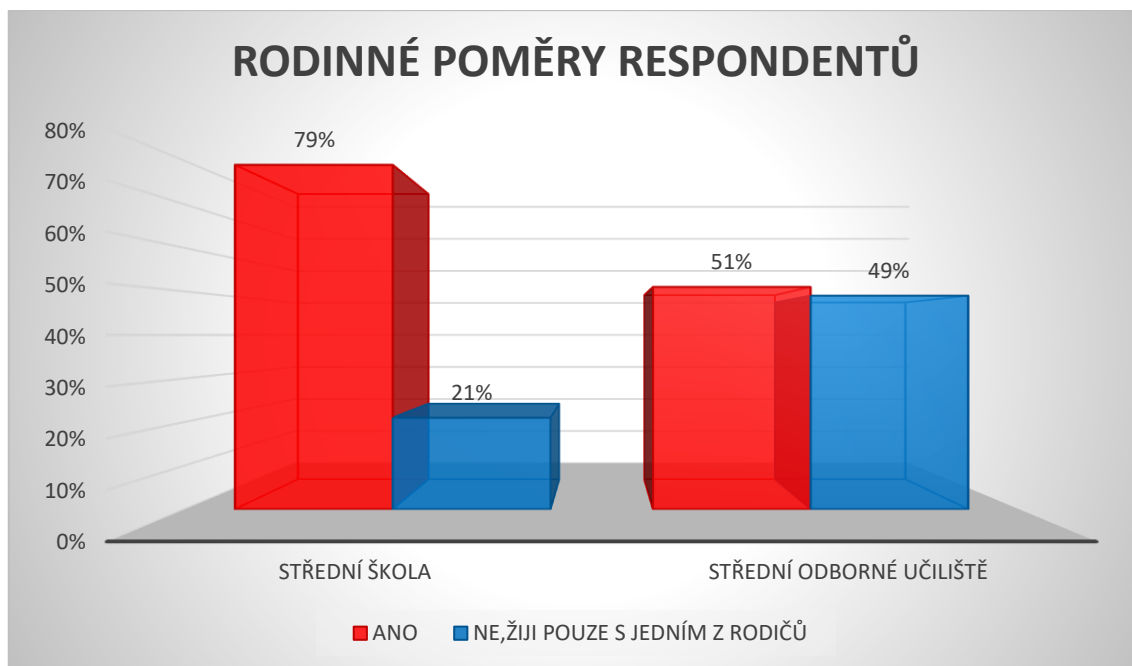
Otázka č. 5 - Pocházíte z úplné rodiny?

Ano

Ne, žiji pouze s jedním rodičem

Tabulka 6 Dělení respondentů dle rodinných poměrů

RESPONDENTI	ANO		NE, ŽIJÍ POUZE S JEDNÍM Z RODIČŮ		CELKEM	
	n_i	v_i	n_i	v_i	n_i	v_i
STŘEDNÍ ŠKOLA	95	79 %	26	21 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	44	51 %	42	49 %	86	100 %

Obrázek 14 Dělení respondentů dle rodinných poměrů

Z dané otázky bylo zjištěno, že 79 % respondentů středních škol žije s oběma rodiči, zatímco o studentů středních odborných učilišť s oběma rodiči žije 51 % a 49 % žije pouze s jedním rodičem.

Otázka č. 6 - Jaké máte vztahy s rodiči?

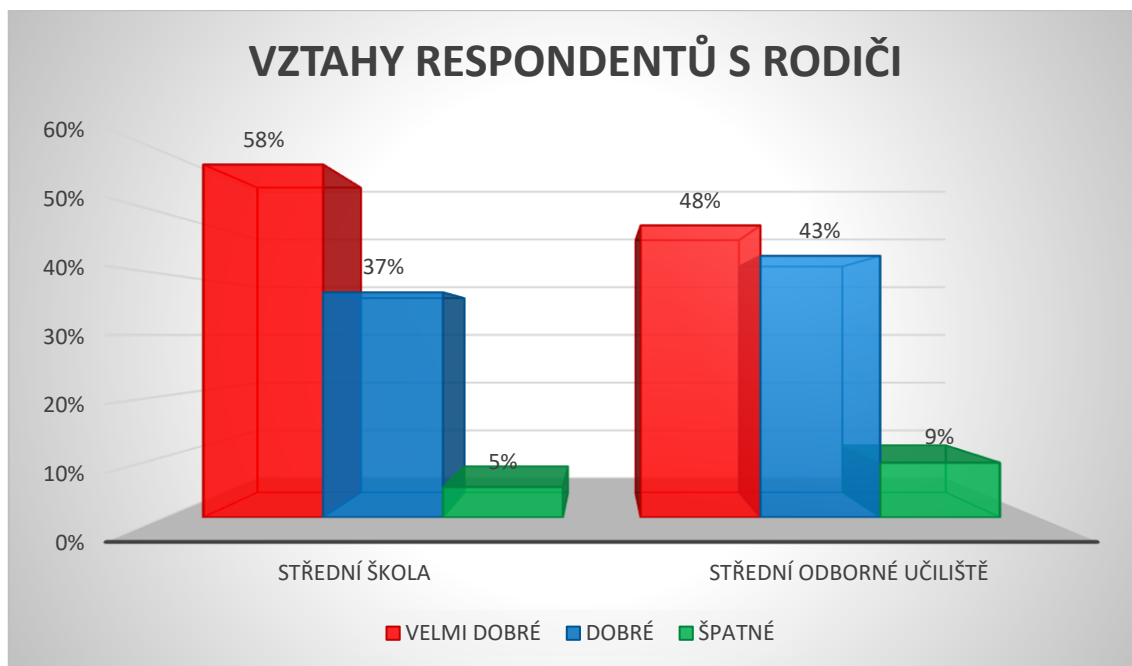
Velmi dobré

Dobré

Špatné

Tabulka 7 Vztahy respondentů s rodiči

RESPONDENTI	VELMI DOBRÉ		DOBRÉ		ŠPATNÉ		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	70	58 %	45	37 %	6	5 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	41	48 %	37	43 %	8	9 %	86	100 %

Obrázek 15 Vztahy respondentů s rodiči

Na danou otázku respondenti odpověděli, že 58 % studentů středních škol má se svými rodiči velmi dobré vztahy, naopak špatné vztahy má pouze 5 % studentů. U studentů středních odborných učilišť velmi dobré vztahy má 48 % a špatné 9 % studentů.

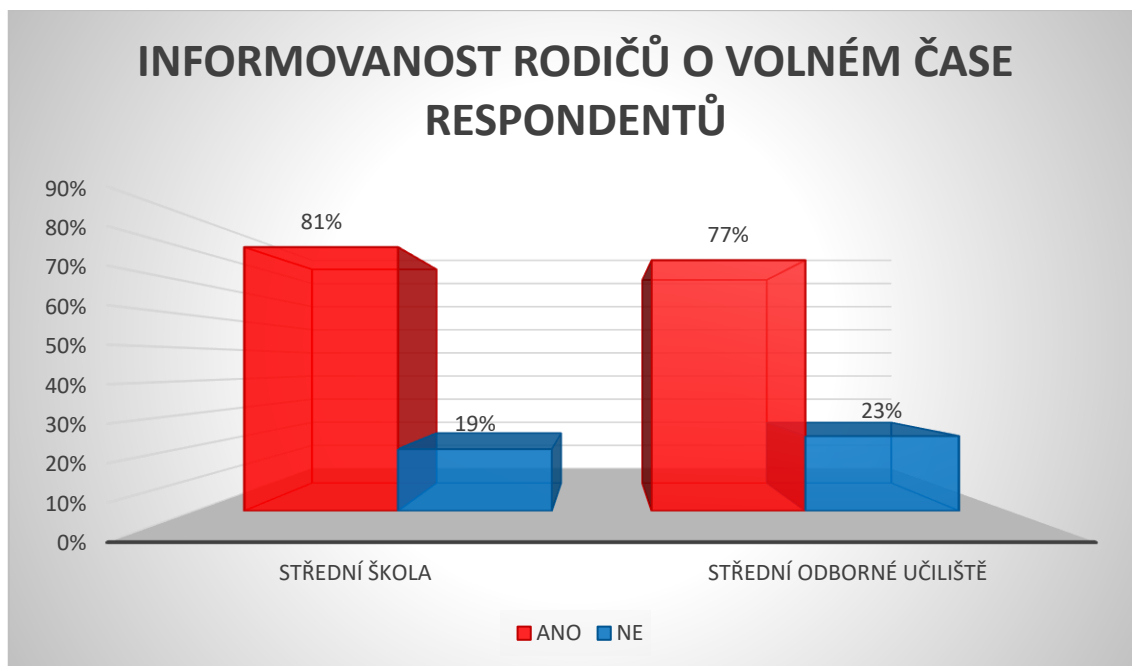
Otázka č. 7 - Mají rodiče povědomí, co děláte ve volné čase?

Ano

Ne

Tabulka 8 Informovanost rodičů o volném čase respondentů

RESPONDENTI	ANO		NE		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	98	81 %	23	19 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	66	77 %	20	23 %	86	100 %

Obrázek 16 Informovanost rodičů o volném čase respondentů

Na otázku, zda mají rodiče respondentů povědomí o jejich volném čase, kladně odpovědělo 81 % studentů středních škol a 77 % studentů středních odborných učilišť.

Otázka č. 8 - Navštěvujete nějaký zájmový kroužek?

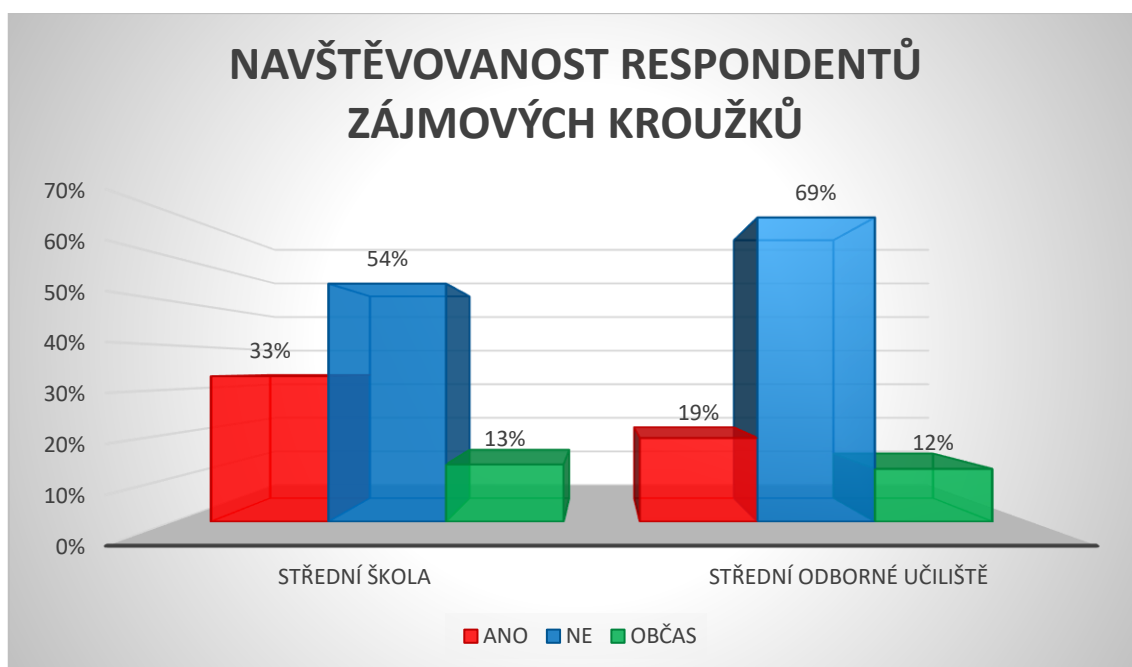
Ano, pravidelně

Ne

Občas

Tabulka 9 Navštěvovanost respondentů zájmových kroužků

RESPONDENTI	ANO		NE		OBČAS		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	40	33 %	65	54 %	16	13 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	16	19 %	59	69 %	11	12 %	86	100 %

Obrázek 17 Navštěvovanost respondentů zájmových kroužků

Z této otázky bylo zjištěno, že nadpoloviční většina studentů středních škol (54 %) a středních odborných učilišť (69 %) nenavštěvuje ve svém volném čase žádný zájmový kroužek. Pravidelně zájmový kroužek navštěvuje 33 % studentů středních škol, u studentů středních odborných učilišť je to pouze 19 %.

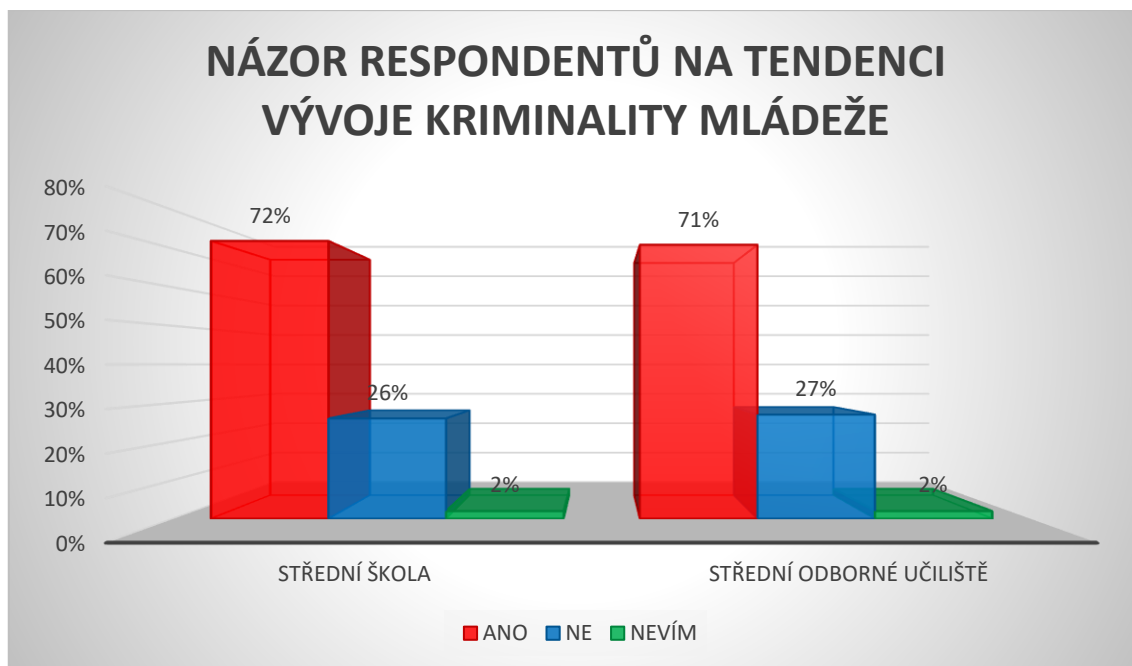
Otázka č. 9 – Domníváte se, že kriminalita mládeže má vzrůstající tendenci?

Ano

Ne

Tabulka 10 Názor respondentů na tendenci vývoje kriminality mládeže

RESPONDENTI	ANO		NE		NEVÍM		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	87	72 %	32	26 %	2	2 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	61	71 %	23	27 %	2	2 %	86	100 %

Obrázek 18 Názor respondentů na tendenci vývoje kriminality mládeže

Na danou otázku, týkající se vzrůstající tendence kriminality mládeže, odpověděli jak studenti středních škol, tak i odborných učilišť téměř stejně. 72 % studentů středních škol a 71 % studentů odborných učilišť se domnívá, že kriminality mládeže vzrůstá.

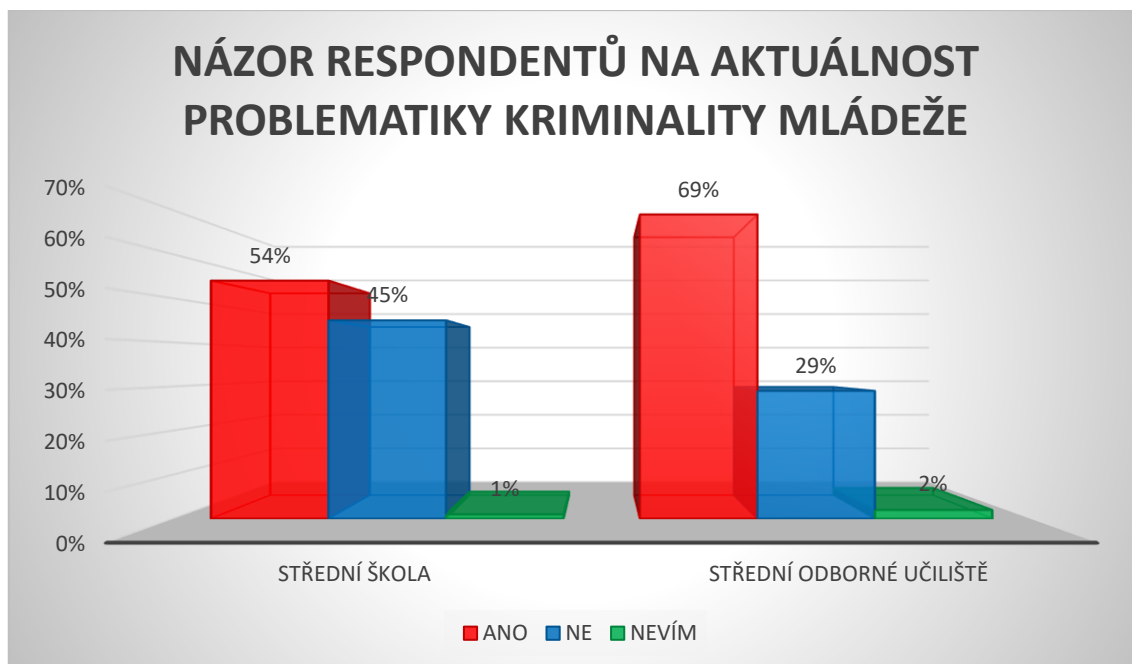
Otázka č. 10 - Domníváte se, že kriminalita mládeže je aktuálním problémem?

Ano

Ne

Tabulka 11 Názor respondentů na aktuálnost problematiky kriminality mládeže

RESPONDENTI	ANO		NE		NEVÍM		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	66	54 %	54	45 %	1	1 %	121	100 %
ODBORNÉ UČILIŠTĚ	59	69 %	25	29 %	2	2 %	86	100 %

Obrázek 19 Názor respondentů na aktuálnost problematiky kriminality mládeže

Dle nadpoloviční většiny všech respondentů je problematika kriminality mládeže aktuálním problémem. 54 % studentů šetřeních škol se domnívá, že se jedná o aktuální problém, u studentů odborných učilišť je to 69 %.

Otázka č. 11 - Víte od jakého věku, je člověk trestně odpovědný?

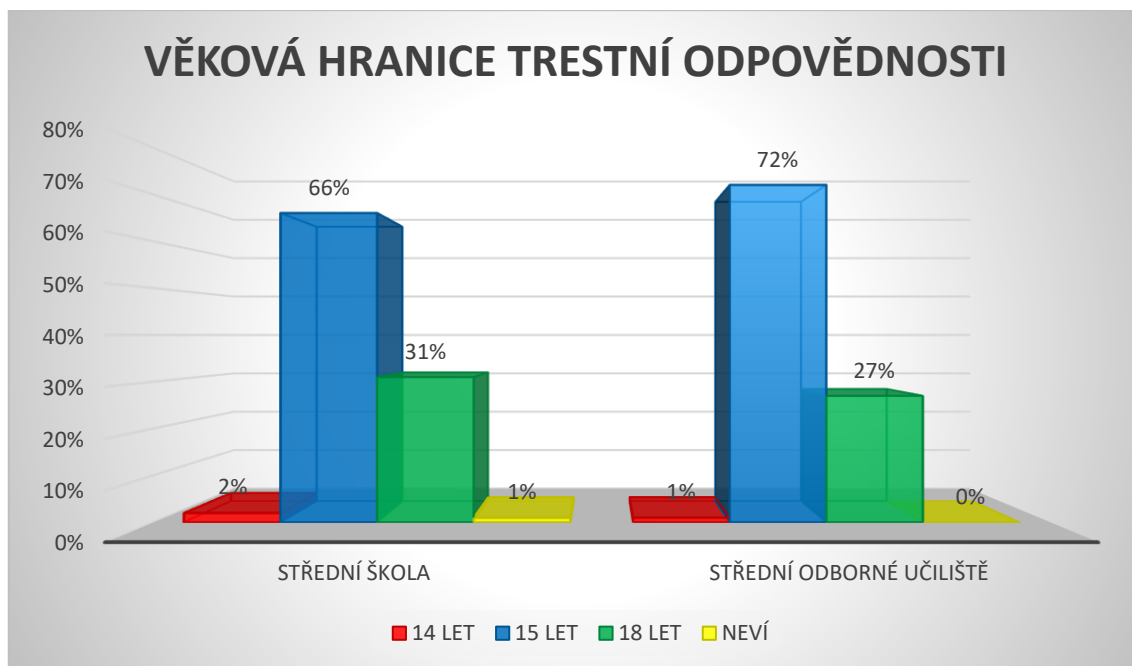
14 let

15 let

18 let

Tabulka 12 Informovanost respondentů o věkové hranici trestní odpovědnosti

RESPONDENTI	14 LET		15 LET		18 LET		NEVÍ		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	2	2 %	80	66 %	38	31 %	1	1 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	1	1 %	62	72 %	23	27 %	0	0 %	86	100 %

Obrázek 20 Informovanost respondentů o věkové hranici trestní odpovědnosti

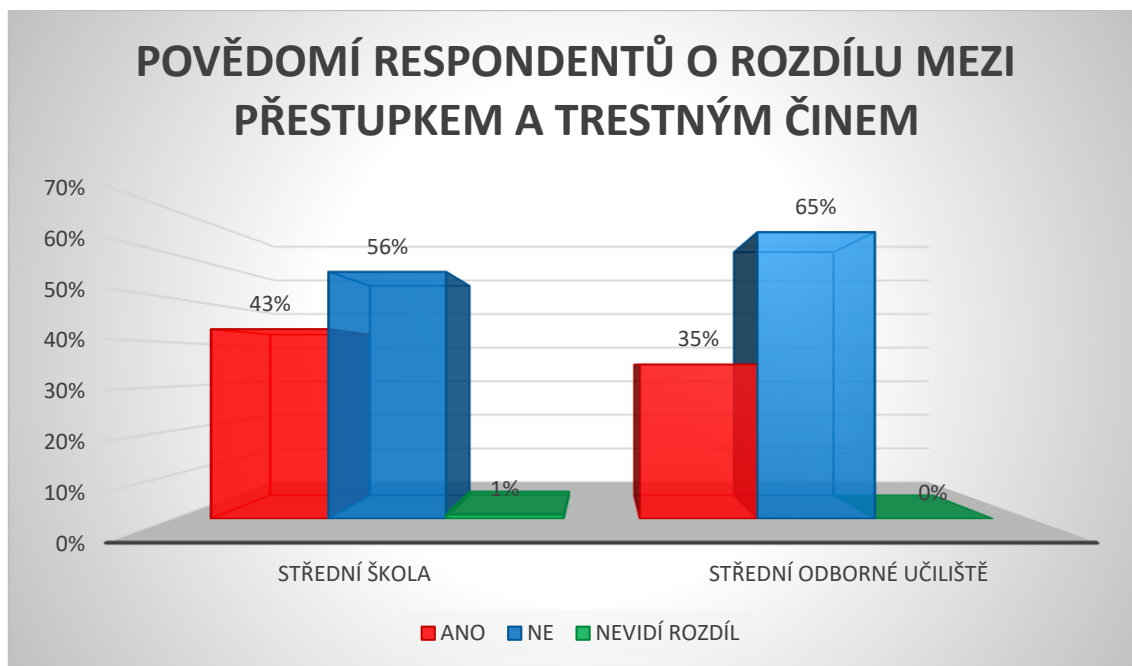
Otázka č. 11 byla jediná testovací, kdy respondenti mohli vybírat ze tří variant. Ovšem jeden z respondentů uvedl, že neví, jaká je věková hranice trestní odpovědnosti. Správná odpověď byla **15 let**. Správnou odpověď zvolilo 66 % studentů středních škol a 72 % studentů středních odborných učilišť, kteří byli úspěšnější, z celkového počtu respondentů správně odpovědělo **69 % studentů**.

Otázka č. 12 - Víte, jaký je rozdíl mezi přestupkovým jednáním a trestným činem?

- Ano, vím (napište rozdíl)
- Ne, nevím

Tabulka 13 Povědomí respondentů o rozdílu mezi přestupkem a trestným činem

RESPONDENTI	ANO		NE		NEVIDÍ ROZDÍL		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	52	43 %	68	56 %	1	1 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	30	35 %	56	65 %	0	0 %	86	100 %

Obrázek 21 Povědomí respondentů o rozdílu mezi přestupkem a trestným činem

U dané otázky bylo možnost výběru ze dvou variant odpovědí. V případě, že respondent uvedl kladnou odpověď, mohl uvést rozdíly. Jeden respondent uvedl, že mezi přestupovým jednáním a trestným činem nevidí žádný rozdíl. 43 % studentů středních škol uvedlo, že ví, jaký je rozdíl mezi přestupkem a trestným činem, u studentů středních odborných učilišť to bylo 35 %.

Respondenti uvedli tyto rozdíly:

- za přestupek pokuta, za trestný čin odnětí svobody nebo podmíněný trest
- přestupek je do výše škody 5.000, - Kč, nad 5.000, - Kč se jedná o trestný čin
- vážnost skutku, výše škody
- přestupek je méně závažný čin, trestný čin závažné porušení zákona
- přestupky řeší úřady, trestné činy soud
- přestupky se nikde neregistrují, trestné činy se zapisují do rejstříku trestů

Odpovědi se vícekrát opakovaly, ne všichni respondenti uvedly rozdíl mezi těmito činy.

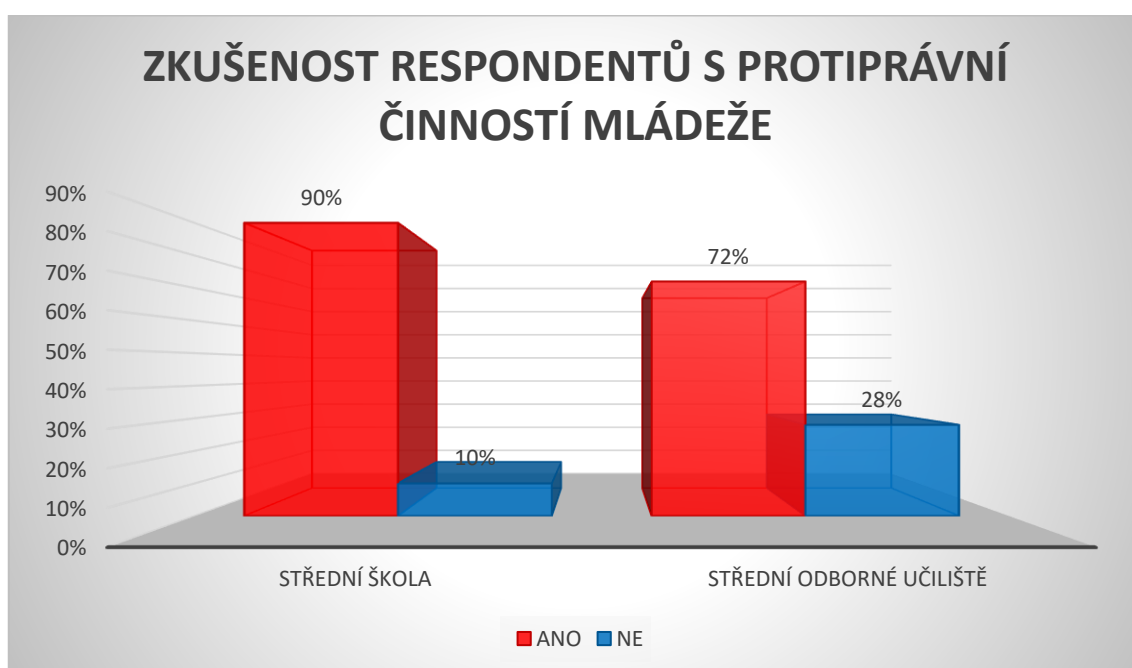
Otázka č. 13 - Setkali jste se s protiprávní činností mládeže?

Ano

Ne

Tabulka 14 Zkušenost respondentů s protiprávní činností mládeže

RESPONDENTI	ANO		NE		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	109	90 %	12	10 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	62	72 %	24	28 %	86	100 %

Obrázek 22 Zkušenost respondentů s protiprávní činností mládeže

Na danou otázku odpovědělo 90 % studentů středních škol, že se setkali s protiprávní činností mládeže, u studentů středních odborných učilišť to bylo 72 %.

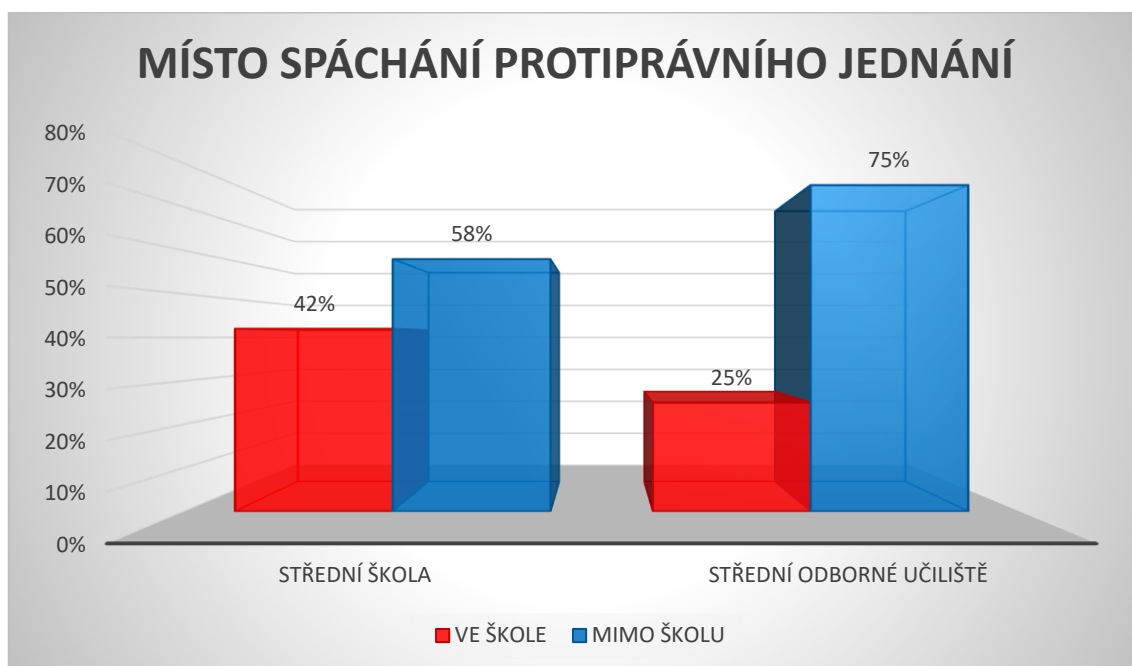
Otázka č. 14 – Uveďte kde? (návaznost na otázku č. 13)

Ve škole

Mimo školu

Tabulka 15 Místo spáchání protiprávního jednání mládeží

RESPONDENTI	VE ŠKOLE		MIMO ŠKOLU	
	n_i	v_i	n_i	v_i
STŘEDNÍ ŠKOLA	61	42 %	85	58 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	19	25 %	57	75 %

Obrázek 23 Místo spáchání protiprávního jednání mládeží

U této otázky bylo zjištěno, že nejčastěji se studenti setkávají s protiprávní činností mládeže mimo školu. U studentů středních škol to bylo v 75 %, zatímco u studentů středních škol to bylo v 58 % a ve 42 % se s kriminalitou setkávají ve škole.

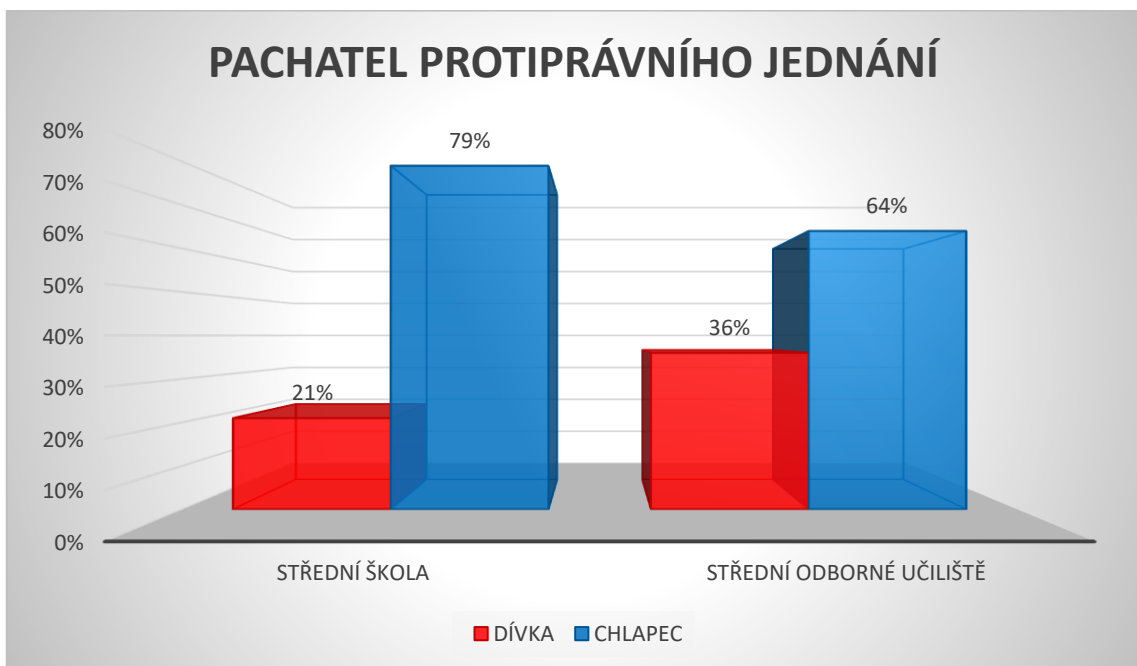
Otázka č. 15 - Kdo byl pachatelem? (návaznost na otázku č. 13)

Dívka

Chlapec

Tabulka 16 Pachatel protiprávního jednání mládeže

RESPONDENTI	DÍVKA		CHLAPEC	
	n_i	v_i	n_i	v_i
STŘEDNÍ ŠKOLA	26	21 %	99	79 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	27	36 %	49	64 %

Obrázek 24 Pachatel protiprávního jednání mládeže

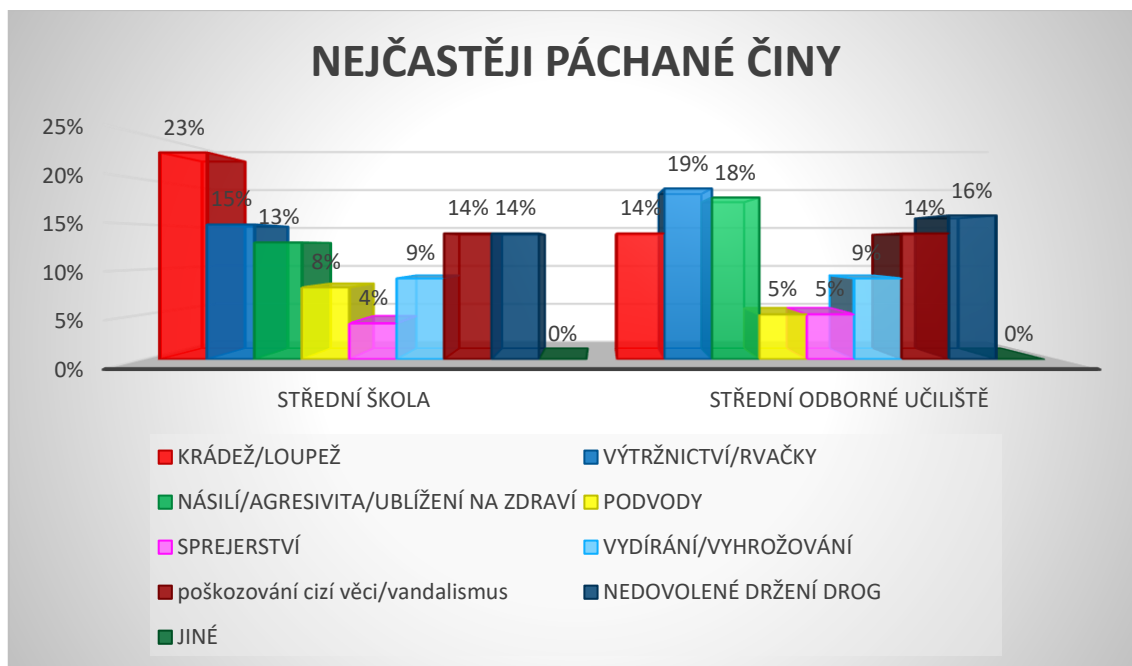
Nejčastějším pachatelem protiprávního jednání u studentů středních škol byl v 79 % procentech chlapec. U studentů odborných učilišť byl chlapec pachatelem v 64 % a dívka v 36 %.

Otázka č. 16 – O jakou protiprávní činnost se jednalo? (návaznost na otázku č. 13)

- Krádež/Loupež
- Výtržnictví/rvačky
- Násilí/agresivita/Ublížení na zdraví
- Podvody
- Sprejerství
- Vydírání/Vyhrožování
- Poškození cizí věci/vandalismus
- Nedovolené držení drog
- Jiné.....

Tabulka 17 Nejčastěji páchané činy mládeží

DRUH PROTIPRÁVNÍ ČINNOSTI	STŘEDNÍ ŠKOLA		STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	
	n _i	v _i	n _i	v _i
KRÁDEŽ/LOUPEŽ	69	23 %	20	14 %
VÝTRŽNICTVÍ/RVAČKY	47	15 %	27	19 %
NÁSILÍ/AGRESIVITA/UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ	39	13 %	25	18 %
PODVODY	24	8 %	7	5 %
SPREJERSTVÍ	12	4 %	7	5 %
VYDÍRÁNÍ/VYHROŽOVÁNÍ	26	9 %	12	9 %
POŠKOZOVÁNÍ CIZÍ VĚCI/VANDALISMUS	44	14 %	19	14 %
NEDOVOLENÉ DRŽENÍ DROG	42	14 %	22	16 %
JINÉ	1	0 %	0	0 %
CELKEM	304	100 %	139	100 %

Obrázek 25 Nejčastěji páchané činy mládeží

U této otázky bylo možno označit více možných odpovědí. Možnost napsat další druh protiprávní činnosti mládeže využil pouze jeden respondent, který uvedl další možnost:

- dopravní delikt.

U studentů středních škol převažoval v 23 % čin krádeže, poté byly činy výtržnictví/rvačky (15 %) a následovaly činy poškozování cizí věci a nedovolené držení (shodně 14 %).

U studentů středních odborných učilišť převažovaly činy výtržnictví/rvačky (19 %), poté následovaly činy násilí/agresivita (18 %) a třetí nejčastější činy uvedli nedovolené držení drog (16 %).

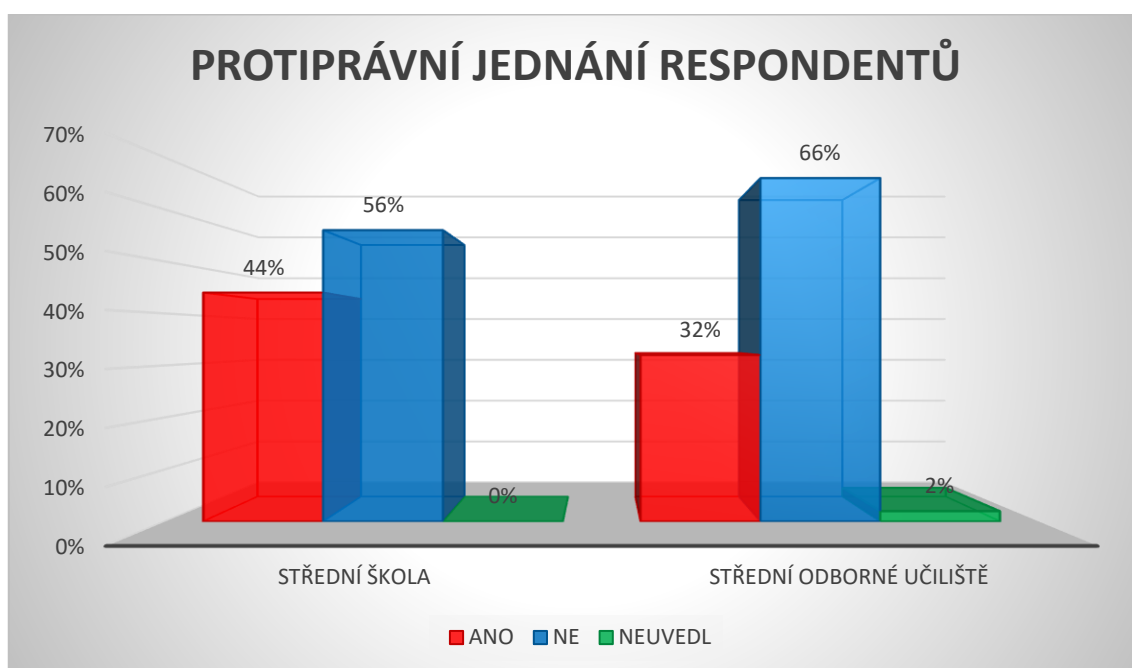
Otázka č. 17 – Dopustili jste se sami protiprávního jednání?

Ano

Ne

Tabulka 18 Počet respondentů, kteří se dopustili protiprávního jednání

RESPONDENTI	ANO		NE		NEUVEDL		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	53	44 %	68	56 %	0	0 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	27	32 %	57	66 %	2	2 %	86	100 %

Obrázek 26 Počet respondentů, kteří se dopustili protiprávního jednání

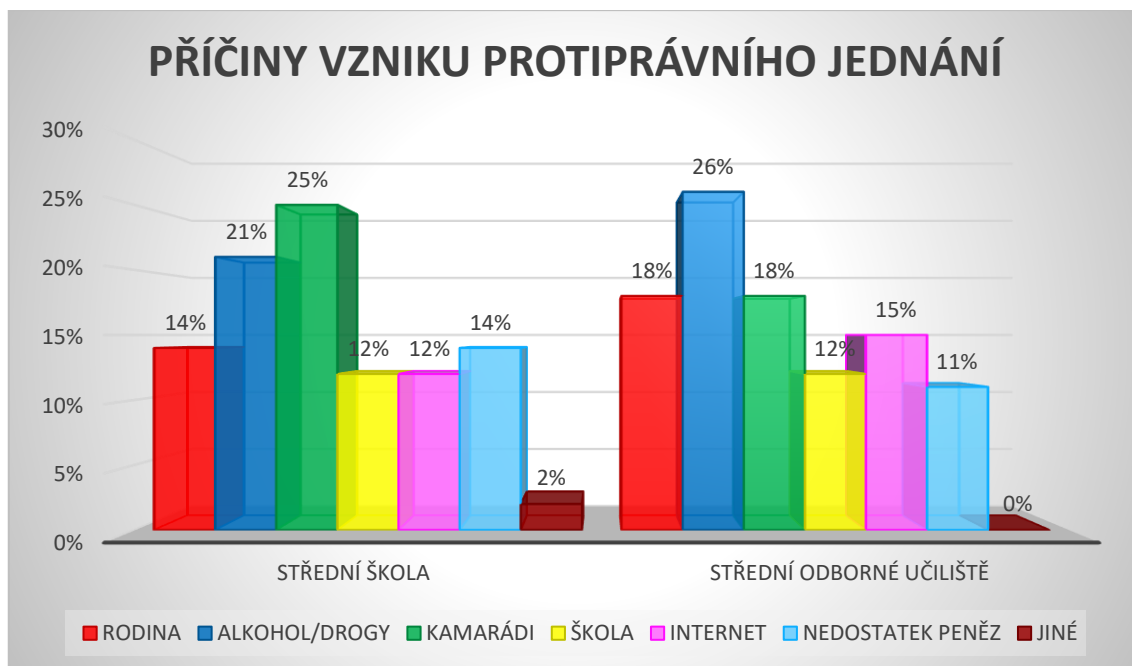
Na základě této otázky bylo zjištěno, že **44 % studentů středních škol** se dopustilo protiprávního jednání, zatímco u **studentů středních odborných učilišť** se protiprávního jednání dopustilo **32 %**, **2 %** studentů odborných učilišť se k dané otázce nevyjádřilo.

Otázka č. 18 - Domníváte se, jaká je příčina vzniku protiprávního jednání mládeže?

- Rodina
- Alkohol, dogy
- Kamarádi
- Škola
- Internet
- Nedostatek peněz
- Jiné.....

Tabulka 19 Názor respondentů na příčiny vzniku protiprávního jednání mládeže

PŘÍČINY	STŘEDNÍ ŠKOLA		STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	
	n _i	v _i	n _i	v _i
RODINA	44	14 %	39	18 %
ALKOHOL/DROGY	65	21 %	57	26 %
KAMARÁDI	79	25 %	41	18 %
ŠKOLA	38	12 %	27	12 %
INTERNET	37	12 %	34	15 %
NEDOSTATEK PENĚŽ	44	14 %	25	11 %
JINÉ	6	2 %	0	0 %
CELKEM	313	100 %	223	100 %

Obrázek 27 Názor respondentů na příčiny vzniku protiprávního jednání mládeže

U této otázky bylo možno označit více možných odpovědí. Možnost napsat jinou příčinu vzniku protiprávní činnosti mládeže využili 2 % respondentů, kteří uvedli další možnosti:

- adrenalin
- nerozvážnost
- stres, deprese, strach
- společnost
- pro pobavení
- pocit nedostatku, pomsta

Dle studentů středních škol hlavní příčinou vzniku protiprávního jednání jsou kamarádi (25 %), další nejčastější příčinou jsou alkohol/ drogy (21 %) a dále se domnívají, že na stejné úrovni je vliv rodinu a nedostatek peněz (14 %).

Studenti středních učilišť jako nejčastější příčinu vzniku protiprávního jednání označili alkohol/drogy (26 %), druhou nejčastější příčinu uvedli kamarády a rodinu (18 %) a následuje vliv internetu (15 %).

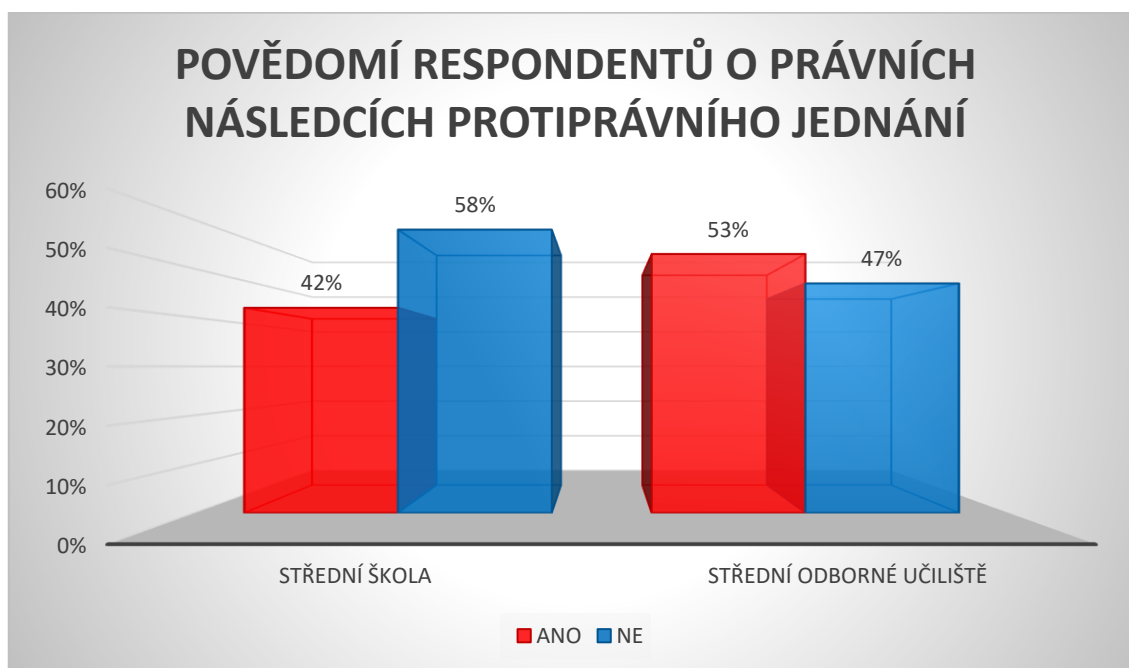
Otázka č. 19 – Víte, jaké mohou být následky protiprávního jednání u mládeže?

Ano, vím (uved'te příklad)

Nevím

Tabulka 20 Povědomí respondentů o následcích protiprávního jednání mládeže

RESPONDENTI	ANO		NE		CELKEM	
	n_i	v_i	n_i	v_i	n_i	v_i
STŘEDNÍ ŠKOLA	51	42 %	70	58 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ	46	53 %	40	47 %	86	100 %

Obrázek 28 Povědomí respondentů o následcích protiprávního jednání mládeže

U dané otázky bylo zjištěno, že více povědomí o následcích za protiprávní jednání mají studenti středních odborných učilišť 53 %, zatímco u studentů středních škol je to pouhých 42 %.

Studenti mohli uvést příklady těchto následků, kdy uváděli následující:

- dětský domov, diagnostický ústav, výchovný ústav
- odebrání dítěte z péče rodičů

- dohled OSPODu
- veřejné práce
- vyhození ze školy
- záznam v rejstříku
- podmíněný trest
- jedinec 15+ může být stíhán s 2x menším trestem než dospělí
- poloviční trest než dospělý, pokuta do 5.000, - Kč

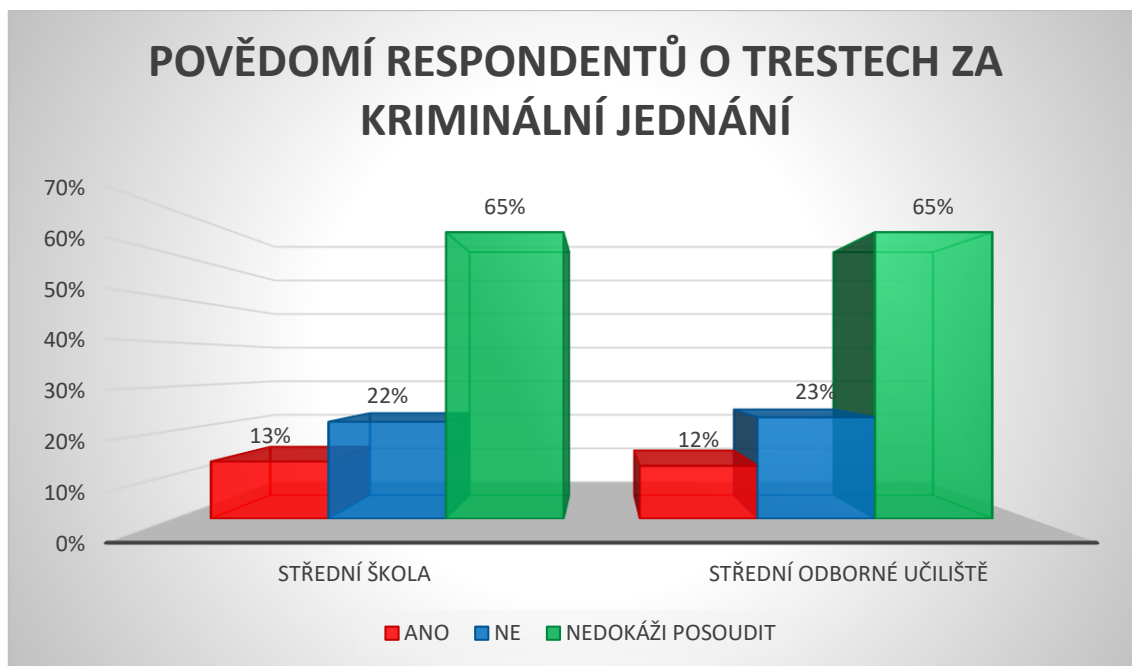
Příklady studentů se opakovaly. Ne všichni respondenti uvedli příklady následků.

Otázka č. 20 – Domníváte se, že tresty za kriminální jednání jsou dostatečné?

- Ano
- Ne
- Nedokáži posoudit

Tabulka 21 Povědomí respondentů o trestech za kriminální jednání mládeže

RESPONDENTI	ANO		NE		NEDOKÁŽI POSOUDIT		CELKEM	
	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i	n _i	v _i
STŘEDNÍ ŠKOLA	16	13 %	26	22 %	79	65 %	121	100 %
STŘEDNÍ ODBORNÉ	10	12 %	20	23 %	56	65 %	86	100 %

Obrázek 29 Povědomí respondentů o trestech za kriminální jednání mládeže

U této otázky bylo zjištěno, že jak studenti středních škol, tak i studenti středních učilišť nedokáží posoudit, zda jsou tresty za kriminální jednání dostatečné. Pouze 13 % studentů středních škol a 12 % studentů středních odborných učilišť se domnívá, že tresty jsou dostatečné.

5.2 Komparace statistických údajů páchané kriminality mládeže v okrese Kladno v letech 2015 a 2018

Dalším dílčím úkolem diplomové práce je provedení komparace statistických údajů kriminality páchané mládeží v okrese Kladno. Roky 2015 a 2018 byly zvoleny náhodně. Data byla získána od Policie ČR, Územní odbor Kladno.

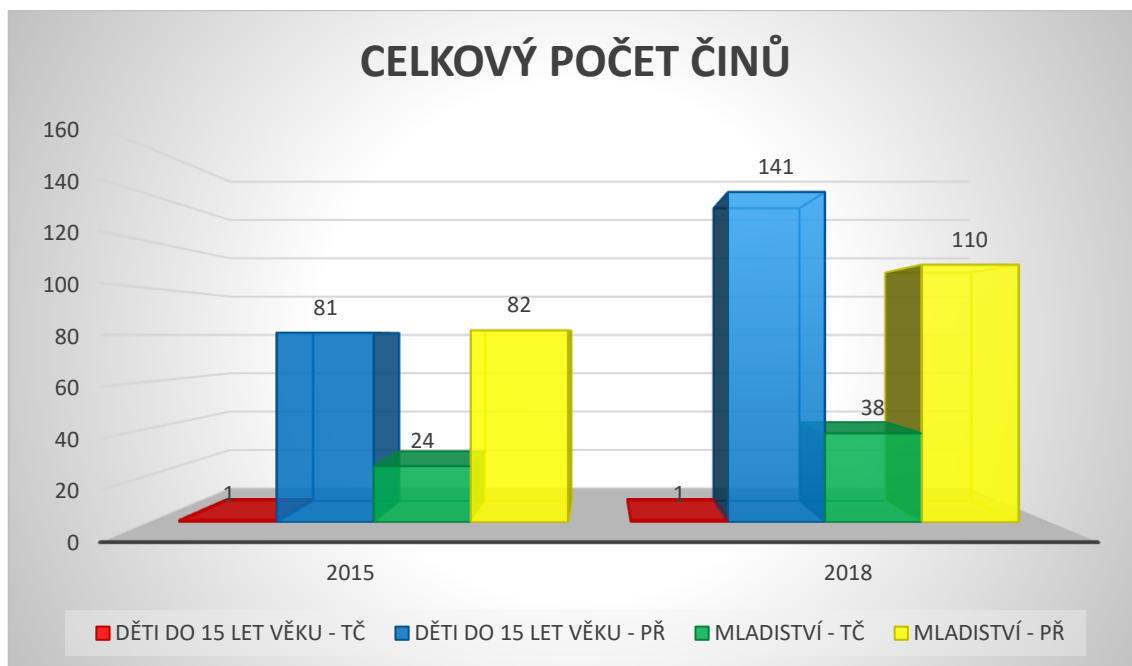
Okres Kladno se nachází na severozápadě Středočeského kraje a zahrnuje celkem 100 obcí a měst. Město Kladno je obcí s rozšířenou působností a do jeho správního obvodu spadá i obvod obce s rozšířenou působností Slaný.

Místní působnost okresu Kladno spadá do působnosti Policie ČR, Územní odbor Kladno, který je rozdělen do sedmi obvodů – OOP Kladno město, OOP Kladno Kročehlavy, OOP Kladno venkov, OOP Slaný, OOP Unhošť, OOP Stochov a OOP Zlonice.

1. Komparace celkového počtu činů spáchaných mládeží

Tabulka 22 Celkový počet činů páchaných mládeží

SPÁCHANÉ ČINY	2015		2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ
TČ	1	24	1	38	0	+14	0 %	+36,8 %
PŘ	81	82	141	110	+60	+28	+42,6 %	+25,5 %
CELKEM	82	106	142	148	+60	+42	+42,3 %	+29,6 %

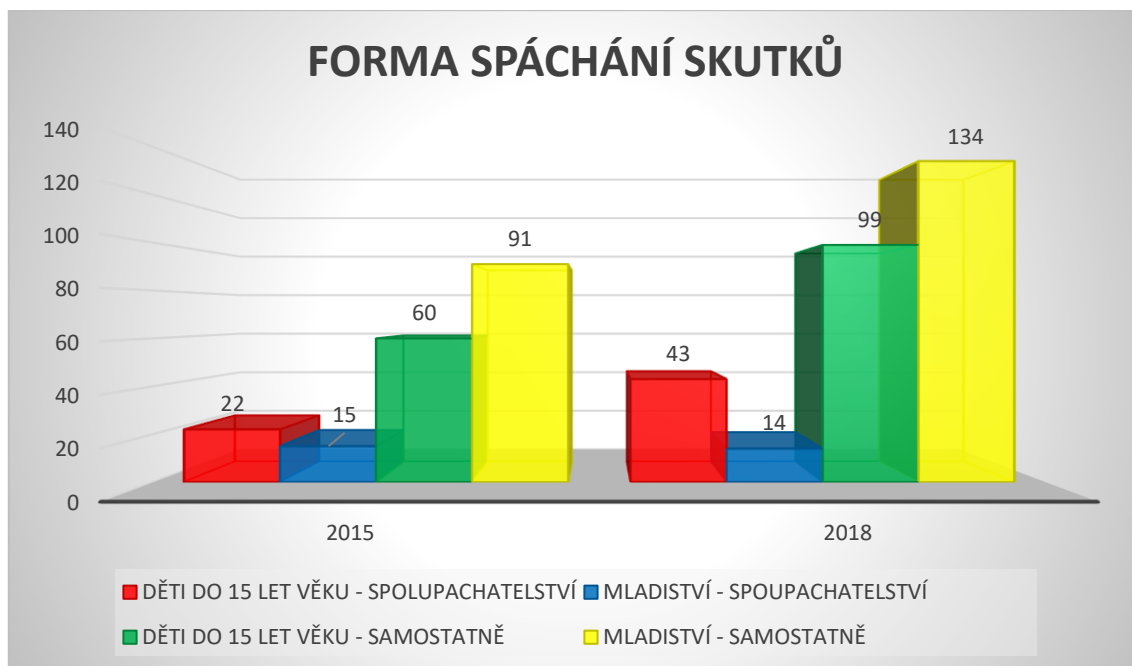
Obrázek 30 Celkový počet činů páchaných mládeží

Z daného grafu lze zjistit, že v roce 2018 oproti roku 2015 došlo k nárůstu činů spáchaných mládeží. K rapidnímu nárůstu došlo u přešupků spáchaných dětmi do 15 let věku. U činů spáchaných mladistvými došlo k většímu nárůstu u provinění než u přešupků.

2. Komparace spáchaných skutků mládeží formou spolupachatelství

Tabulka 23 Forma spáchaní skutků mládeží

SPÁCHANÉ SKUTKY	2015		2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ
FORMOU SPOLUPACHATELSTVÍ	22	15	43	14	+21	-1	+48,8 %	-6,7 %
SAMOSTATNĚ	60	91	99	134	+39	+43	+39,4 %	+32,1 %
CELKEM	82	106	142	148	+60	+42	+42,3 %	+28,4 %

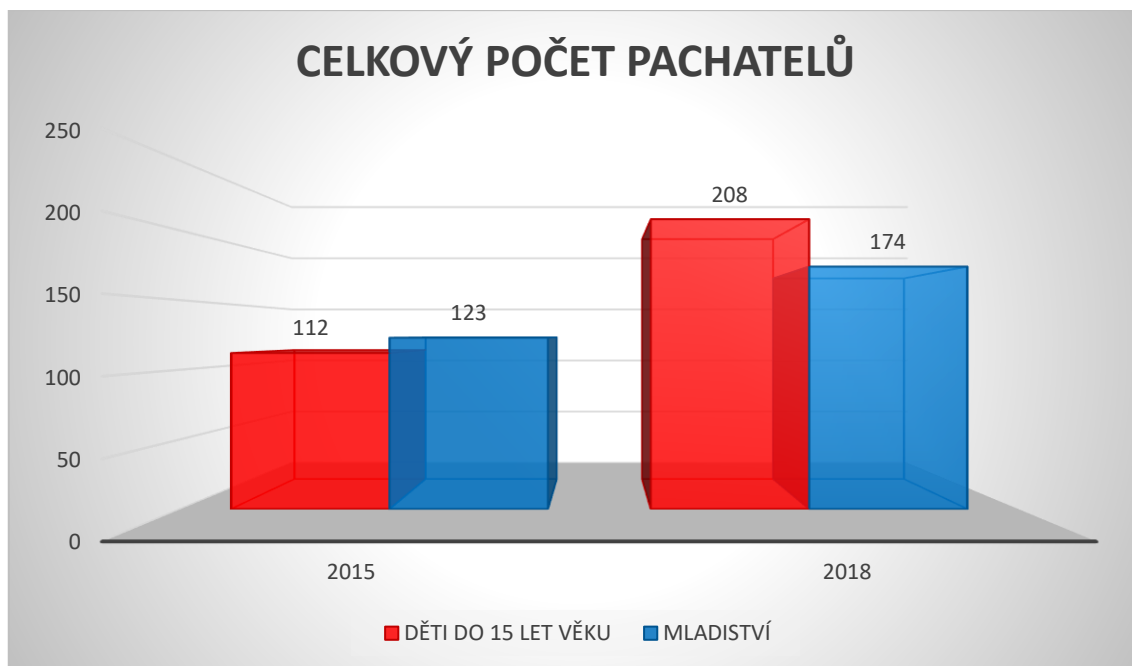
Obrázek 31 Forma spáchání skutků mládeži

Z daného grafu lze zjistit, že děti do 15 let věku páchají činy častěji formou spolupachatelství než osoby mladistvé. Kdy u roku 2018 dokonce došlo k mírnému poklesu oproti roku 2015. U činů spáchaných mládeží samostatně došlo v roce 2018 oproti roku 2015 k rapidnímu nárůstu.

3. Komparace celkového počtu pachatelů

Tabulka 24 Počet pachatelů v letech 2015 a 2018

PACHATELÉ	2015	2018	ROZDÍL	ROZDÍL V %
DĚTI DO 15 LET VĚKU	112	208	+96	+46,2 %
MLADISTVÍ	123	173	+50	+28,9 %
CELKEM	235	381	+146	+38,3 %

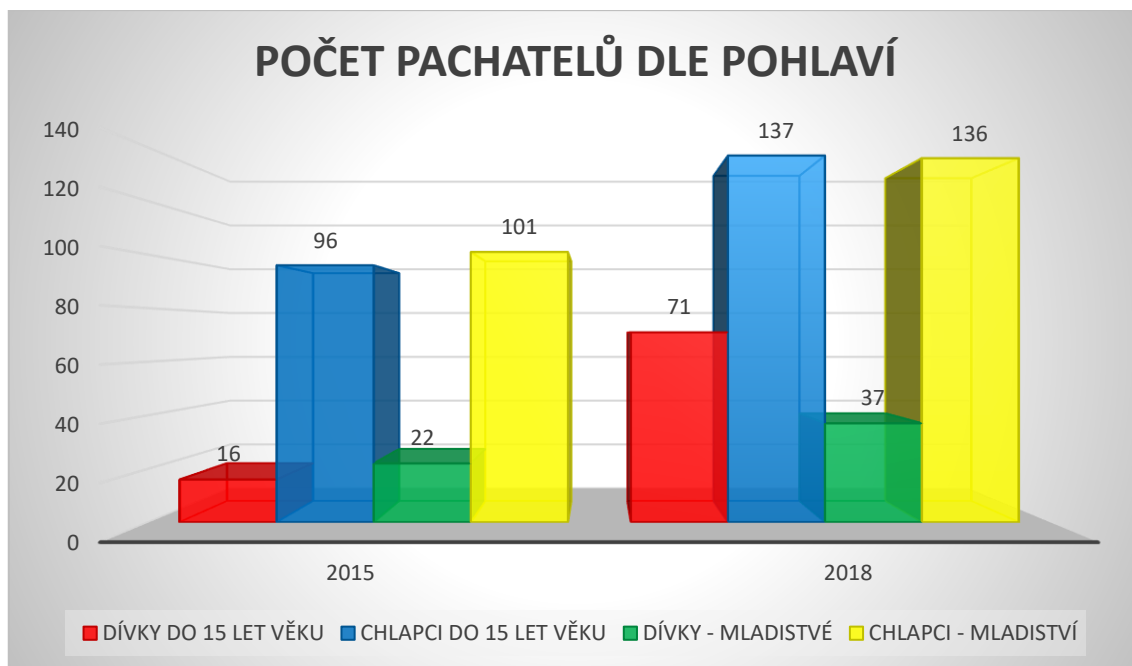
Obrázek 32 Počet pachatelů v letech 2015 a 2018

Daný graf zobrazuje celkový počet pachatelů, kteří se v roce 2015 a 2018 dopustili protiprávního jednání. Jak je z grafu zřejmé oproti roku 2015 došlo v roce 2018 k nárůstu pachatelů. U pachatelů mladších 15 let došlo téměř ke dvojnásobnému nárůstu, daný počet převýšil i počet mladistvých pachatelů.

4. Komparace celkového počtu pachatelů dělení dle pohlaví

Tabulka 25 Celkový počet pachatelů dle pohlaví

PACHATELÉ	2015		2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET	MLADISTVÍ
DÍVKY	16	22	71	37	+55	+15	+77,5 %	+40,5 %
CHLAPCI	96	101	137	136	+41	+36	+29,9 %	+25,7 %
CELKEM	112	123	208	173	+96	+50	+46,2 %	+28,9 %

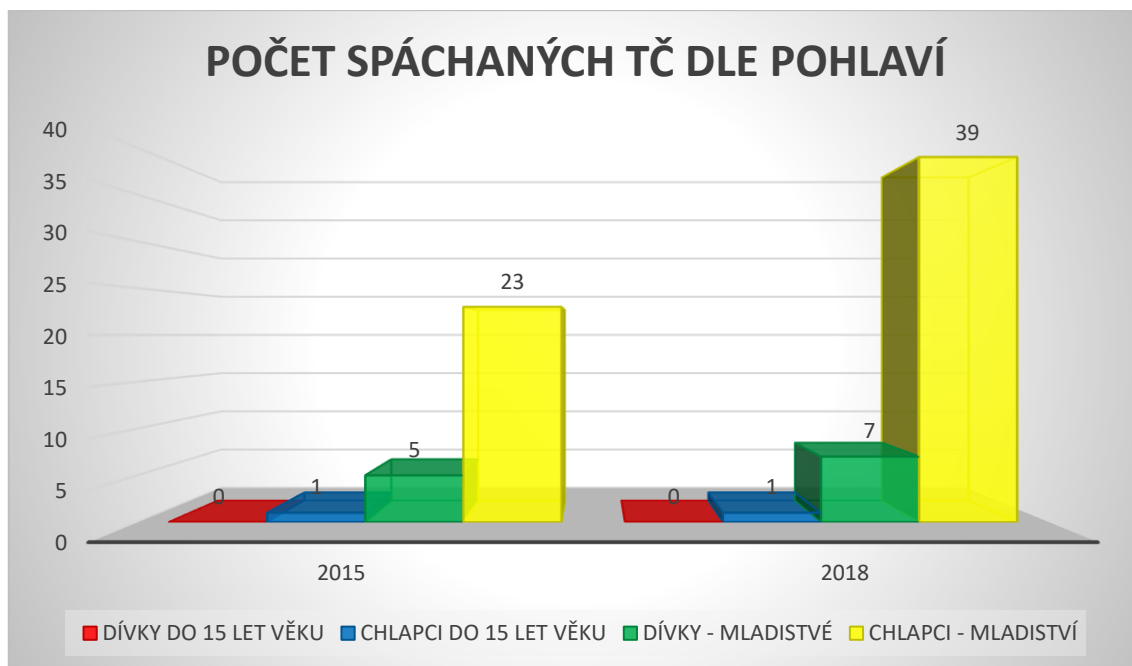
Obrázek 33 Celkový počet pachatelů dle pohlaví

V daném grafu byla provedena komparace počtu pachatelů dle pohlaví. Více se protiprávního jednání dopouští chlapci, a to jak do věku 15 let, tak i mladiství. Opět v roce 2018 došlo k nárůstu všech skupin pachatelů, nejrazantnější je však nárůst evidován u dívek do 15 let věku, následně pak u dívek mladistvých.

5. Komparace počtu pachatelů – dělení dle pohlaví a spáchaného protiprávního jednání

Tabulka 26 Počet spáchaných trestných činů dle pohlaví

PACHATELÉ	TČ 2015		TČ 2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ
DÍVKY	0	5	0	7	0	+2	0 %	+28,6 %
CHLAPCI	1	23	1	39	0	+16	0 %	+41 %
CELKEM	1	28	1	46	0	+18	0 %	+39,1 %

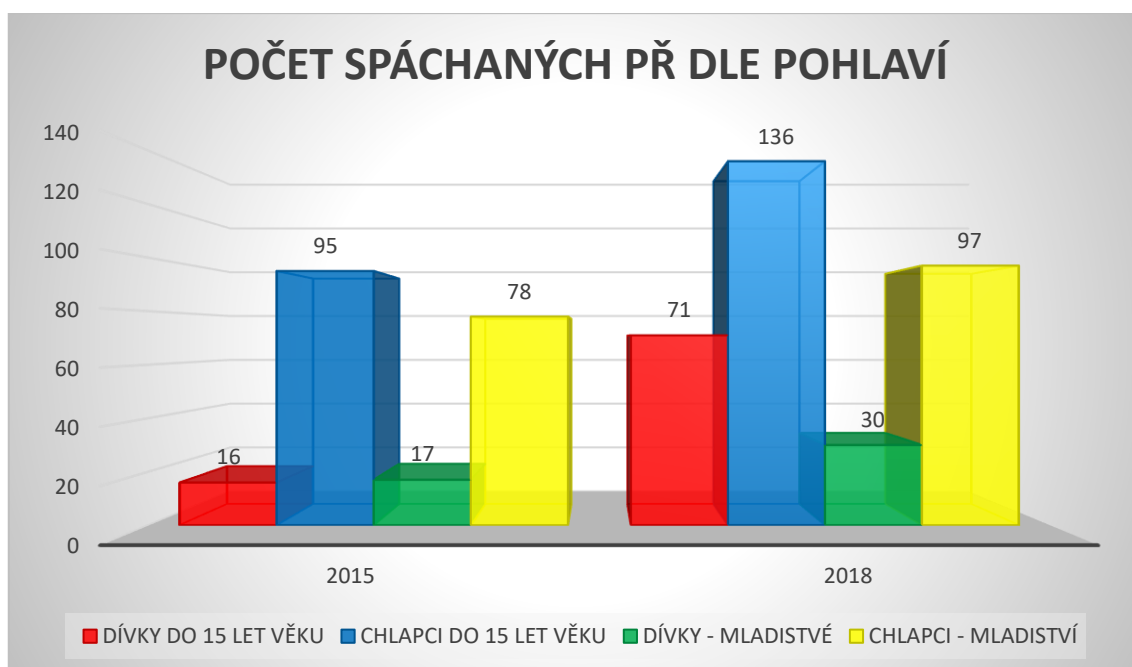

Obrázek 34 Počet spáchaných trestných činů dle pohlaví

Z daného grafu je zřejmé, že trestné činy páchají převážně mladiství chlapci. V roce 2018 oproti roku 2015 došlo k mírnému nárůstu těchto pachatelů. Dívky do 15 let věku nespáchaly v uvedených letech žádný čin jinak trestný.

Tabulka 27 Počet spáchaných přestupků dle pohlaví

PACHATELÉ	PŘ 2015		PŘ 2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ
DÍVKY	16	17	71	30	+55	+13	+77,5 %	+43,3 %
CHLAPCI	95	78	136	97	+41	+19	+30,2 %	+19,6 %
CELKEM	111	95	207	127	+96	+32	+46,4 %	+25,2 %

Obrázek 35 Počet spáchaných přestupků dle pohlaví

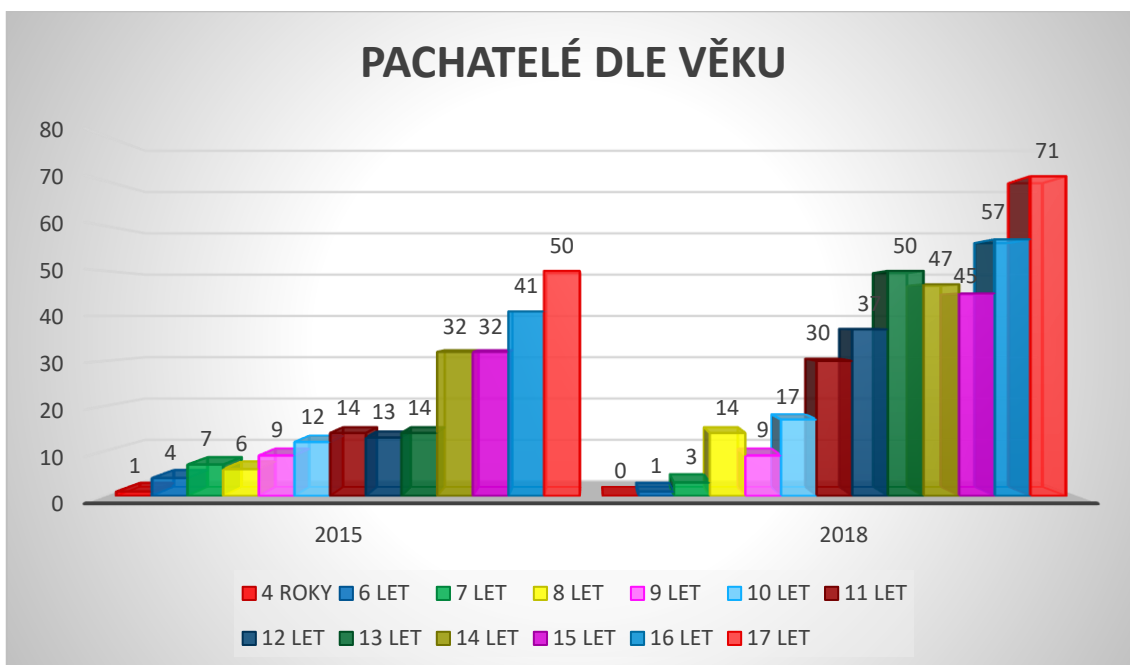
V případě přestupků, tyto nejvíce páchají chlapci do 15 let věku, následují mladiství chlapci. Opět došlo k nárůstu počtu spáchaných přestupků v roce 2018 oproti roku 2015. K rapidnímu nárůstu počtu spáchaných přestupků došlo u dívek do 15 let věku v roce 2018.

6. Komparace počtu pachatelů dělení dle věku

Tabulka 28 Počet pachatelů dle věku

VĚK PACHATELŮ	2015	2018	ROZDÍL	ROZDÍL V %
4 ROKY	1	0	-1	-100 %
6 LET	4	1	-3	-75 %
7 LET	7	3	-4	-57,1 %
8 LET	6	14	+8	+57 %
9 LET	9	9	0	0 %
10 LET	12	17	+5	+29,4 %
11 LET	14	30	+16	+53,3 %

12 LET	13	37	+24	+64,9 %
13 LET	14	50	+36	+70 %
14 LET	32	47	+15	+31,9 %
15 LET	32	45	+13	+28,9 %
16 LET	41	57	+17	+29,3 %
17 LET	50	71	+21	+29,6 %
CELKEM	235	381	+146	+38,3 %

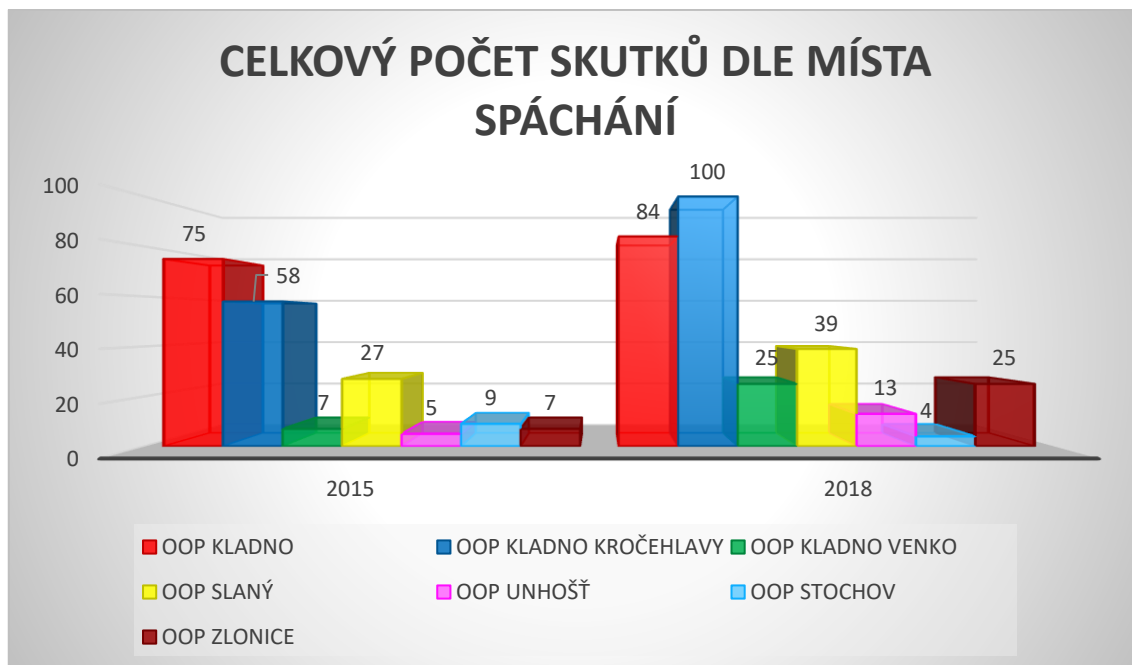
Obrázek 36 Počet pachatelů dle věku

Provedenou komparací bylo zjištěno, že nejvíce se protiprávního jednání dopouští osoby ve věku 17 let. Celkově došlo v roce 2018 k nárůstům pachatelů všech věkových kategorií s výjimkou pachatelů ve věku 4, 6 a 7 let. Počty pachatelů se zvyšují s vyšším věkem pachatele.

7. Komparace celkového počtu skutků spáchaných mládeží dle místa spáchání

Tabulka 29 Celkový počet skutků dle místa spáchání

MÍSTO SPÁCHÁNÍ	2015	2018	ROZDÍL	ROZDÍL V %
OOP KLADNO	75	84	+9	+10,7 %
OOP KLADNO KROČEHLAVY	58	100	+42	+42 %
OOP KLADNO VENKOV	7	25	+18	+72 %
OOP SLANÝ	27	39	+12	+30,8 %
OOP UHNOŠŤ	5	13	+8	+61,5 %
OOP STOCHOV	9	4	-5	-55,6 %
OOP ZLONICE	7	25	+18	+72 %
CELKEM	188	290	+102	+35,2 %

Obrázek 37 Celkový počet skutků dle místa spáchání

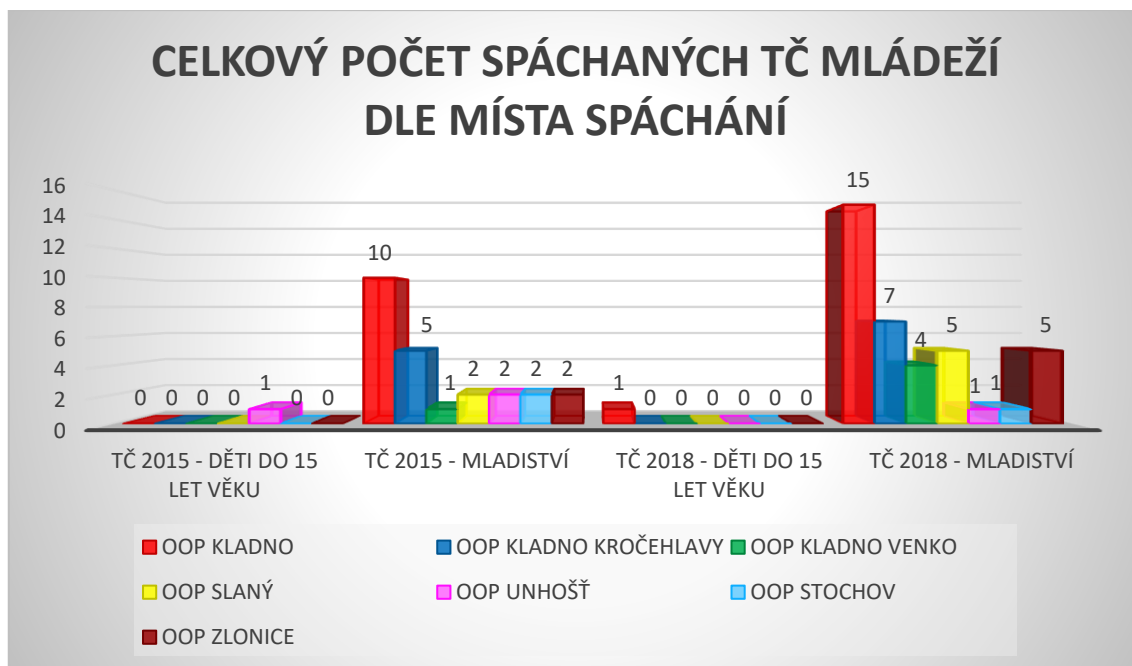
V roce 2015 mládež nejvíce páchala protiprávní jednání v územním obvodu OOP Kladno, následně pak v obvodu OOP Kročehlavy, kdy počet těchto skutků několikanásobně převyšoval počty v ostatních obvodech. V roce 2018 však bylo nejvíce

spácháno skutků mládeží v obvodu OOP Kladno Kročehlavy, kdy se počet navýšil téměř o 50 %, následně pak na OOP Kladno. U všech obvodních oddělení policie došlo v roce 2018 k nárůstu skutků, výjimku tvoří OOP Stochov, kdy v tomto roce došlo k poklesu o 5 skutků.

8. Komparace počtu spáchaných trestných činů a přestupků mládeží

Tabulka 30 Celkový počet spáchaných trestných činů mládeží dle místa spáchání

MÍSTO SPÁCHÁNÍ	TČ 2015		TČ 2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ
OOP KLADNO	0	10	1	15	+1	+5	+100 %	+33,3 %
OOP KLADNO KROČEHLAVY	0	5	0	7	0	+2	0 %	+28,6 %
OOP KLADNO VENKOV	0	1	0	4	0	+3	0 %	+75 %
OOP SLANÝ	0	2	0	5	0	+3	0 %	+60 %
OOP UHNOŠŤ	1	2	0	1	-1	-1	-50 %	-50 %
OOP STOCHOV	0	2	0	1	0	-1	0 %	-50 %
OOP ZLONICE	0	2	0	5	0	+3	0 %	+60 %
CELKEM	1	24	1	38	0	+14	0 %	+36,8 %

Obrázek 38 Celkový počet spáchaných trestných činů mládeží dle místa spáchání

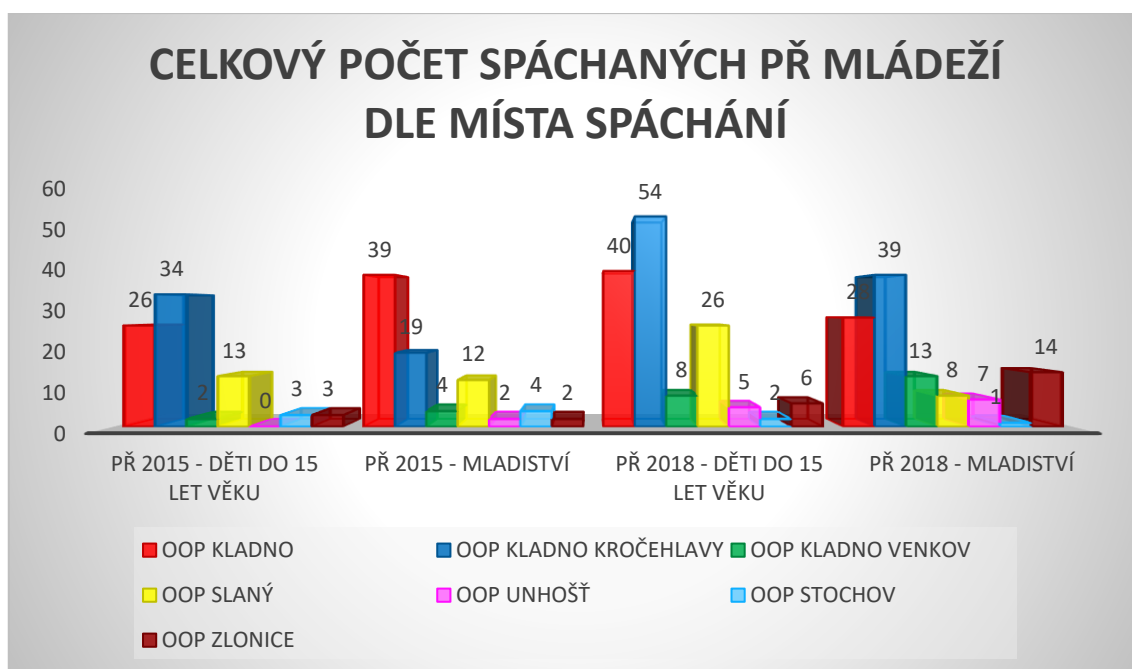
Přečiny jsou nejvíce páchany mladistvými na OOP Kladno, v roce 2018 došlo k nárůstu o pět skutků. Poté v obvodu OOP Kročehlavy. Ve všech obvodech, kromě OOP Unhošť, OOP Stochov, došlo v roce 2018 k nárůstu činů. Děti do věku 15 let v roce 2015 spáchaly jeden čin jinak trestný, a to v obvodu OOP Unhošť, v roce 2018 byl jeden čin spáchán v obvodu OOP Kladno.

V případě páchaní přestupků mládeží v okrese Kladno v letech 2015 a 2018, kdy komparaci znázorňuje tabulka a graf zobrazený níže, opět je nejvíce spáchaných přestupků, a to jak dětmi do 15 let věku, tak i mladistvými pácháno v obvodu OOP Kladno a OOP Kladno Kročehlavy, následně pak v obvodu OOP Slaný.

V roce 2018 došlo k většímu nárůstu přestupků u osob do 15 let věku. Nejvíce přestupků spáchaných dětmi do 15 let věku jak v roce 2015, tak v roce 2018 bylo v obvodech OOP Kladno Kročehlavy, následovalo OOP Kladno. U osob mladistvých jsou čísla obdobná jak v roce 2015, tak v roce 2018, kdy však v roce 2015 má prvenství OOP Kladno a v roce 2018 OOP Kladno Kročehlavy.

Tabulka 31 Celkový počet přestupků spáchaných mládeží dle místa spáchání

MÍSTO SPÁCHÁNÍ	PŘ 2015		PŘ 2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ
OOP KLADNO	26	39	40	28	+14	-11	+35 %	-28,2 %
OOP KLADNO KROČEHLAVY	34	19	54	39	+20	+20	+37 %	+51,3 %
OOP KLADNO VENKOV	2	4	8	13	+6	+9	+75 %	+69 %
OOP SLANÝ	13	12	26	8	+13	-4	+50 %	-33,3 %
OOP UHNOŠŤ	0	2	5	7	+5	+5	+100 %	+71,4 %
OOP STOCHOV	3	4	2	1	-1	-3	-33,3 %	-75 %
OOP ZLONICE	3	2	6	14	+3	+12	+50 %	-85,7 %
CELKEM	81	82	141	110	+60	+28	+42,6 %	+25,5 %

Obrázek 39 Celkový počet přestupků spáchaných mládeží dle místa spáchání

9. Komparace spáchaných druhů trestných činů mládeží

Všechny trestné činy jsou zakotveny v zákoně č. 40/2009 Sb. trestním zákoníku v druhé části, která je nazývána jako zvláštní část.

Zvláštní část trestního zákoníku je rozdělena do XIII. hlav.

- Hlava I. – TČ proti životu a zdraví - § 140 - § 167
- Hlava II. – TČ proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství - § 168- § 184
- Hlava III. – TČ proti důstojnosti v sexuální oblasti - § 185 - § 193b
- Hlava IV. – TČ proti rodině a dětem - § 194 - § 204
- Hlava V. – TČ proti majetku - § 205 – § 232
- Hlava VI. – TČ hospodářské - § 233 - § 271
- Hlava VII. – TČ obecně nebezpečné - § 272 - § 292
- Hlava VIII. – TČ proti životnímu prostředí - § 293 - § 308
- Hlava IX. – TČ proti ČR, cizímu státu a mezinárodní organizaci - § 309 - § 322
- Hlava X. – TČ proti veřejnému pořádku ve věcech veřejných - § 323 - § 368
- Hlava XI. – TČ proti branné povinnosti - § 369 - § 374
- Hlava XII. – TČ vojenské - § 375 - § 399
- Hlava XIII. – TČ proti lidskosti, proti míru a válečné TČ - § 400 - § 417 [6]

Činy, které byly mládeží páčány v okrese Kladno v letech 2015 a 2018 lze zařadit mezi TČ proti životu a zdraví, TČ proti lidské svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovnímu tajemství, TČ proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, TČ proti rodině a dětem, TČ proti majetku, TČ hospodářské, TČ obecně nebezpečné a TČ proti pořádku ve věcech veřejných.

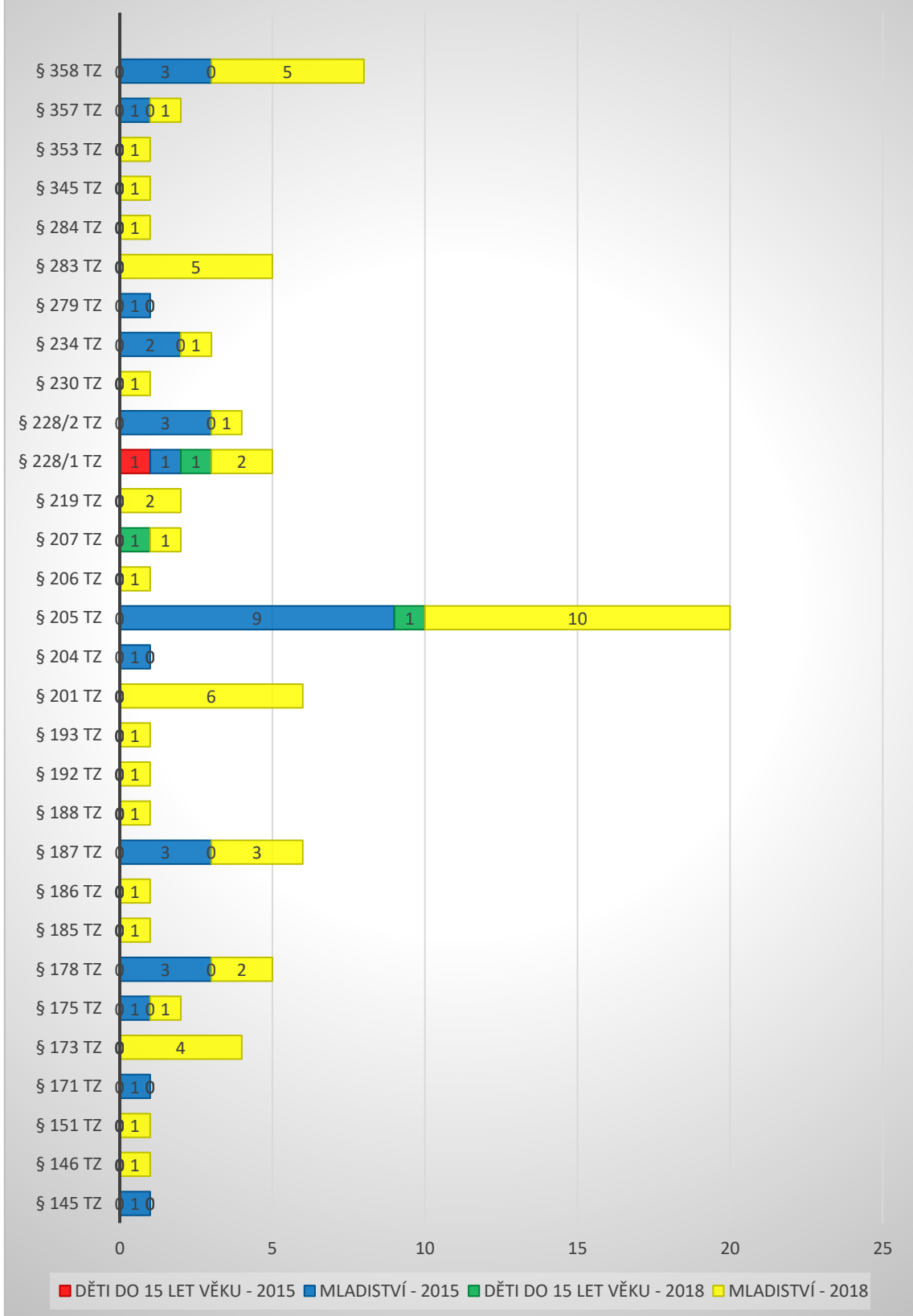
Tabulka 32 Druhy trestných činů páchaných mládeží

DRUH TČ	2015		2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ
§ 146 TZ UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ	0	1	0	0	0	-1	0 %	-100 %
§ 148 TZ UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ Z NEDBALOSTI	0	0	0	1	0	+1	0	+100 %
§ 151 TZ NEPOSKYTNUTÍ POMOCI ŘIDIČEM DOPRAVNÍHO PROSTŘEDKU	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 171 TZ OMEZOVÁNÍ OSOBNÍ SVOBODY	0	1	0	0	0	-1	0 %	-100 %
§ 173 TZ LOUPEŽ	0	0	0	4	0	+4	0 %	+100 %
§ 175 TZ VYDÍRÁNÍ	0	1	0	1	0	0	0 %	0 %
§ 178 TZ PORUŠOVÁNÍ DOMOVNÍ SVOBODY	0	3	0	2	0	-1	0 %	-33,3 %
§ 185 TZ ZNÁSILNĚNÍ	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 186 TZ SEXUÁLNÍ NÁTĹAK	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 187 TZ POHLAVNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ	0	3	0	3	0	0	0 %	0 %
§ 188 TZ SOULOŽ MEZI PŘÍBUZNÝMI	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %

§ 192 TZ VÝROBA A JINÉ NAKLÁDÁNÍ S DĚTSKOU PORNOGRAFIÍ	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 193 TZ ZNEUŽITÍ DÍTĚTE K VÝROBĚ PORNOGRAFIE	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 201 TZ OHROŽOVÁNÍ MRAVNÍ VÝCHOVY	0	0	0	6	0	+6	0 %	+100 %
§ 204 TZ PODÁNÍ ALKOHOLU DÍTĚTI	0	1	0	0	0	-1	0 %	-100 %
§ 205 TZ KRÁDEŽ	0	9	1	10	+1	+1	+100 %	+10 %
§ 206 TZ ZPRONEVĚRA	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 207 TZ NEOPRÁVNĚNÉ UŽÍVÁNÍ CIZÍ VĚCI	0	0	1	1	+1	+1	+100 %	+100 %
§ 219 TZ ZATAJENÍ VĚCI	0	0	0	2	0	+2	0 %	+100 %
§ 228/1 TZ POŠKOZENÍ CIZÍ	1	1	1	2	0	+1	0 %	+50 %
§ 228/2 TZ SPREJERSTVÍ	0	3	0	1	0	-2	0 %	-66,7 %
§ 230 TZ NEOPRÁVNĚNÝ PŘÍSTUP K POČÍTAČ. SYTĚMU	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 234 TZ NEOPRÁVNĚNÉ OPATŘEDNÍ, PADĚLÁNÍ PLAT. PROSTŘEDKU	0	2	0	1	0	-1	0 %	-50 %
§ 279 TZ NEDOVOLENÉ OZBROJOVÁNÍ	0	1	0	0	0	-1	0 %	-100 %

§ 283 TZ NEDOVOLENÁ VÝROBA A NAKLÁDÁNÍ S PSYCHOTROP.LÁTKAMI	0	0	0	5	0	+5	0 %	+100 %
§ 284 TZ PŘECHOVÁVÁNÍ OMAM. A PSYCHOTROP. LÁTEK	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 345 TZ KŘIVÉ OBVINĚNÍ	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 353 TZ NEBEZPEČNÉ VYHROŽOVÁNÍ	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
§ 357 TZ ŠÍŘENÍ POPLAŠNÉ	0	1	0	1	0	0	0 %	0 %
§ 358 TZ VÝTRŽNICTVÍ	0	3	0	5	0	+2	0 %	+40 %
CELKEM	1	30	3	56	+2	+26	+66,7 %	+46,4 %

DRUHY PROVINĚNÍ A ČINŮ JINAK TRESTNÝCH

Obrázek 40 Druhy provinění a činů jinak trestných spáchané mládeží

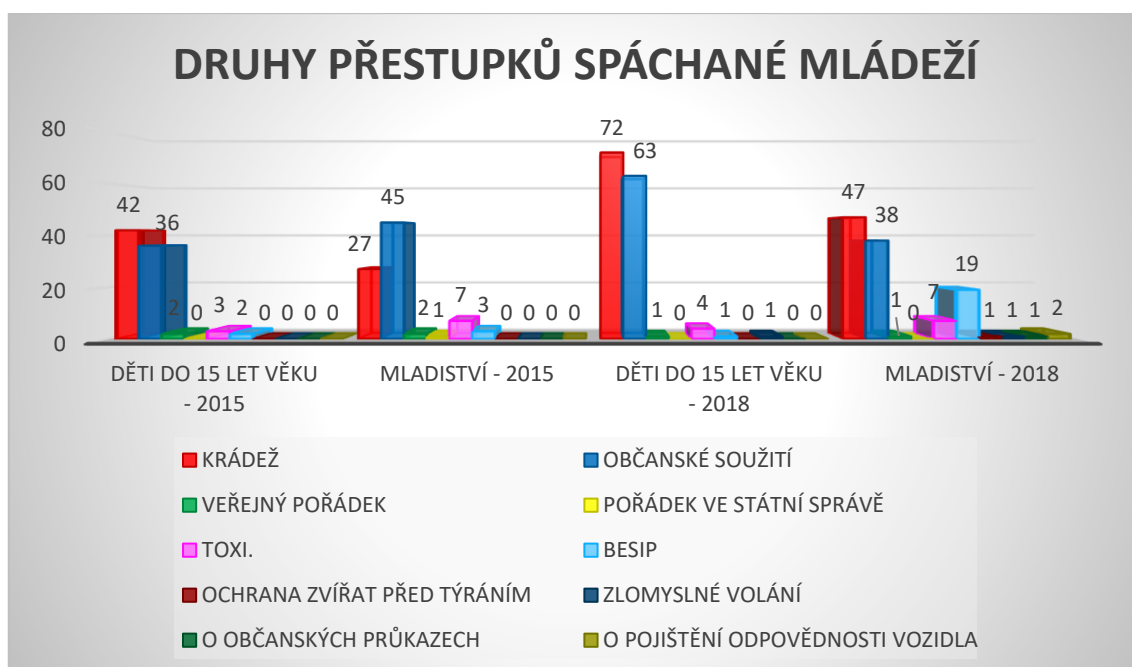
Jak zobrazuje graf výše, více druhů trestných činů bylo páčáno v roce 2018 a to osobami mladistvými. Děti ve věku do 15 let v roce 2015 spáchaly pouze jeden druh činu jinak trestného, a to majetkový čin – Poškození cizí věci ve smyslu ust. § 228 odst. 1 trestního zákoníku. V roce 2018 se počet navýšil na tři druhy činů, kdy se taktéž jednalo o majetkové činy a to Krádež ve smyslu ust. § 205 trestního zákoníku, Poškození cizí věci ve smyslu ust. § 228 odst. 1 trestního zákoníku a Neoprávněné užívání cizí věci ve smyslu ust. § 207 trestního zákoníku.

V roce 2015 byly mladistvými páčány především majetkové činy Krádež ve smyslu ust. § 205 trestního zákoníku, Poškození cizí věci ve smyslu ust. § 228 odst. 1 trestního zákoníku a Poškození cizí věci ve smyslu ust. § 228 odst. 2 trestního zákoníku (sprejerství), dále činy proti pořádku ve věcech veřejných Výtržnictví ve smyslu ust. § 358 trestního zákoníku, Šíření poplašné zprávy ve smyslu ust. § 357 trestního zákoníku a činy proti lidské svobodě jako je Porušování domovní svobody ve smyslu ust. § 178 trestního zákoníku a také činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti Pohlavní zneužívání ve smyslu ust. § 187 trestního zákoníku. V roce 2018 nejen že se počty výše zmíněných činů navýšily, přibyly však druhy trestných činů nové, a především docházelo k páčání činů Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a jinými psychotropními látkami a s jedy ve smyslu ust. § 283 trestního zákoníku, činů Loupeže ve smyslu ust. § 173 trestního zákoníku a činy Ohrožování výchovy dítěte ve smyslu ust. § 201 trestního zákoníku.

10. Komparace spáchaných druhů přestupků

Tabulka 33 Druhy přestupků spáchaných mládeží

DRUHY PŘ	2015		2018		ROZDÍL		ROZDÍL V %	
	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ	DĚTI DO 15 LET VĚKU	MLADISTVÍ
KRÁDEŽ	42	27	72	47	+30	+20	+41,7 %	42,6 %
OBČANSKÉ SOUŽITÍ	36	45	63	38	+27	-7	+42,9 %	-15,6 %
VEŘEJNÝ POŘÁDEK	2	2	1	1	-1	-1	-50 %	-50 %
POŘÁDEK VE STÁTNÍ SPRÁVĚ	0	1	0	0	0	-1	0 %	-100 %
TOXI.	3	7	4	7	+1	0	+25 %	0 %
BESIP	2	3	1	19	-1	+16	-50 %	+84,2 %
OCHRANA ZVÍŘAT PŘED TÝRÁNÍM	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
ZLOMYSLNÉ VOLÁNÍ	0	0	1	1	+1	+1	+100 %	+100 %
O OBČANSKÝCH PRŮKAZECH	0	0	0	1	0	+1	0 %	+100 %
O POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI VOZIDLA	0	0	0	2	0	+2	0 %	+100 %
CELKEM	85	85	142	117	+57	+32	+40,1 %	+27,4 %

Obrázek 41 Druhy přestupků spáchaných mládeží

Provedenou komparací spáchaných druhů přestupků mládeží v okrese Kladno bylo zjištěno, že nejčastěji páchaným přestupkovým činem jsou krádeže a činy proti občanskému soužití. Tyto činy jsou páchany jak dětmi do 15 let věku, tak mladistvými. V případě roku 2018 došlo u těchto činů téměř k dvounásobnému nárůstu u dětí do 15 let věku. V roce 2015 mladiství spáchali více činů proti občanskému soužití, v roce 2018 však krádeže přerostly počet činů proti občanskému soužití. Dalším druhem činu, který byl častěji páchán jsou přestupky v oblasti alkoholismu, tabáku a jiných návykových látek. V roce 2018 došlo k nárůstu přestupků v oblasti BESIP spáchaných mladistvými.

V roce 2018 došlo k nárůstu spáchaných druhů přestupků, a to z důvodu nové úpravy přestupkového zákona, který je účinný od 1. července 2017, kdy část skutkových podstat přestupků, které byly v původním přestupkovém zákoně, byly přesunuty do zákonů, které upravují příslušnou oblast, část těchto přestupků byla ponechána v zákoně o některých přestupcích.

5.3 Samotná analýza protiprávního jednání a kriminality mladistvých

Na základě vyhodnocení výsledků výzkumu byla provedena analýza a bylo zjištěno, že nadpoloviční většina činů z celkového počtu skutků spáchaných mládeží v okrese Kladno je páchaná mladistvými osobami. Protiprávního jednání se dopouští jak studenti středních škol, tak i středních odborných učilišť a počet pachatelů, kteří studují střední školu, převýšil o 12 % studenty středních odborných učilišť.

Průměrně 12 % činů je pácháno formou spolupachatelství tzn. že je skutek spáchán dvěma a více pachateli, zbylé činy jsou páchány samostatně. V tomto je velký rozdíl mezi mladistvými osobami a osobami do 15 let věku, které páchají více skutků formou spolupachatelství.

U osob mladistvých převyšuje páchání protiprávních činů chlapci, tedy průměrně 20 % skutků spáchaných mladistvými je pácháno dívkami. V případě že tyto protiprávné činy rozdělíme na přestupky a provinění, tak dívky více páchají přestupky než trestné činy, tedy z celkového počtu skutků se jedná průměrně o 21 % přestupků, v případě provinění se jedná o 17 % činů. Také průzkumem mezi studenty bylo zjištěno, že více páchají protiprávní jednání chlapci.

Se vzrůstajícím věkem pachatele roste i počet spáchaných skutků. Nejvíce činů bylo spácháno mladistvými ve věku 17 let, průměrně se jedná o 19,9 %. Mládež s pácháním protiprávního jednání začíná již ve věku 6 let.

Mladiství pachatelé se nejvíce dopouští protiprávního jednání ve městě, v okrese Kladno se jedná průměrně o 80 % spáchaných činů ve městě a zbylých 20 % v okolních vesnicích. Konkrétně ve městě Kladno se jedná o 67 % činů z celkového počtu v okrese Kladno. Rozdělíme-li spáchané skutky na přestupky a provinění, ve městě mladiství více páchají přestupky a to 76 % z celkového počtu a 24 % je pácháno na vesnici, v případě provinění jejich počet ve městě činí 70 % z celkového počtu a 30 % je pácháno na vesnicích.

Osoby mladistvé se pouští do páchání závažnějších skutků, tedy nejen přestupků, ale i provinění oproti osobám do 15 let věku. Jak u přestupků, tak i provinění převyšují majetkové činy, z celkového počtu činů se jedná v obou případech průměrně o 36 %. U přestupků jde o běžné krádeže či poškození cizích věcí s nižší škodou, v případě provinění jde především o krádeže a poškození cizí věci nad 5.000,- Kč, dále sprejerství.

V případě přestupků dalším nejčastěji páchaným činem mladistvých jsou činy proti občanskému soužití, průměrně se jedná o 43 %, dále mladiství převážně páchají činy v oblasti alkoholu, tabáku a návykových látek a porušují pravidla silničního provozu. Co se týká provinění, kromě majetkových činů, nejvíce páchají čin výtržnictví, kdy se jedná o činy proti veřejnému pořádku, většinou jde o napadení osob na veřejnosti, dále dochází k nárůstu činů v sexuální oblasti jako je např. pohlavní zneužívání. Trendem v současné době je i páchání činů týkající se drogové problematiky, a to nedovolená výroba a nakládání s psychotropními látkami či přechovávání psychotropních látek. Taktéž se rozšířilo páchání činů proti rodině a dětem převážně ohrožování mravní výchovy dítěte. V neposlední řadě zde můžeme zařadit čin loupeže, u kterého došlo k navýšení a řadí se mezi činy proti svobodě. Obdobné výsledky byly zjištěny i z dotazníkového šetření.

V případě porovnání roků 2015 a 2018 došlo celkově k nárůstu počtu činů, ale taktéž druhu spáchaných činů. Celkově se však dá říci, že trend vývoje protiprávního jednání a kriminality mladistvých v okrese Kladno, kam jsou řazeni studenti středních škol a středních odborných učilišť, odpovídá celorepublikovému vývoji. Kriminalitu páchají více chlapci. S vyšším věkem se dopouští závažnějších činů s větší agresivitou, některé činy páchají i ve skupinách, ale s přibývajícím věkem se více osamostatňují, taktéž struktura druhu činů je obdobná. Převyšují krádeže, poškození cizí věci, výtržnictví a více jsou páchány sexuální činy a činy související s drogovou problematikou, což odpovídá celorepublikovému standardu.

5.4 Vyhodnocení cíle práce

V diplomové práci byl stanoven jeden hlavní cíl a několik dílčích úkolů.

Hlavním cílem diplomové práce byla analýza vývoje protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno. Ke splnění cíle diplomové práce, bylo potřeba splnit dílčí úkoly. Analýza byla provedena na základě výsledků získaných z dotazníkového šetření a komparace statistických údajů.

Prvním dílčím úkolem bylo přinést ucelený pohled na problematiku mládeže. V teoretické části byl popsán vývoj protiprávního jednání a kriminality mládeže, byly uvedeny jednotlivé právní normy, nejčastěji páchané činy, příčiny a důsledky těchto činů. Tento úkol byl splněn.

Druhým dílčím úkolem bylo vytvoření hypotéz a jejich následné potvrzení nebo vyvrácení. Hypotézy byly následně verifikovány s výsledky dotazníkového šetření a se statistickými údaji, čímž došlo k potvrzení či vyvrácení hypotéz.

Třetím dílčím úkolem bylo provést anonymní dotazníkové šetření mezi studenty středních škol a středních odborných učilišť ve městě Kladno s minimálním počtem 200 respondentů. Výsledky byly shrnuty do přehledných tabulek a grafů, i tento zadaný úkol se podařilo splnit.

Čtvrtým dílčím úkolem bylo provést pomocí statistických údajů komparaci protiprávního jednání a kriminality mládeže v letech 2015 a 2018 v okrese Kladno. Potřebné údaje byly získány z policejní evidence Územního odboru Kladno. Statistické údaje byly následně vloženy do přehledných tabulek a grafů a bylo provedeno jejich vyhodnocení. Tento úkol byl taktéž splněn.

5.5 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1 *Lze předpokládat, že více se v okrese Kladno dopouštějí protiprávního jednání studenti středních odborných učilišť než studenti středních škol.*

S hypotézou souvisela otázka č. 17 z dotazníkového šetření a obrázek 26.

Z grafického znázornění počtu respondentů, kteří se dopustili protiprávního jednání je zřejmé, že se protiprávního jednání dopustilo 44 % studentů středních škol a 32 % student středních odborných učilišť, tzn. že v okrese Kladno páchá protiprávní jednání více studenti středních škol než studenti středních odborných učilišť.

HYPOTÉZA Č. 1 NEBYLA POTVRZENA

Hypotéza č. 2 *Lze předpokládat, že přehled o věkové hranici trestní odpovědnosti má více jak 50 % studentů středních škol i odborných učilišť v okrese Kladno.*

S hypotézou souvisela otázka č. 11 z dotazníkového šetření a obrázek 20.

Z grafického znázornění odpovědí respondentů, jaká je věková hranice trestní odpovědnosti je zřejmé, že více o věkové hranici trestní odpovědnosti, která je 15 let, mají přehled studenti středních odborných učilišť a to 72 % než studenti středních škol, kterých správně odpovědělo 66 %, z celkového počtu respondentů správně odpovědělo 69 % studentů. Z čehož vyplývá, že studenti v okrese Kladno mají dostatečný přehled o věkové hranici trestní odpovědnosti.

HYPOTÉZA Č. 2 BYLA POTVRZENA

Hypotéza č. 3 *Lze předpokládat, že kriminalita mládeže v okrese Kladno má vzrůstající tendenci.*

S hypotézou souvisela tabulka 22 a obrázek 29.

Z tabulky i grafického znázornění počtu spáchaných činů mládeží vyplynulo, že kriminalita mládeže má vzrůstající tendenci. V roce 2018 došlo oproti roku 2015 k nárůstu o 102 skutků, z toho 60 skutků bylo spácháno dětmi do 15 let a 42 skutků mladistvými.

HYPOTÉZA Č. 3 BYLA POTVRZENA

Hypotéza č. 4 *Lze předpokládat, že více jak 50 % protiprávního jednání mladistvých v okrese Kladno tvoří majetkové činy.*

S hypotézou souvisela tabulka 32 a 33 a obrázek 39 a 40.

Z tabulky i grafického znázornění počtu spáchaných majetkových skutků mladistvými k celkovému počtu činů vplynulo, že v okrese Kladno v roce 2015 bylo celkově spácháno mladistvými 85 přestupků a 30 provinění, z toho šlo o 27 majetkových přestupků a 13 majetkových provinění, v roce 2018 mladiství spáchali celkem 117 přestupků a 56 provinění, majetkových přestupků bylo 47 a provinění 18. Průměrně majetkové činy tvoří 36 % z celkové kriminality páchané mladistvými.

HYPOTÉZA Č. 4 NEBYLA POTVRZENA

6 DISKUZE

Diplomová práce se zabývá problematikou protiprávního jednání a kriminality mládeže. Cílem práce bylo povést odbornou analýzu vývoje protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno a měla by přinést ucelený pohled na problematiku protiprávního jednání mladistvých a tendenci vývoje kriminality.

Tato kapitola diplomové práce je zaměřena na vyhodnocení výsledků praktické části práce a srovnání výsledků provedeného výzkumu s jinými publikovanými pracemi, dostupnou literaturou a statistickými daty.

Kriminalita mládeže je stálý celospolečenský fenomén. Jedná se o problém, kterým se zabývají odborníci, média, ale i veřejnost a tento problém je velmi diskutován. Po roce 1989 došlo v České republice k celkovému nárůstu kriminality, mimo to i kriminality mládeže. Po roce 1997 začalo docházet k postupnému poklesu, a to především díky přijatým opatřením. V roce 2014 oproti roku 2000 došlo k poklesu u trestných činů spáchaných mládeží o 26,3 %, což bylo velmi pozitivní. V tomto trendu pokračoval vývoj kriminality až do roku 2016, kdy docházelo k výraznému poklesu. Jak dokazují statistiky, od roku 2016 v České republice kriminalita mládeže spíše stagnuje nebo mírně narůstá. Znaky kriminality mládeže, jako je páchaní činů ve skupinách, dopouštění se méně závažných skutků a podílení se ve větší míře na páchaní kriminality chlapci, jsou téměř neměnné.

V teoretické části práce byly vymezeny a popsány základní pojmy týkající se dané problematiky obecně. Dále byly uvedeny jednotlivé právní normy, které upravují trestně právní odpovědnost mládeže, její postavení v řízení a samotné trestání. Další kapitola byla věnována protiprávnímu jednání a kriminalitě mládeže jako takové. Taktéž byly zmíněny nejčastější protiprávní činy páchané mládeží a vymezeny příčiny a důsledky těchto činů, ale i další související sociálně patologické jevy.

V praktické části práce bylo provedeno dotazníkové šetření mezi studenty středních škol a středních odborných učilišť ve městě Kladno, kdy dotazník vyplnilo celkem 207 respondentů, z toho 121 studentů středních škol a 86 studentů středních odborných učilišť. Dále byla provedena komparace statistických údajů spáchaných činů mládeží v okrese Kladno v letech 2015 a 2018 a následná analýza protiprávního jednání a kriminality mladistvých.

V rámci dotazníkového šetření byl vytvořen dotazník o 20-ti otázkách, z nichž 2 byly polootevřené a ty se zaměřovaly na příčiny vzniku protiprávního jednání mládeže a druh protiprávního jednání, s kterým se respondenti setkali u mladistvých pachatelů. Zde si mohli respondenti vybrat z několika nabízených možností či doplnit jinou variantu. Zbývajících 18 otázek bylo uzavřených. Prvních 8 otázek bylo informativních a zjišťovaly informace o respondentech, kterou školu studují, jejich věk, pohlaví, kde žijí. Další otázky se zaměřovaly na informovanost o páčání protiprávního jednání mládeží a na jeho důsledky. Na dané otázky odpovídaly jak dívky, tak i chlapci ve věku od 15 do 19 let. Z prvních osmi informativních otázek bylo zjištěno, že nadpoloviční většina studentů, a to jak středních škol, tak i středních odborných učilišť, pochází z města. Město je oproti vesnici místo, kde žije vysoký počet obyvatel, tento styl života je více anonymní, neosobní, a proto se zde koncentruje větší množství patologických fenoménů, mezi které beze sporu patří i kriminalita, což bylo prokázáno i v další části výzkumu při komparaci statistických dat. Činy spáchané mládeží byly rozděleny podle místa spáchaní v územním obvodu Kladno. Nejvíce trestných činů bylo spácháno ve městě Kladno, a to ve služebním obvodu OOP Kladno a OOP Kročehlavy, kde lze předpokládat největší hustotu obyvatelstva trvale žijícího, nejhustší infrastrukturu, zábavní parky, nákupní střediska a místa pro kulturní a sportovní vyžití. Dále následoval služební obvod OOP Slaný, který je oproti městu Kladno menší s menším počtem obyvatel a od toho se zároveň odvíjí menší kulturní a společenská vybavenost. V okolních obvodech, které zahrnují především vesnice nebo menší města, bylo mládeží protiprávního jednání spácháno několikanásobně méně. Obdobně tomu bylo v případě spáchaných přestupků. Nejvíce činů bylo páčáno přímo ve městě Kladno, poté až v okolních vesnicích či menších městech.

Na vznik kriminality mládeže má vliv mnoho faktorů mimo jiné rodinné prostředí, kdy k páčání protiprávního jednání inklinují více děti z neúplných rodin, což samozřejmě nemusí být vždy podmínkou. Z celkového počtu 207 respondentů 65 % pochází z úplné rodiny, při porovnání studentů středních škol a středních odborných učilišť se jedná o 79 % studentů středních škol a 51 % studentů učilišť. Harmonická rodina má vždy kladný vliv na vývoj jedinců, a tedy snižuje pravděpodobnost vzniku jakéhokoliv závadového chování. Což uvádí i ve své knize *Škola za oponou – sociálně patologické jevy u dětí a mládeže: Vandalismus, kriminalita, delikvence, prostituce dětí a mládeže* autoři Janíková a Bezdíček. [28] Ovlivnit vznik kriminality mohou i vztahy se rodiči, protože když vztahy nejsou dobré, tak tito studenti mohou více inklinovat ke svým kamarádům, kterým se chtějí vyrovnat, a ne vždy se jedná o bezproblémové mladé lidi.

Z dotazovaných respondentů má velmi špatné vztahy s rodiči celkem 7 % dotázaných, konkrétně 5 % studentů středních škol a 9 % studentů učilišť. O volném čase respondentů má přehled ¾ rodičů, u studentů střední školy jde o 81 % a u studentů odborných učilišť se jedná o 77 %, nejde tedy o znatelný rozdíl v jejich porovnání. K obdobnému zjištění dospěl i autor Svoboda ve své diplomové práci, a to že u 80,43 % středoškolských studentů mají vždy rodiče přehled o jejich volném čase oproti učňům, kdy zde se jedná pouze o 41,18 %. [37, str. 54] K opačnému zjištění ve své práci však dospěla autorka Příbylová, kde pouze 37 % rodičů ví, co respondenti dělají v jejich volném čase a 63 % rodičů nemá povědomí o volném čase respondentů, výzkum byl prováděn taktéž mezi studenty středních škol a odborných učilišť. [38, str. 46]

Říká se, pokud má dítě dostatek koníčků, nemá čas na hlouposti. Domnívám se, že tomu tak opravdu je. S přibývajícím věkem však přichází doba, kdy se většina mladých přestává věnovat svým zálibám – sportu, tancování, zájmovým činnostem či dalším aktivitám, což může následně vést k poflakování se a může to dojít až tak daleko, že se začnou chovat závadově nebo dokonce začnou páchat protiprávní jednání. V případě dotazovaných studentů nadpoloviční většina nenavštěvuje žádný zájmový kroužek, u studentů středních odborných učilišť je počet ještě vyšší než u studentů středních škol a to 69 %, kdy se jedná o již vysoké číslo.

Další otázky se již týkali informovanosti v problematice protiprávního jednání a kriminality mládeže, jeho příčinách, důsledcích a páchaných činech. Vyhodnocením dotazníku byly získány potřebné informace, na základě, kterých bylo možné potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy.

Problematika kriminality mládeže je neustále aktuálním tématem, a to i z důvodu, že je zde možnost, budeme-li se tomuto problému stále věnovat, nebude-li odbornou veřejností pomíjeno, může docházet k dalšímu poklesu či zabrání jejímu vzniku. Taktéž studenti středních škol a to 54 % ale i studenti odborných učilišť, dokonce 69 %, se domnívají, že se jedná o aktuální téma.

Další z otázek, na kterou respondenti odpovídali bylo, zda má kriminalita mládeže vzrůstající tendenci. Kladně odpovědělo 72 % studentů středních škol a 71 % studentů odborných učilišť. Dle zveřejněných statistik Policie ČR k roku 2016 došlo oproti roku 2011 k poklesu kriminality o 3751 registrovaných činů, což je o 55,1 % méně, a to je obrovský úspěch. V letech 2017 již však došlo k nárůstu o 29 skutků, tj. 0,9 % a v roce 2018 o dalších 78 skutků, tj. 2,5 %. Na jednu stranu se jedná o zanedbatelná čísla oproti celkovému počtu registrovaných skutků, na druhou stranu však lze konstatovat, že

dochází opět k mírnému nárůstu. Jestli dochází k nárůstu či poklesu kriminality mládeže v okrese Kladno bylo jedním z úkolů tohoto výzkumu. V diplomové práci byla stanovena **hypotéza č.3**, v které se předpokládalo, že kriminalita mládeže v okrese Kladno má vzrůstající tendenci. K tomuto šetření se vztahovala tabulka 22 a obrázek 29. Z tabulky i grafického znázornění počtu spáchaných činů mládeží v okrese Kladno vyplynulo, že kriminalita mládeže má vzrůstající tendenci. V roce 2018 došlo oproti roku 2015 k nárůstu o 102 skutků, z toho 60 skutků bylo spácháno dětmi do 15 let a 42 skutků mladistvými, což činí nárůst o 35 %. Daná hypotéza byla tedy potvrzena. Ze statistických údajů poskytnutých Policií ČR, Územním odborem Kladno bylo zjištěno, že v roce 2014 bylo v okrese Kladno mládeží spácháno celkem 190 registrovaných skutků, v roce 2015 šlo o 188 skutků, a lze tedy hovořit spíše o stagnaci než o poklesu, v roce 2016 již však došlo k nárůstu na 233 skutků, v roce 2017 se jednalo o 288 skutků a v roce 2018 to bylo 290 skutků. Autorka Diblíková ve své knize *Analýza trendů kriminality v ČR v roce 2015* uvádí, že v České republice oproti roku 2014 došlo opět k poklesu činů spáchaných mládeží. [16, str. 24] Rok poté autorka Diblíková ve své další knize *Analýza trendů kriminality v ČR v roce 2016* uvádí, že v roce 2016 došlo opět k poklesu činů spáchaných mládeží. [17, str. 33] V porovnání s kriminalitou spáchanou mládeží v uvedeném roce v Kladně šlo o opačný jev. V letech 2017 a 2018 vydalo Ministerstvo vnitra *Zprávu o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti*, ve které bylo uvedeno, že jak v roce 2017, tak v roce 2018 došlo k mírnému nárůstu kriminality mládeže, a to o 1 % v roce 2017 a v roce 2018 o 2,5 %. [35, str. 11], [36, str. 13] V porovnání s kriminalitou spáchanou v okrese Kladno v uvedených letech jde o obdobný trend.

S páčáním jakéhokoliv protiprávního jednání souvisí i trestní odpovědnost osoby, a to z důvodu, zda je za takový čin právně odpovědná a jakým způsobem může být potrestána. Člověk začíná být trestně odpovědný od 15 let věku, laicky řečeno, od doby získání občanského průkazu. U osob, které spáchají jakýkoli protiprávní čin a nedovršili 15 rok věku, jsou tyto skutky pro nedostatek věku odkládány. Správnou odpověď znalo 66 % studentů středních škol a 72 % studentů středních odborných učilišť, průměrně šlo o 69 % respondentů. 31 % studentů středních škol se domnívalo, že věková hranice trestní odpovědnosti je 18 let, u učňů to bylo 27 %. Pouze 1 % studentů středních škol nezvolilo žádnou z nabízených variant. K obdobným číslům dospěla i autorka Příbylová, kdy správnou odpověď, tedy 15 let, zvolilo 62 % respondentů a 29 % respondentů se domnívá, že hranice trestní odpovědnost je 18 let. [38, str. 47] V diplomové práci byla stanovena **hypotéza č. 2**, která měla potvrdit či vyvrátit, jestli

více jak 50 % studentů středních škol a středních odborných učilišť v okrese Kladno má přehled o věkové hranici trestní odpovědnosti. Daná hypotéza byla potvrzena, jelikož z celkového počtu respondentů správně odpovědělo 69 % studentů. Výsledkem je, že studenti v okrese Kladno mají dostatečný přehled o věkové hranici trestní odpovědnosti.

Součástí výzkumu bylo také zjistit, zda se protiprávního jednání v okrese Kladno dopouští více studenti středních odborných učilišť než studenti středních škol. Tato **hypotéza** byla označena č. 1. S hypotézou souvisela otázka č. 17 z dotazníkového šetření a obrázek 26. Historicky je ve společnosti dáno, že střední odborná učiliště navštěvují studenti, kteří nejsou vědomostně a inteligenčně na takové úrovni jako studenti středních škol a dlouhodobě je ve společnosti zastáván názor, že žáci základních škol, kteří nechtějí svoji osobnost a své znalosti dále rozvíjet, vybírají si pro svůj další studijní rozvoj tříletá odborná učiliště, která jsou v lepším případě zakončena maturitou, tudíž se jedná o čtyřleté studijní obory. Ambicióznější žáci, kteří chtějí ve svém studiu pokračovat, chtějí rozvíjet své znalosti a odbornosti, jejich rozumová vyspělost je na vyšší úrovni, si vybírají střední školy nebo gymnázia s tím předpokladem, že mohou dále navštěvovat a vzdělávat se na vyšších odborných školách či vysokých školách shodného nebo přinejmenším obdobného zaměření jako si vybrali školu střední. Vyhodnocením dané otázky bylo zjištěno, že protiprávního jednání se dopustilo 44 % studentů středních škol a pouze 32 % studentů učilišť. Protiprávního jednání se nikdy nedopustilo 56 % studentů středních škol a 66 % studentů středních odborných učilišť. Pouze 2 % respondentů, a to konkrétně z odborného učiliště, se k této otázce nevyjádřili. Tímto byla vyvrácena daná hypotéza, tedy, že více páchají protiprávní jednání studenti odborných učilišť než studenti středních škol. K jinému závěru však dospěl autor Svoboda ve své diplomové práci, a to že kriminalita mladistvých na učňovských oborech je vyšší než u středoškolských oborů, který svůj výzkum prováděl ve městě Třebíč. [37, str. 68] Je všeobecně známé, že více se protiprávního jednání dopouští osoby, které mají nižší inteligenční kvocient, nemají žádné cíle či ambice, díky této skutečnosti se jim méně daří a kvůli jejich neúspěchu inklinují k závadovému chování. Není to však pravidlem, někteří pachatelé jsou vysoce inteligentní, ale to, že inklinují ke kriminálnímu jednání má důsledek např. ve vlivu rodiny či jeho kamarádů příp. nuda nebo možnost zvýšení hladiny adrenalinu při páchání protiprávního jednání. Proto se dá předpokládat, že studenti odborných učilišť budou více porušovat zákon než studenti středních škol, což však v okrese Kladno nebylo potvrzeno.

Činy, které jsou páchány protizákonně, dělíme na trestné činy a přestupky. Trestné činy spáchané osobami mladistvými, tedy osobami ve věku 15 až 18 let, označujeme jako

provinění a činy spáchané osobami do 15 let věku označujeme jako činy jinak trestnými. V případě spáchání těchto činů dospělou osobu, respektive plnoletou, jsou tresty přísnější než u spáchání protizákonného jednání osobou do 18 let věku. V případě přestupků lze mladistvým uložit oproti plnoletému poloviční sankci, u osob do 15 let se skutek odloží, neboť uložení sankce v tomto případě zákon neumožňuje. V případě trestných činů jsou mladistvému ukládána opatření místo trestu, u osob do 15 let věku je skutek odložen dle trestního řádu, neboť trestní řád neumožňuje trestně stíhat osoby, které v době spáchání činu nedovršily 15 rok věku, a tyto skutky je nutné ukončit pro nepřipustnost trestního stíhání, tím však není skutek přehlížen, ale následuje občanskoprávní řízení, kdy soud těmto osobám ukládá různá opatření. Od respondentů v rámci dotazníkového šetření bylo zjišťováno, zda mají povědomí o rozdílu mezi přestupkovým jednáním a trestným činem. Po vyhodnocení dané otázky bylo zjištěno, že více jsou znalí studenti středních škol, a to 43 % oproti 35 % studentů středních odborných učilišť. Přesto však více jak nadpoloviční většina, konkrétně 56 % studentů středních škol a 65 % studentů odborných učilišť neví, jaký je mezi těmito dvěma pojmy rozdíl.

Dále bylo z dotazníkového šetření zjištěno, že většina respondentů se již setkala s protiprávním jednáním, dokonce u studentů středních škol bylo číslo ještě vyšší (90 %) než u studentů středních odborných učilišť (72 %), což je docela překvapující, ale toto zjištění může být i z toho důvodu, že někteří studenti odborných učilišť se domnívají, že některá jednání svých vrstevníků nejsou v rozporu s právními normami, považují je za zcela běžné chování, a tudíž se jim jeví jako přirozené. K opačnému zjištění dospěla autorka Příbylová, že s kriminalitou se setkala 57 % studentů gymnázií a 76 % studentů odborných učilišť. [38, str. 50] S protiprávním jednáním se respondenti více setkávají mimo školu, ovšem v případě studentů středních škol se jedná o 58 % a 42 % protiprávních činů je páčáno ve škole oproti studentům učilišť, kteří uvádějí, že pouze v 25 % se s protiprávním jednáním setkávají ve škole. Nejčastěji je pachatelem chlapec, což je celospolečensky známé, že k páčání protiprávního jednání více inklinují chlapci. Studenti středních škol chlapce uvedli v 79 %, u studentů odborných učilišť to bylo v 64 %, za pachatele dívku uvedli studenti středních škol v 21 % a studenti středních odborných učilišť v 36 %. Nejčastěji uváděným druhem páčání protiprávního jednání jsou krádeže, výtržnictví/ rvačky, násilí/agresivita/ublížení na zdraví a nedovolené držení drog. V porovnání studentů středních škol a středních učilišť se pořadí nejčastěji páčaného druhu činu mírně liší. Studenti středních škol se nejčastěji setkávají s páčáním krádeží, poté s výtržnictvím/ rvačkami, a následně s poškozováním cizí věci

a nedovoleným držením drog. V případě studentů odborných učilišť jsou na prvním místě výtržnictví/rvačky, poté násilí/agresivita/ublížení na zdraví a jako třetí uváděli nedovolené držení drog. Krádeže a poškozování cizí věci/vandalismus jsou na čtvrtém místě. Autorka Příbylová ve svém výzkumu zjistila, že nejčastěji se mladiství setkávají s nedovoleným držením drog, poté s šikanou a na třetím místě je agresivita/násilí. [38, str. 51, 52] Dalším dílčím úkolem práce bylo zjistit, jakou část v okrese Kladno tvoří majetková kriminalita mladistvých. Byla stanovena **hypotéza č. 4**, kdy se předpokládalo, že více jak 50 % protiprávního jednání mladistvých v okrese Kladno tvoří majetkové činy. Tato hypotéza byla stanovena z důvodu, že celkově majetková kriminalita patří v České republice mezi nejčastěji páchaný druh protiprávní činnosti. Podklady k verifikaci či falzifikaci hypotézy byly získány ze statistických údajů Policie ČR Územního odboru Kladno. S hypotézou souvisela tabulka 32 a 33 a obrázek 39 a 40. Z tabulky i grafického znázornění počtu spáchaných majetkových skutků mladistvými k celkovému počtu činů vyplynulo, že v okrese Kladno v roce 2015 bylo spácháno mladistvými 85 přestupků a 30 provinění, z toho šlo o 27 majetkových přestupků a 13 majetkových provinění. V roce 2018 mladiství spáchali celkem 117 přestupků a 56 provinění, majetkových přestupků bylo 47 a provinění 18. Průměrně majetkové činy tvoří 36 % z celkové kriminality páchané mladistvými. Hypotéza tedy nebyla potvrzena. Přesto se však jedná o nejvíce zastoupenou protiprávní činnost v okrese Kladno. Autorka Jonkišová ve své diplomové práci dospěla ke zjištění, že v Ústeckém kraji majetkové činy tvoří 53 % z celkové kriminality činů páchaných mladistvými [40, str. 39], v případě mládeže v Moravskoslezském kraji šlo o 48,8 % [40, str. 38].

Aby bylo možné snižovat kriminalitu mládeže, je nutné znát příčiny jejího vzniku. Příčiny vzniku protiprávního jednání můžou být různé. Dle respondentů mezi nejčastější příčiny protiprávního jednání jsou alkohol/ drogy, kamarádi a rodina. V případě studentů středních škol na prvním místě jsou kamarádi v 25 %, následuje alkohol/ drogy v 21 % a poté jsou rodina a nedostatek peněz se 14 %. V případě studentů středních odborných učilišť je na prvním místě alkohol/drogy s 26 %, poté je to rodina a kamarádi, vždy po 18 % a další příčinou může být internet s 15 %. Autor Hönig ve své práci dospěl k závěru, že příčinou vzniku delikventního chování a kriminality mládeže je především nevhodné rodinné prostředí a následně v důsledku nefunkčního systému v rodině se dospívající jedinec, aby uspokojil své potřeby, touhy a zajistil si určitou oporu, kterou vyžaduje, inklinuje k vrstevnickým skupinám [39, str. 42], což souhlasí i s názorem studentů středních odborných škol a středních škol v Kladně.

Jaké následky mohou být za spáchané protiprávní jednání a zda mají studenti dostatečné povědomí o sankcích či trestech, bylo další dotazníkovou otázkou, na danou otázku odpovídali ano či ne. Zjištěno bylo, že více studentů středních odborných učilišť se domnívá, že ví, jaké jsou následky za spáchané činy a to nadpoloviční většina, tedy 53 %, v případě středních škol šlo o 42 % studentů. V případě, že studenti odpověděli kladně, mohli uvést příklady těchto následků, kdy uváděli následující, a to umístění do dětského domova, diagnostického ústavu či výchovného ústavu, odebrání dítěte z péče rodičů, kdy zřejmě měli namysli následné umístění do výchovných zařízení. Poté uváděli také dohled OSPODu nebo veřejné práce. Veřejné práce neboli odborně obecně prospěšné práce lze mladistvému ukládat v poloviční sazbě než u dospělé osoby a nesmí jakýmkoli způsobem ohrozit morální vývoj jedince a nesmí být pro něj nebezpečné. Další z příkladů, které respondenti uváděli, bylo vyhození ze školy. Podmíněné vyloučení nebo vyloučení ze školského zařízení má v pravomoci pouze ředitel dané školy, a to v případě závažného porušení povinností, které jsou dány školským zákonem, řádem školy nebo vnitřním řádem. Musí se však jednat o úmyslné zavinění nebo zavinění z nedbalosti. Ve věci je vedeno správní řízení a je postupováno podle správního řádu. Podmíněně vyloučit lze jen žáka nebo studenta ze školy, pokud dokončil povinnou devítiletou školní docházku. [41] V případě záznamu v rejstříku trestů u mladistvých, kdy byl respondenty uváděn i tento případ, tak všechna trestní opatření, která jsou mladistvému soudem uložena, jsou po jeho vykonání zhlazena, tzn. že ve své plnoletosti má trestní rejstřík bez záznamu. [42] Taktéž je pravdou, že lze mladistvému soudem uložit podmíněný trest i to, že osobám, kterým je více jak 15 let, tzn. mladistvému, lze ukládat tresty jako dospělému, ale s poloviční trestní sazbou. Na základě výše uvedeného by se dalo říct, že respondenti mají zběžný přehled o důsledcích protiprávního jednání z pohledu laika, jelikož se jedná o velmi složitou právní oblast.

Z celkového počtu respondentů jich 65 % nedokáže posoudit, zda jsou tresty za kriminální jednání dostačující, dle 13 % studentů středních škol a 12 % studentů učilišť jsou tresty dostatečné.

Provedenou komparací statistických dat z let 2015 a 2018 v okrese Kladno bylo zjištěno, že v roce 2018 došlo oproti roku 2015 k velkému nárůstu spáchaných činů mládeží. Navýšil se, jak počet spáchaných trestných činů, tak přestupků. V případě dětí do 15 let došlo k navýšení o 42,6 % spáchaných přestupků, k nárůstu činů jinak trestných nedošlo, jak v roce 2015, tak v roce 2018 spáchala osoba do 15 let věku jeden tento skutek. U mladistvých došlo k nárůstu provinění o 36,8 % a o 25,5 % přestupků, což není

optimistické, jelikož se zvyšuje páchaní protiprávního jednání u mladších dětí a mladiství páchají více závažnější skutky. Celkově došlo k nárůstu počtu pachatelů o 38,3 %. K velkému navýšení došlo u dětí do 15 let věku, a to o 46,2 %, u mladistvých pachatelů došlo k nárůstu o 28,9 %. Jak už bylo zmiňováno, více páchají protiprávní jednání chlapci. Jedná se o rys, který je celorepublikově známý. Ani v okrese Kladno tomu není jinak, ovšem v roce 2018 došlo k extrémnímu nárůstu činů spáchaných dívkami do 15 let věku a to o 77,5 % u mladistvých dívek šlo o 40,5 %, v případě chlapců je o 29,9 % do 15 let věku a u mladistvých se jedná o 25,7 %. K obdobnému výsledku dospěl i autor Malý, kterému se potvrdila hypotéza č. 1, že „*kriminalita mladistvých se ve větší míře vyskytuje u chlapců než u dívek.*“ [43, str. 53], drogová problematika však u dívek převažuje oproti např. krádežím. To, že se chlapci dopouští protiprávního jednání více než dívky, je jeden ze základních rysů kriminality mládeže, o čemž se lze dočíst v dostupné literatuře. Naopak autorka Kohoutová ve své bakalářské práci dospěla k závěru, že k protiprávnímu jednání mají větší sklony dívky než chlapci, což se jí potvrdilo z dotazníkového výzkumu a největší podíl na páchané kriminalitě dívek tvoří drogová problematika. [44, str. 62]

Dalším rysem kriminality mládeže je páchaní činů ve skupinách, tzn. formou spolupachatelství. Více kriminalitu ve skupinách páchají mladší děti, tedy osoby do 15 let věku, formou spolupachatelství se protiprávního jednání dopouští i mladiství, ale zde jsou již čísla nižší. V okrese Kladno došlo v roce 2018 k nárůstu u osob do 15 let o 48,8 %, v případě mladistvých došlo k poklesu o 6,7 %. U činů, které byly spáchany jediným pachatelem to bylo o 39,4 % u osob do 15 let věku a u mladistvých o 32,1 %.

S přibývajícím věkem se mládež dopouští častěji protiprávního jednání, většinou začínají páchat méně závažnější činy, drobné krádeže, či jiné menší prohřešky, následně se pouští do páchaní více závažných činů, jejich agresivita narůstá a činy jsou více brutální. Děti do 15 let věku většinou páchají pouze přestupkové činy, obdobně tomu je i na kladensku, jak v roce 2015, tak i v roce 2018 spáchali pouze jeden čin jinak trestný, a to trestný čin Poškození cizí věci. U přestupků se dopouští především krádeží, přestupků proti občanskému soužití, jako třetí nejčastější činy jsou z oblasti drogové problematiky. U mladistvých však již dochází k páchaní i provinění. Největší zastoupení má majetková kriminalita, následují trestné činy Výtržnictví, Šíření poplašné zprávy, Porušování domovní svobody a činy v sexuální oblasti. Oproti roku 2015 se v roce 2018 navýšily počty trestných činů Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a jinými psychotropními látkami a s jedy, ale také Loupeže. V případě přestupkového jednání se dopouští nejvíce krádeží, přestupků proti občanskému soužití a činů souvisejících

s drogovou problematikou. V roce 2018 došlo k výraznému navýšení činů z oblasti BESIP.

Na podkladě dotazníkového šetření a získaných statistických dat z let 2015 a 2018 o páchaných skutcích mládeží v okrese Kladno spadajícím pod PČR, Územní odbor Kladno bylo zjištěno, že nadpoloviční většina skutků spáchaných v tomto okrese je páchána mladistvými osobami, zbylá část je páchána dětmi do 15 let věku, kdy daná skutečnost odpovídá i celorepublikovému standardu, tzn. že mladiství páchají více protiprávního jednání než děti mladší 15 let, jak dokládají i statistiky Policie ČR volně přístupné na internetových stránkách. Protiprávní jednání páchají nejen studenti odborných učilišť, ale i studenti středních škol, a počet pachatelů, kteří studují střední školu, převýšil o 12 % počet studentů středních odborných učilišť, což je překvapivé, ale rozhodně to není nemožné, jelikož mnoho mladistvých se může dopustit spáchání jakéhokoliv protizákonného jednání pouze ze zvědavosti, z nudy, pro pocit vzrušení či vyzkoušení něčeho nového, čin spáchá pouze jednou a už v jeho páchání nikdy nepokračuje. Jedním z rysů kriminality mládeže je páchání protiprávních činů ve skupinách, formou spolupachatelství, v případě mladistvých však tento znak není tak výrazný jako u dětí do 15 let věku. Mladiství více páchají činy samostatně a jsou více promyšlené. Mladiství chlapci více porušují zákon než dívky, dopouští se i více závažnějších činů než dívky, které spíše páchají pouze přestupky. Nejvíce činů je pácháno dětskými pachateli ve věku 17 let, tzn. že s přibývajícím věkem se dopouští protizákonného jednání více. Celkově dochází k páchání kriminality ve městě více, není tomu jinak ani v případě mladistvých pachatelů, a to především z důvodu větší anonymity, většího společenského vyžití a většího výskytu osob. Mladiství pachatelé se již pouští do páchání vážnějších skutků, jejich jednání bývá často agresivnější a zákeřnější. Přesto převyšují majetkové činy, a to především drobné krádeže, vloupání do nemovitostí, poškozování cizího majetku. V současné době se více začínají vyskytovat činy týkající se drogové problematiky a činy ze sexuální oblasti, především pohlavní zneužívání. K obdobnému zjištění dospěl i kolektiv autorů ve své knize „*Základy kriminologie a trestní politiky*“, a to že na protiprávním jednání se podílejí dívky méně než chlapci. Převažují majetkové činy, především krádeže a mladiství se pouští do složitějších forem trestné činnosti, např. loupeží, drogové kriminality či činů sexuálních, především pohlavního zneužívání. [4, str. 285,286,287]

Závěrem diskuze lze konstatovat, že trendy ve vývoji kriminality páchané mladistvými pachateli v okrese Kladno jsou obdobné jako v celé České republice

s mírnými odchylkami. Přesto, že se u mladistvých pachatelů v okrese Kladno v současné době nevyskytlo páchaní protiprávních činů přes kyberprostor, což samozřejmě neznamená, že se těchto činů mladiství nedopouští, protože díky vysoké míře latence nemusí být dané jednání zjištěno. Do budoucna, však vzhledem k rychlému nástupu internetu, sociálních sítí a kyberprostoru jako takového, lze předpokládat, že postupně se kriminalita mládeže může, a to nejen v České republice, přesunout do virtuálního prostředí, které je sice neosobní, ale přitom může být velice zranitelné, a vzhledem k anonymitě, kterou svět internetu nabízí, může být jednání pachatelů ještě více agresivnější.

7 ZÁVĚR

Diplomová práce „Trendy ve vývoji protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno“ se zabývá problematikou protiprávního jednání a kriminality mládeže. Práce se především zaměřuje na studenty středních škol a středních odborných učilišť, neboť tyto vzdělávací zařízení navštěvují studenti, kteří spadají do věkové kategorie 15-18 let, v některých případech do 19 let, a tudíž se jedná o osoby mladistvé. Jedná se o fenomén, který je neustále diskutován a medializován, jelikož děti jsou naše budoucnost, a to, jak je vychováme bude mít vliv při dalším vývoji společnosti.

Úkolem teoretické části bylo popsat vývoj protiprávního jednání a kriminality mládeže, který měl přinést ucelený přehled o právní úpravě, nejčastěji páchaných činech, příčinách a důsledcích těchto skutků. Úvodem byla pozornost věnována kriminalitě jako takové a hlavním pojům. Následně byly vyjmenovány základní pojmy týkající se problematiky protiprávního jednání mládeže. Taktéž nebylo opomenuto vymezení právní úpravy této problematiky, základní rysy a struktura činů páchaných mládeží. V práci byly také vyjmenovány a popsány nejčastěji páchané činy. V neposlední řadě byly také zmíněny možné příčiny vzniku kriminality mládeže a důsledky tohoto jednání, a to jak v rovině přestupkové, tak i v rovině trestněprávní.

Cílem práce bylo provést analýzu vývoje protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno. Dílčími úkoly praktické části diplomové práce bylo provést anonymní dotazníkové šetření mezi studenty středních škol a středních odborných učilišť ve městě Kladno s minimálním počtem 200 respondentů, dále pomocí statistických údajů provést komparaci protiprávního jednání a kriminality mládeže v letech 2015 a 2018 v okrese Kladno a následné potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz. Dotazníkové šetření bylo provedeno mezi studenty škol ve města Kladno s výsledným počtem 207 relevantních respondentů. Statistické údaje byly získány od PČR, Územní odbor Kladno a na základě analýzy dat bylo zjištěno, že v roce 2018 oproti roku 2015 v okrese Kladno došlo k nárůstu protiprávních činů spáchaných mládeží. Činy spáchané mladistvými, tedy studenty středních odborných škol a středních odborných učilišť, kteří do této skupiny spadají, tvoří nadpoloviční většinu registrovaných skutků, jelikož dospívání je období, kdy děti páchají nejvíce protiprávního jednání. Více se protiprávního jednání dopouští chlapci, což je rys, který je celorepublikově známý a v okrese Kladno se kriminality dopustili více studenti středních

škola než odborných učilišť, což však nemusí být striktní. Mladiství pachatelé své činy páchají více samostatněji než formou spolupachatelství, ve skupinách páchají protiprávní skutky více děti do 15 let věku. Celkově se však dá říct, že trend vývoje protiprávního jednání a kriminality mladistvých v okrese Kladno odpovídá celorepublikovému vývoji, taktéž struktura druhů činů je obdobná. Převyšují krádeže, které tvoří největší podíl na kriminalitě, poškození cizí věci, výtržnictví, přibývá loupeží a více jsou páchány sexuální činy jako je např. pohlavní zneužívání a jednání spojená s drogovou problematikou, což odpovídá celorepublikovému standardu.

Na závěr lze říci, že většina mladistvých se v dnešní době dopustila protiprávního jednání, mnoho z nich už v páchání dalších protiprávních činů nepokračuje, jiní však páchají kriminalitu dál a troufají si na závažnější, promyšlenější skutky a samozřejmě postupem času a spolu se zkušenostmi s porušováním zákona, těch činů je více a více. Někteří v dospělosti s pácháním činů a porušováním zákona končí a jdou správným směrem, jiní však ve svém jednání pokračují a padají ke dnu.

Provedený výzkum ukázal, že v rámci dané problematiky by bylo vhodné realizovat v rámci Policie ČR více bezpečnostních opatření zaměřených na mládež v souvislosti s pácháním majetkové trestné činnosti, požíváním alkoholu a drog či jiné kriminality v průběhu celého roku a dále se zaměřit hlavně na prevenci, tedy předcházení kriminality mládeže. Je potřeba se mládeži věnovat, jak ze strany rodičů, vychovatelů, tak učitelů, zapojovat mládež do různých vzdělávacích, zájmových a obdobných aktivit, a tím je směřovat správným směrem, aby v budoucnu byla přínosem pro společnost.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ETŘ	evidence trestního řízení
TČ	trestný čin
PŘ	přestupek
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
ČR	Česká republika
BESIP	bezpečnost silničního provozu
PČR	Policie České republiky

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] SVATOŠ, Roman, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování*. 3. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-87472-64-4.
- [2] BLAŽEK, Petr, Slavomil FISCHER a Jiří ŠKODA. *Delikvence: analýza produktů činnosti delikventní subkultury jako diagnostický a resocializační nástroj*. 3. vydání. Praha: Grada, 2019. Psyché (Grada). ISBN 978-80-271-2013-0.
- [3] Sociologická encyklopedie. *Kriminalita*. [online]. [cit. 2020-01-09]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kriminalita>
- [4] VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3.
- [5] iuridictum Encyklopedie o právu. *Právní skutečnost*. [online]. [cit. 2020-01-09]. Dostupné z: https://iuridictum.pecina.cz/w/Pr%C3%A1vn%C3%AD_skute%C4%8Dnost
- [6] JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. Glosátor. ISBN 978-80-7502-106-9.
- [7] *Správní právo: (soubor zákonů)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, [2016]. ISBN 978-80-7380-649-1.
- [8] BRUCKNEROVÁ, Eva. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-848-2.
- [9] Zákon pro lidi. *Občanský zákoník*. [online]. [cit. 2020-01-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- [10] Probační a mediační služba České republiky. *Mladiství a děti*. [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/mladistvi-a-deti/>
- [11] BĚLÍK, Václav, Stanislava HOFERKOVÁ a Blahoslav KRAUS. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada, 2017. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0599-1.
- [12] ŠUBRT, Milan. *Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže*. 2., rozš. Vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-333-8.
- [13] Zákon pro lidi. *Zákon č. 203/2019 Sb.* [online]. [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-203>

- [14] SVATOŠ, Roman. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. ISBN 978-80-87472-64-4.
- [15] FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-521-0.
- [16] DIBLÍKOVÁ, Simona, Martin CEJP, Milada MARTINKOVÁ, Vladimír SMEJKAL a Michaela ŠTEFUNKOVÁ. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2015*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. ISBN 978-80-7338-162-2.
- [17] DIBLÍKOVÁ, Simona, Jana HULMÁKOVÁ, Kazimír VEČERKA, Miroslav SCHEINOST, Michal KARBAN a Milada MARTINKOVÁ. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2016*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017. ISBN 978-80-7338-170-7.
- [18] TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-746-7.
- [19] *Informace pro Republikový výbor pro prevenci kriminality o naplňování doporučení vyplývajících z materiálu: Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“ v letech 2016 – 2018*. Ministerstvo vnitra. Praha, 2018. Dostupné také z: file:///C:/Users/Lucie/AppData/Local/Temp/Rozbor_situace_deti_a_mladistvych_ohrozenych_kriminalitou_a_kriminalne_rizikovymi_jevy_v letech_2016_-_2018-1.pdf
- [20] Policie ČR. *Statistiky-kriminalita*. [online]. [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>;
- [21] *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: desáté. Praha: Armex Publishing, 2019. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-64-9.
- [21] STAŇKOVÁ, Lenka, Filip ŠČERBA a Milan VICHLENDÁ. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-7502-069-7.
- [22] Zákon pro lidi. *Zákon č. 167/1998 Sb.* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167>
- [23] Zákon pro lidi. *Zákon č. 361/2000 Sb.* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>
- [24] TOUŠEK, Ladislav, Václav WALACH, Petr KUPKA, et al. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Doplněk, 2018. Společensko-ekologická edice. ISBN 978-80-7239-340-4.

- [25] OLOŠTIAK, Martin a Marek CHOVANEC. 8. *ŠTUDENTSKÁ VEDECKÁ KONFERENCIA: Zborník plných príspevkov* [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2013 [cit. 2020-01-28]. ISBN 978-80-555-0770-5. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Olostiak4>
- [26] KRULICHOVÁ, Eva, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-860-3.
- [27] *Sociologická rešerše výzkumů ke kriminalitě a sociálně patologickým jevům u dětí a mladistvých*. Ministerstvo vnitra ČR. Praha, 2013. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/clanek/sociologicka-reserse-vyzkumu-ke-kriminalite-a-socialne-patologickym-jevum-u-deti-a-mladistvych.aspx>
- [28] JANÍKOVÁ, Hana a Martin BEZDÍČEK. *Škola za oponou – sociálně patologické jevy u dětí a mládeže: Vandalismus, kriminalita, delikvence, prostituce dětí a mládeže* [online]. 2. vydání. Pardubice: Benepal, 2013 [cit. 2020-01-29]. CZ.1.07/1.3.46/01.0021. Dostupné z: http://www.benepal.cz/files/project_3_file/Vandalismus-aktualizovana-publikace.pdf
- [29] MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.
- [30] JEDLIČKA, Richard. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5447-5.
- [31] BALTAG, Tereza, Nora HOCHLOVÁ a Lucie MYŠKOVÁ. *POROVNÁNÍ SYSTÉMŮ PÉČE O DELIKVENTNÍ DĚTI A MLÁDEŽ V ČESKÉ REPUBLICI, NĚMECKU, VELKÉ BRITÁNII, FRANCII A CHORVATSKU*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017. ISBN 978-80-7481-203-3.
- [32] HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6.
- [33] MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-2475309-6.
- [34] VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávní aspekty trestné činnosti mládeže*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Autorské publikácie. ISBN 978-80-7380-371-1.

- [35] *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2017.* Praha, 2018. Dostupné také z: [file:///C:/Users/Lucie/AppData/Local/Temp/MV-28490-2_LG-2019 - PRILOHA-Zprava_o_situaci_v_oblasti_vnitřni_bezpecnosti_CR_2017-4.pdf](file:///C:/Users/Lucie/AppData/Local/Temp/MV-28490-2_LG-2019_-_PRILOHA-Zprava_o_situaci_v_oblasti_vnitřni_bezpecnosti_CR_2017-4.pdf)
- [36] *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2018.* Praha, 2019. Dostupné také z: file:///C:/Users/Lucie/AppData/Local/Temp/Zpráva_o_situaci_v_oblasti_vnitřni_bezpečnosti_a_veřejného_pořádkuna_území_České_republiky_v_roce_2018-1.pdf
- [37] SVOBODA, Tomáš. *Kriminalita mládeže, její příčiny a důsledky.* Brno, 2013. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce PhDr. Miroslav Jůzl, Ph.D.
- [38] PŘIBYLOVÁ, Dana. *Kriminální a delikventní chování mládeže.* České Budějovice, 2017. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Marie Najmonová.
- [39] HÖNIG, Tomáš. *Kriminalita mládeže, její příčiny a důsledky.* Brno, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Tomáš Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Prof. PhDr. Blahoslav Kraus, CSc.
- [40] JONKIŠOVÁ, Monika. *Vliv současné ekonomické krize na vývoj kriminality mládeže.* Ostrava, 2010. Bakalářská práce. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta. Vedoucí práce Ing. David Lenert, PhD., MBA.
- [41] Školský portál Karlovarského kraje. *Podmínění vyloučení a vyloučení* [online]. [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Stranky/Podm%C3%ADn%C4%9Bn%C3%A9-vylou%C4%8Den%C3%AD-a-vylou%C4%8Den%C3%AD-%C5%BE%C3%A1ka.aspx>
- [42] KUČEROVÁ, Dana. *Zahlázení odsouzení.* Teplice, 2009. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Marie Vanduchová, CSc.
- [43] MALÝ, Roman. *Kontrola kriminality mládeže.* Praha, 2018. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a bankovní institut Ambis, a.s. Vedoucí práce PhDr. JUDr. Jana Firstová, Ph.D.
- [44] KOHOUTOVÁ, Martina. *Příčiny motivace delikventního chování mladistvých.* Plzeň, 2016. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Doc. PhDr. Jana Miňhová, CSc.

[45] Média. *Česká televize* [online]. Praha: Česká televize, 2019 [cit. 2020-04-14].
Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/3016502-ct-zavadi-nove-piktogramy-upozorni-na-alkohol-sex-ci-nasili-ve-vysilani>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Vývoj kriminality mládeže na území ČR od roku 1990 [15, str. 41].....	20
Obrázek 2 Vývoj kriminality osob do 15 let na území ČR [17, str. 44].....	20
Obrázek 3 Vývoj kriminality osob mladistvých na území ČR [17, str. 44].....	20
Obrázek 4 Porovnání počtu skutků krádeží mladistvých a dětí do 15 let s rokem 2005 [17, str. 46].....	21
Obrázek 5 Porovnání počtu skutků násilné a mravnostní kriminality mladistvých a dětí do 15 let s rokem 2005 [17, str. 47].....	21
Obrázek 6 Objasněné skutky v ČR spáchané dětmi do 15 let [19].....	24
Obrázek 7 Objasněné skutky v ČR spáchané mladistvými [19].....	24
Obrázek 8 Výčet výchovných a ochranných opatření [32, str. 41].....	39
Obrázek 9 Výčet trestních opatření [32, str. 42].....	40
Obrázek 10 Pohlaví respondentů.....	45
Obrázek 11 Věk respondentů.....	46
Obrázek 12 Počet respondentů dle studované školy.....	47
Obrázek 13 Počet respondentů dle místa pobytu.....	48
Obrázek 14 Počet respondentů dle rodinných poměrů.....	49
Obrázek 15 Vztahy respondentů s rodiči.....	50
Obrázek 16 Informovanost rodičů o volném čase respondentů.....	51
Obrázek 17 Navštěvovanost respondentů zájmových kroužků.....	52
Obrázek 18 Názor respondentů na tendenci vývoje kriminality mládeže.....	53
Obrázek 19 Názor respondentů na aktuálnost problematiky kriminality mládeže.....	54
Obrázek 20 Informovanost respondentů o věkové hranici trestní odpovědnosti.....	55
Obrázek 21 Povědomí respondentů o rozdílu mezi přestupkem a trestným činem.....	56
Obrázek 22 Zkušenost respondentů s protiprávní činností mládeže.....	57
Obrázek 23 Místo spáchání protiprávního jednání mládeží.....	58
Obrázek 24 Pachatel protiprávního jednání mládeže.....	59
Obrázek 25 Nejčastěji páchané činy mládeží.....	61
Obrázek 26 Počet respondentů, kteří se dopustili protiprávního jednání.....	62
Obrázek 27 Názor respondentů na příčiny vzniku protiprávního jednání mládeže.....	64
Obrázek 28 Povědomí respondentů o následcích protiprávního jednání mládeže.....	65
Obrázek 29 Povědomí respondentů o trestech za kriminální jednání mládeže.....	67
Obrázek 30 Celkový počet činů páchaných mládeží.....	69

Obrázek 31 Forma spáchání skutků mládeží.....	70
Obrázek 32 Počet pachatelů v letech 2015 a 2018.....	71
Obrázek 33 Celkový počet pachatelů dle pohlaví.....	72
Obrázek 34 Počet spáchaných trestných činů dle pohlaví	73
Obrázek 35 Počet spáchaných přestupků dle pohlaví.....	74
Obrázek 36 Počet pachatelů dle věku	75
Obrázek 37 Celkový počet skutků dle místa spáchání.....	76
Obrázek 38 Celkový počet spáchaných trestných činů mládeží dle místa spáchání	78
Obrázek 39 Celkový počet přestupků spáchaných mládeží dle místa spáchání	79
Obrázek 40 Druhy provinění a činů jinak trestných spáchané mládeží.....	84
Obrázek 41 Druhy přestupků spáchaných mládeží	87

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Celkový počet trestných činů mládeže v ČR za roky 2010-2018 [[20], vlastní zpracování].....	22
Tabulka 2 Dělení respondentů dle pohlaví.....	44
Tabulka 3 Dělení respondentů dle věku.....	45
Tabulka 4 Dělení respondentů dle studované školy.....	46
Tabulka 5 Dělení respondentů dle místa pobytu.....	47
Tabulka 6 Dělení respondentů dle rodinných poměrů.....	48
Tabulka 7 Vztahy respondentů s rodiči.....	49
Tabulka 8 Informovanost rodičů o volném čase respondentů.....	50
Tabulka 9 Navštěvovanost respondentů zájmových kroužků.....	51
Tabulka 10 Názor respondentů na tendenci vývoje kriminality mládeže.....	52
Tabulka 11 Názor respondentů na aktuálnost problematiky kriminality mládeže.....	53
Tabulka 12 Informovanost respondentů o věkové hranici trestní odpovědnosti.....	54
Tabulka 13 Povědomí respondentů o rozdílu mezi přestupkem a trestným činem.....	55
Tabulka 14 Zkušenost respondentů s protiprávní činností mládeže.....	57
Tabulka 15 Místo spáchání protiprávního jednání mládeží.....	58
Tabulka 16 Pachatel protiprávního jednání mládeže.....	59
Tabulka 17 Nejčastěji páchané činy mládeží.....	60
Tabulka 18 Počet respondentů, kteří se dopustili protiprávního jednání.....	62
Tabulka 19 Názor respondentů na příčiny vzniku protiprávního jednání mládeže.....	63
Tabulka 20 Povědomí respondentů o následcích protiprávního jednání mládeže.....	65
Tabulka 21 Povědomí respondentů o trestech za kriminální jednání mládeže.....	66
Tabulka 22 Celkový počet činů páchaných mládeží.....	68
Tabulka 23 Forma spáchání skutků mládeží.....	69
Tabulka 24 Počet pachatelů v letech 2015 a 2018.....	70
Tabulka 25 Celkový počet pachatelů dle pohlaví.....	71
Tabulka 26 Počet spáchaných trestných činů dle pohlaví.....	72
Tabulka 27 Počet spáchaných přestupků dle pohlaví.....	73
Tabulka 28 Počet pachatelů dle věku.....	74
Tabulka 29 Celkový počet skutků dle místa spáchání.....	76
Tabulka 30 Celkový počet spáchaných trestných činů mládeží dle místa spáchání.....	77
Tabulka 31 Celkový počet přestupků spáchaných mládeží dle místa spáchání.....	79

Tabulka 32 Druhy trestných činů páchaných mládeží	81
Tabulka 33 Druhy přestupků spáchaných mládeží.....	86

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Dotazník.....	117
-------------------------	-----

Příloha 1 Dotazník

ANONYMNÍ DOTAZNÍK

Vážení studenti,

obracím se na Vás s prosbou. Pracuji jako inspektor u Policie ČR a zároveň jsem studentkou 2. ročníku Fakulty biomedicínského inženýrství ČVUT v Kladně. V současné době zpracovávám svou diplomovou práci na téma „Trendy ve vývoji protiprávního jednání a kriminality studentů středních škol a odborných učilišť v okrese Kladno.“

Pro účel své diplomové práce Vás žádám o vyplnění **anonymního dotazníku**, proto se nikam **nepodepisujte**. Tento dotazník je určen pouze pro studijní potřeby, proto Vás žádám o pravdivé odpovědi.

Prosím o zakřížkování vždy jedné odpovědi, případně o doplnění, kde je to možné.

Děkuji za spolupráci

Bc. Lucie Chocholová

1. Jaké je Vaše pohlaví?

Dívka

Chlapec

2. Jaký je Váš věk?

15-16

17-18

19 a více

3. Jakou školu studujete?

- Střední školu
Odborné učiliště

4. Kde žijete?

- Vesnice
Město

5. Pocházíte z úplné rodiny?

- Ano
Ne, žiji pouze s jedním rodičem

6. Jaké máte vztahy s rodiči?

- Velmi dobré
Dobré
Špatné

7. Mají rodiče povědomí, co děláte ve volném čase?

- Ano
Ne

8. Navštěvujete nějaký zájmový kroužek?

- Ano, pravidelně
Ne
Občas

9. Domníváte se, že kriminalita mládeže má vzrůstající tendenci?

- Ano
Ne

10. Domníváte se, že problematika kriminality mládeže je aktuálním problémem?

Ano

Ne

11. Víte, od jakého věku je člověk trestně odpovědný?

14 let

15 let

18 let

12. Víte, jaký je rozdíl mezi přestupkovým jednáním a trestným činem?

Ano, vím (napište rozdíl)

.....

Ne, nevím

13. Setkal/la jste se s protiprávní činností mládeže?

Ano

Ne

14. Uveďte kde?

Ve škole

Mimo školu

15. Kdo byl pachatelem?

Dívka

Chlapec

16. O jakou protiprávní činnost se jednalo?

Krádež/Loupež

Výtržnictví/rvačky

Násilí/agresivita/Ublížení na zdraví

Podvody

Sprejerství

- Vydírání/Vyhrožování
- Poškození cizí věci/vandalismus
- Nedovolené držení drog
- Jiné.....

17. Dopustil/la jste se Vy sám/sama jakéhokoliv protiprávního jednání?

- Ano
- Ne

18. Domníváte se, jaká je příčina vzniku protiprávního jednání mládeže?

- Rodina
- Alkohol, dogy
- Kamarádi
- Škola
- Internet
- Nedostatek peněz
- Jiné.....

19. Víte, jaké mohou být následky za protiprávní jednání u mládeže?

- Ano, vím (uvedte příklad)
-
- Nevím

20. Domníváte se, že tresty za kriminální jednání jsou dostatečné?

- Ano
- Ne
- Nedokáži posoudit